

**İLKÖĞRETİMDE MÜZİK EĞİTİMİ İLE
İLGİLİ YAKLAŞIMLAR HAKKINDA
GENEL BİR DEĞERLENDİRME**

98723

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Atilla Coşkun TOKSOY

403960002011

98723

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 5 Haziran 2000

Tezin Sunulduğu Tarih: 19 Haziran 2000

Danışman: Yrd. Doç. Nurlu ERAL

Diğer Jüri Üyeleri Prof. Yalçın TURA

Doç. Şehvar BEŞİROĞLU

N. Eral
Y. Tura
Ş. Beşiroğlu

**İLKÖĞRETİM GENELİ
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

HAZİRAN 2000

x

ÖNSÖZ

“İlköğretimde Müzik Eğitimiyle İlgili Yaklaşımlar Hakkında Genel Bir Değerlendirme” konulu bu yüksek lisans tezi, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanmıştır.

Yapılan çalışmada, ilköğretimde müzik eğitiminin genel bir değerlendirmesi yapılmış, gelişmiş ülkelerde konuya verilen önem vurgulanarak, müzik eğitimindeki uluslar arası yaklaşım ve çabalar göz önüne konmuştur. Bu çalışmalar ışığında ülkemizdeki sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Tez konusunu seçmemdeki yardımlarından dolayı İ.T.Ü. T.M.D.K. Öğretim Üyesi Prof. Sayın Yalçın TURA’ya, çalışmamda yardım ve ilgilerini esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sayın Nurlu ERAL’a, görüşlerinden ve özel kütüphanesinden yararlandığım aynı üniversitenin öğretim görevlisi Sayın Sabahattin ERGİN’e, anket çalışmasına katılan tüm öğretim üyeleri ve öğretmenlere, tez yazımındaki yardımlarından dolayı Sayın İlknur BÜLBÜL’e ayrı ayrı teşekkür ederim.

Haziran 2000

Atilla Coşkun TOKSOY

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	viii
--------------------	------

ÖZET	ix
-------------	----

SUMMARY	x
----------------	---

1. GİRİŞ

1.1.Giriş ve Çalışmanın Amacı	1
-------------------------------	---

2. İLKÖĞRETİME GENEL BAKIŞ

2.1. Eğitim	3
-------------	---

2.1.1. Okul Öncesi Eğitim	5
---------------------------	---

2.1.2. İlköğretim	7
-------------------	---

2.2. Sanat ve Müzik Eğitimi	8
-----------------------------	---

2.2.1. Sanat Eğitimi	8
----------------------	---

2.2.2. Müzik Eğitimi	10
----------------------	----

2.2.2.1.Okul Öncesi Müzik Eğitimi	10
-----------------------------------	----

2.2.2.2.İlköğretimde Müzik Eğitimi	11
------------------------------------	----

3. İLKÖĞRETİMDE MÜZİK DERSLERİNE GENEL BAKIŞ

3.1. Türkiye’de Örgün Müzik Eğitiminin Tarihçesi	19
--	----

3.2. İlköğretim Müzik Öğretim Programları	27
---	----

3.2.1. 1968 İlkokul Müzik Öğretim Programı	28
--	----

3.2.1.1. Amaçlar	28
------------------	----

3.2.1.2. Ders Konuları	30
------------------------	----

3.2.2.1970 Ortaokul Müzik Programı	34
3.2.2.1. Amaçları	34
3.2.2.2. Ders Konuları	35
3.2.3 . 1986 Orta Okul Müzik Öğretim Progra	37
3.2.3.1. Amaçlar	37
3.2.3.2.Ders Konuları	38
3.2.4. 1994 İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı	42
3.2.4.1. İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Genel Amaçları	43
3.2.4.2. İlköğretim Kurumları Müzik Dersinde Ele Alınan Konu ve Üniteler	46
3.3. Ele Alınan Müzik Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi	48
3.4. İlköğretimde Okutulan Müzik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi	49
3.4.1. 1980-1996 Yılları Arasında Kabul Edilen Müzik Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi	49
3.4.1.1. Türkü ve Şarkılarla Yeni Müzik Eğitimi (Ortaokul 1-2-3) Kitabının Değerlendirilmesi	49
3.4.1.2. 1986 Programına Göre Müzik Eğitimi Ortaokul (1-2-3) Kitabının Değerlendirilmesi	50
3.4.1.3. Orta Okullar İçin Müzik (1-2-3) Kitabının Değerlendirilmesi	51
3.4.2. 1996 Yılında Kabul Edilen Kitapların Değerlendirilmesi	51
3.4.2.1. İlköğretim Müzik 1.,2.,3. Sınıf Kitaplarının Değerlendirilmesi	51

3.4.2.2. İlköğretim Müzik 4.,5. Sınıf Kitaplarının	
Değerlendirilmesi	52
3.4.2.3. İlköğretim Müzik 6.,7.,8. Sınıf Kitaplarının	
Değerlendirilmesi	52
3.4.2.4. İlköğretim Okulları İçin Müzik 1.,2.,3. Sınıf	
Kitaplarının Değerlendirilmesi	53
3.4.2.5. İlköğretim Okulları İçin Müzik 4 ve 5. Sınıf	
Kitaplarının Değerlendirilmesi	53
3.4.2.6. İlköğretim Okulları İçin Müzik 6.,7.,8. Sınıf	
Kitaplarının İncelenmesi	54
3.4.3. İncelenen Kitaplar Hakkında Genel Bir	
Değerlendirme	54
3.5. Ülkemizde İlköğretim Müzik Eğitiminin Başlıca	
Sorunları	55

4. MÜZİK EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR, METODLAR VE ULUSLAR

ARASI ÇALIŞMALAR	61
4.1. Müzik Eğitiminde Yaklaşımlar	61
4.1.1. A.B.D.'nde XIX. Yüzyıldaki Çalışmalar ve Yaklaşımlar	61
4.1.2. XX. Yüzyılda Çalışma ve Yaklaşımlar	65
4.1.2.1. A.B.D.'ndeki Çalışma ve Yaklaşımlar	65
4.1.2.2. Diğer Ülkelerdeki Çalışmalar ve Yaklaşımlar	82
4.2. A.B.D.'nde Müzik Öğretiminde Kullanılan Başlıca Metodlar	89
4.2.1. Dalcroze Metodu	90
4.2.2. Kodaly Metodu	92

4.2.3. Orff Metodu	94
4.2.4. Kapsamlı Müzisyenlik (Comprehensive Musicianship / CM) Yaklaşımı	96
4.3. A.B.D.'nde Kullanılan Diğer Yöntemler	99
4.3.1. Manhattanville Müzik Müfredatı Projesi (Manhattanville Music Curriculum Project / MMCP)	99
4.3.2. Gordon Öğretisi	100
4.3.3. Eğitimde Müzik (Music in Education /MIE)	101
4.3.4. Müzikle Eğitim (Education Through Music / ETM)	102
4.4. Müzik Eğitiminde Uluslar Arası Çalışmalar	102
4.4.1. Uluslar Arası Müzik Eğitimi Cemiyeti (ISME; International Society for Music Education	102
4.4.1.1. ISME'nin Kuruluşu ve Yapısı	102
4.4.1.2. ISME'nin Amaçları	103
4.4.1.3. Çokkültürlü Müzik Eğitiminin Gelişmesinde ISME'nin Tarihsel Rolü	105
4.4.1.4. ISME'nin Dünya Kültürleri Müziklerine Bakışı	107
4.4.2. ISME ile Bağlantılı Ulusal Kuruluşlar	110
4.4.2.1. Avustralya Müzik Eğitimi Cemiyeti (ASME; Australian Society for Music Education	110
4.4.2.2. Kanada Müzik Eğitimcileri Birliği (CMEA; Canadian Music Education Association)	111
4.4.2.3. Yunanistan Müzik Eğitimi Cemiyeti (GSME; Greek Society for Music Education)	112
4.4.2.4. Finlandiya Müzik Eğitimcileri Cemiyeti (Suomen ISME-ISME Finland)	112

4.4.2.5. Müzik Eğitimi Konseyi (Music Education Council)	112
4.4.2.6. Müzik Eğitimcileri Ulusal Konferansı (MENC; Music Educators National Conferance)	113
4.4.2.7. Yeni Zelanda Müzik Eğitimi Cemiyeti (NZSME; New Zealand Society for Music Education)	113
4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	114
KAYNAKLAR	120
EKLER	128
ÖZGEÇMİŞ	141

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
MENC	Music Educators National Conferance
YCP	Young Composer Project
CMP	Contemporary Music Project
CM	Comprehsive Musicianship
MEJ	Music Educators Journal
ISME	International Society For Music Education
MMCP	Manhattanville Music Curriculum Project
MIE	Music in Education
ETM	Education Through Music
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Culturel Organization
ASME	Australian Society for Music Education
CMEA	Canadian Music Educators Association
GSME	Greek Society for Music Education
IMC	International Music Council
MEC	Music Education Council
NZSME	New Zealand Society for Music Education

ÖZET

Müzik eğitimi; günümüzün gelişmiş ülkelerinde, kendi alanı içerisinde, ayrı bilimsel değere sahip, eğitici, paylaşımcı ve birleştirici, özellikler taşır. Bu eğitim çocuğa güven, başarı ve sorumluluk duygularını aşılayan, mantıklı düşünmeye yardımcı olan sezgi yetisini de güçlendirerek olayları daha iyi duyumsamasını sağlayan bir yapıya sahiptir. Bu özellikleriyle genel eğitimin parçası olan müzik eğitimi, çocukların kişilik gelişmelerini etkileyerek, nitelikli bir bakış açısı kazanmalarını sağlayacaktır. Bu hedefe ulaşabilmek için, çocuğun algılama düzeyinin en yüksek olduğu erken yaşlarda müzik eğitimine başlanmalıdır.

İlköğretim de müzik dersinin amacı; müzisyen yetiştirmek değil müziği seven, iyi müziği tanıyıp ayırt edebilen, müziği hayatının bir parçası haline getirmiş bireyler yaratmaktır.

Sağlıklı bir toplum için konunun önemi saptanarak gelişmiş ülkelerde ki yenilikler ile bilimsel gelişmeler izlenmeli ve toplum bu konuda bilgilendirilmelidir. Ülkemizde ilköğretim kurumlarında müzik zorunlu ders olarak yer almaktadır. Bununla beraber, okullarımızda halen çağdaş düzeyde müzik eğitimi yapıldığını söylemek mümkün değildir.

Çalışmada eğitim ve öğretimdeki temel kavramlar üzerinde durulmuş ülkemizdeki müzik öğretim programları ve müzik ders kitapları incelenerek, başlıca sorunlara değinilmiştir. Kişisel saptamalardan çok, bu konuda ki yayınlar araştırılmış, konuyla ilgili eğitimcilerin görüşlerine başvurulmuştur. Gözlem, inceleme ve araştırma metodları kullanılmıştır.

Araştırmada; gelişmiş ülkelerde ki yaklaşımlara örnek teşkil etmesi amacıyla, Amerika Birleşik Devletleri'nde ki bilimsel çalışmalara geniş yer verilmiştir. A.B.D.'nin müzik eğitimi konusunda ki felsefesi; elindeki kaynaklardan eğitime ve bilimsel çalışmalara önemli bir pay ayırarak, gelişmenin sürekliliğini ve kalıcılığını sağlama yönündedir. Ayrıca bu ülkede konuyla ilgili yabancı kaynaklı metodlar alınarak geliştirilmiş ve ulusal eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlanmıştır.

Günümüzde müzik eğitimi, müziksel işlevlerinin yanısıra sosyo-politik işleviyle de değerlendirilmektedir. Bugün müzik eğitimi, dünya uluslarının birbirleriyle olan kültürel farklılıklarının tanınmasında ve bu yolla evrensel bir hoşgörü geliştirilmesinde bir araç olarak görülmektedir. UNESCO'nun himayesi altında kurulan ISME (International Society for Music Education / Uluslar arası Müzik Eğitimi Cemiyeti), bu yönde çalışmalar yapan kuruluşların başında gelmektedir. Bu çalışmalarda, gelişmiş ülkelerdeki yaklaşım ve metodların dışında, ISME'nin Uluslar arası müzik eğitimindeki rolü, amaçları, yaptığı çalışmalar ve ISME ile bağlantılı olan ulusal kuruluşlar incelenmiştir. Araştırmada ortaya konan tüm çaba ve yaklaşımlar değerlendirilerek, müzik eğitimi alanında bilimsel çalışmalar yapanlara, değişik bir bakış açısı getirilmeye çalışılmıştır.

SUMMARY

Education, which is a science, is a concept that has been used in our language since 1940s. On scientific fields education is called 'pedagogy'. In that context, education itself expresses a discipline of science. Therefore many branches of science deal with education. They all are called as Educational Sciences.

It's an undoubtable reality that music influence nearly all of the educational sciences. If the child is grown up with music, he can stand on his legs in the battle field of life.

Starting from the very early ages, even from the birth, the baby has an interest and talent towards the musical sound because baby is brought up with the lullabies and songs of mother. Therefore, the art of music, which expresses our emotions thoughts and impressions by using sound and rhythm, is a leading and effective activity in all kindergarten programmes. In a daily programme of a kindergarten music has the major place.

Musical activity influences the child's phonology and his language acquiring. It also helps children to develop a special response towards rhythm. Music makes children feel belonged to a group and the cooperation. It also helps children to express themselves. It has great importance of child's being sociable and gives them the feeling of trust and success. Briefly, music socializes the child.

The purpose of music education in primary education is not to create professional musicians; but to create individuals who like music, who can recognize and differentiate good music from the rest, who can make music a part of their lives.

Principally; music lessons should be in the well-decorated music classrooms. If this is not possible providing the materials needed, the lesson can be hold in any suitable place.

The music lesson has many target points. Some of them as follows:

- to have the basic musical knowledge,
- to know the sounds with their own basic specialities,
- to percieve the basic relationship between the sounds,
- to learn the princibal elements of music,
- to have an idea about musical instruments,
- to get in touch with the other people via music,

- to use language properly when singing,
 - to write musical printing correctly,
 - to read musical printing correctly,
 - to gain a multi-dimensional and tokenated musical understanding,
 - to develop a special musical personality
- and so on.

In our country, music is one of the mandatory classes in elementary education. Even though, it is possible to say that the level and quality of the music education is modern and contemporary. The lesson has a specific programme which includes an eight year musical education. The programme is formed of three main parts considering the physical conditions of the institutions and the musical evolution of students. The first period means the first three years. (Classes 1.2.3.) the second period (classes 4.5) and the third period is the last three years (classes 6.7.8.). This music programme based on a common musical repertory which has significant examples of main music types in Turkey. It also keeps the national thought fresh via selected songs. It is stated in the programme that the music is going to be analysed with all of its points we face in life. Therefore the child will be grown up with all of his emotional dynamic and comprehensional behaviours as a whole

Here we can say some of the peculiarities that music gives the child. For instance, they can have both single and multi-sounded national song repertory. They can improve their creativity and talent of expression. They can make richer their social life in or out school. They can have the willing and habit of using the music as a pastime activity. They can have the knowledge of world – wide and national musical values.

As it can be understood from the explanation above, the child has a great interest and love towards music. Therefore, it mustn't be used just as singing and listening to music.

For a healthy society, the importance of this issue should be emphasized, and the novelties as well as scientific developments in developed societies should be watched carefully, and the society should be warned about it.

In this work, the emphasis is given on the concepts of education and instruction; by examining the music education programs and textbooks, we touched upon basic problems of elementary school music education. Observation, examination and research methods are used. Although age groups and musical development are examined separately, elementary education is taken as a whole.

Within this research, scientific researches from USA take a significant place in order to provide an example of approach in developed countries. The philosophy of music education in USA aims to make the development continuous as well as permanent by allocating a significant share of its resources along with scientific works. Also, USA took a lot from foreign music methods and adopted them in a way to satisfy the needs of its own educational needs.

Today's music education, is evaluated here with its social as well as political function along with musical functions. Today music education is considered to be one of the most efficient tools in making world nations learn about their differences and this way, developing an international understanding and tolerance. ISME (International Society for music education), which is founded under the protection of UNESCO is one the most prominent organization doing work in this direction.

We think that with the kinds of work conducted in USA and the aims of ISME, the evaluation of world music politics would bring a new and different perspective to those interested in music education. But it is very important not to forget that in order to solve the problems with all their backgrounds and to make the music education healthier, it is necessary to make the society aware of the issue along with directors and educators.

1. GİRİŞ

1.1. Giriş ve Çalışmanın Amacı

Çağımız toplumları, kendine güvenli, bilgili, duyarlı ve dengeli bireylere ihtiyaç duymaktadır. Her birey; kendi özelliklerinin bilincinde ve bu özellikleri en verimli şekilde kullanabilen ve kültürel çevresinin beklentilerini yerine getirebilen bir kişiliğe sahip olmalıdır. Bireyin yukarıda saydığımız bu özelliklere tamamen kendi çabasıyla ulaşması imkansızdır. Ona bu özellikleri kazanmasını sağlayacak, davranışlarını oluşturmada yol gösterecek ve yönlendirecek bir desteğe gereksinimi vardır. Eğitim, bireye sağlanması gereken bu desteğin temel unsurudur. Eğitimin temel amacı; kendi içinde tutarlı ve dengeli olan, aynı zamanda da, günümüz toplumlarının ihtiyaç duyduğu özellikleri bünyesinde barındıran bireyler yetiştirmek ve bu amaç doğrultusunda bireyde gereken yapısal ve davranışsal oluşum ve değişimin gerçekleşmesini sağlamaktır. Bu nedenle eğitim, çağımızın vazgeçilmez unsurlarından biridir.

Eğitim, bireyin üç yönünü hedef alarak onu geliştirmeye çalışır. Bunlar, bilgi, duyu ve harekettir. Etkili bir eğitim uygulaması, bu üç yönü de göz önüne alır ve önemser. Bu yönler arasında ayırım yapmaz ve birini diğerlerine göre daha ön plana çıkarmaz. Bu özellikler göz önünde bulundurularak birey, dengeli bir şekilde geliştirilmeye çalışılır. Çünkü eğitimin başarısı; insanda ki birbirine bağlantılı olan bu yönlerin dengeli olarak geliştirilmesine dayanır.

Sanat; duyu ve düşünce arasındaki karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular. Bu nedenle sanat; hem öğrenme, hem de gelişme sürecinin etkin bir yardımcısıdır.

Sanat eğitimi, insana estetik duyguyu kazandırmayı amaçlar. Estetik alanı fiziki alandan ayıran şey, bu alanın güzellikle ilgili olmasıdır. Kısaca estetik, güzelin ifadesidir. Sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitimi ise, estetik anlayışa duyarlı

insanlar yetiştirmeyi, bunların ifade yeteneklerini eğitmeyi, yaratıcılıklarını ve eğitim becerilerini geliştirmeyi hedefler.

Çok eski çağlardan bu yana müzik eğitimi üzerine çeşitli görüşler ortaya konmuştur. Tarih müzik eğitiminin önemi üzerinde büyük titizlikle duran yazar, düşünür ve eğitimcilerle doludur.

Örneğin; Eflatun'a göre müzik "Terbiyenin esaslı vasıtasıdır ve müzik bir eğlence aracı değil, bir güzellik ve iyilik eğitimi aracıdır" (Yönetken, 1952a, s.3)

Büyük Çek eğitimcisi Jan Amos Komansky "Müzik yarı disiplin ve mürebbi (öğretici)'dir. İnsanı yumuşatır, tadil eder (onarır). Daha faziletli ve idrakli kılar. Müzik bir sanattır, onu öğrenelim." demiş, "müziği öğretim planına almış ve ana okulundan itibaren uygulamaya koymuştur." (Yönetken, 1952a, s.3)

"Ünlü yazar ve düşünür J.J.Rousseau (1771-1778) müzik öğretimiyle çok yakından ilgilenmiş... rakamlı müzik metodunu tavsiye etmiş, kulağın inceltilmesini, sesin yumuşak ve doğru bir şekilde eğitilmesini istemiştir." (Yönetken, 1952a, s.3)

Bu örneklerden de görüldüğü gibi; Eflatun döneminden bu yana müzik eğitiminin önemi bilinmektedir. Ancak ne yazık ki ülkemizde bu alan, eğitim uygulamalarında halen hak ettiği derecede değer kazanmamış, devamlı olarak ikinci plana itilmiştir. Halen ülkemizde sürdürülmekte olan müzik eğitim uygulamalarında da, yanlışlık ve eksikliklerden kurtulmak bir türlü mümkün olmamıştır. Bu durum müzik eğitime gereğinden az değer verilmesinin doğal bir sonucudur.

Her alanda olduğu gibi müzik eğitimi alanında da çağdaş düzeye ulaşabilmenin koşulu, yeni teknik ve yöntemleri algılayıp benimseyebilmektir. Bu açıdan bakıldığında konuyla ilgili yaklaşımların değerlendirmesi daha fazla önem kazanmaktadır.

Araştırma da ilköğretimdeki müzik eğitiminin önemi bir kez daha vurgulanarak ülkemizdeki bu konuyla ilgili yaklaşım ve sorunlar değerlendirilmiştir. Bilim ve teknoloji de en ileri ülkeler arasında yer alması bakımından, hem de son elli yıl içinde bu alanda yaptığı bilimsel çalışmalar nedeniyle bu çalışmada A.B.D. bir örneklem oluşturmuştur. Yapılan bu çalışmaların ışığında ülkemizdeki müzik eğitimiyle ilgili sorunlara yeni bir yaklaşım getirilmeye çalışılmıştır.

2. İLKÖĞRETİME GENEL BAKIŞ

2.1. Eğitim

Bu bölümde, okul öncesi eğitim ve ilköğretimdeki eğitime geçmeden önce, eğitim kavramına genel olarak değinmek yerinde olacaktır.

18. yy.da yaşamış Fransız Filozofu Helvetius “Aldığımız eğitim ne ise o kadar oluruz” (Baltaş,1992, s.13) demiştir. Gerçekten de insan geçmişte yaşamış ve öğrenmiş olduklarının ürünüdür.

Eğitim; en genel anlamıyla insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Günümüzde okullar, eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur. Eğitim yalnızca okullar da yapılmaz. Günlük hayatta ki eğitim ilköğretim işbirliği de bizi yapılandırır. Eğitim, toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından biridir. İnsan yaşamı süresince eğitimle iç içedir.

Eğitim literatüründe eğitimin tanımı değişik şekillerde yapılmaktadır. Bunlardan birkaçı şu şekilde sıralanabilir:

“Geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. (Smith, Stanley, 1957).

Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Good, 1959).

Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir (Good, 1959)

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir (Oğuzkan, 1974).

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istediği değişme sürecidir (Ertürk, 1972)” (Fidan ve Münire, 1994, s.19)

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)’nun 1974’te geliştirdiği eğitim tanımı ise şöyledir:

“Eğitim sözcüğü, birey ve toplumların, ulusal ve uluslar arası topluluklar içinde kendi yetenek, tutum istidat ve bilgilerini bilinçli olarak geliştirmeyi öğrendikleri bütün toplumsal hayat sürecini kapsar. Bu süreç, hiçbir özgül(spesifik) etkinlik ile sınırlı değildir.” (Altunya, 1997, s.30)

Eğitim sürecinin üç temel ögesi vardır. Bunlar; eğitimin amaçları, öğretme-öğrenme etkinlikleri ve değerlendirmedir. Eğitim; amaçla başlar, öğretme-öğrenme etkinlikleri ile sürer ve değerlendirmeye sona erer.

Eğitimin amacı; zamana, topluma öğrencilerin yaşına okul kademelerine, derslerin içeriğine göre değişmektedir. “Eğitimin amacı, eğitilenin ruhsal-zihinsel durumunda meydana getirilmek istenen durum değişikliğidir.” (Ergün, 1996, s.25)

Bir diğer görüşe göre:

Eğitimin amacı; “insanın zihinsel süreçlerinin organik bütünlüğünü korumak olmalıdır, oysa akılcılığa daha çok yönelik bir eğitim sistemi içinde, yalnız akıl, mantık ve düşünce gibi yetenekleriyle değil, aynı zamanda duyum, duygu ve coşkularıyla da davranışlarda bulunan insanın, istenen dengeli bütünlük içinde yetişmesi olanaksızdır. İnsan bir yaşantıyı yalnız us ve usavurma ile değil, ondan daha önce duyuları ve imgeleriyle algılar. Algılar ise, imgeleme gücü olmaksızın kavramları oluşturamaz. Akıl ve düşünce gibi, duyu ve duygular da varlığımızın ayrılmaz parçalarıdır. Ruhça ve bedence sağlıklı ve uyumlu gelişmek, insan doğasındaki bu temel öğelerin uyumlu ve dengeli bir biçimde bütünleşmesiyle mümkün olabilir. Uyumlu bireyler de uyumlu toplumlar meydana getirir.” (San, 1979, s.227-228)

“Çok yönlü düşünebilen, düşündüklerini aktarabilen, onları mutlak doğrular olarak görmeyen bir kişilik, ancak çağdaş eğitim sayesinde kazanılabilir. Çağdaş eğitim, kişinin yaratıcı, sorgulayıcı, öğrendiklerine uygulanabilecek nitelikler

kazandırabilmeyi sağlayan, kişiliği geliştirici bir eğitimidir.” (İpşiroğlu ve diğ., 1994, s.37)

Ele aldığımız konu ilköğretimi kapsadığından, eğitimin okul öncesi ve ilköğretim basamakları kısaca incelenerek, müzik eğitimine geçilecektir.

2.1.1. Okul Öncesi Eğitim

Genel olarak “Çocuğun doğumundan zorunlu okul yaşına kadar yapılan eğitim okul öncesi eğitimi” (Yüksel, 1996, s.24) olarak adlandırılmaktadır.

Okul öncesi eğitim, Eflatun ve belki ondan önceki düşünürlerin ilk temellerini attıkları eğitim sürecidir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırma düşünçesi, çocuk gelişimi alanında ki çalışmalarla ortaya çıkar. Bu dönem eğitiminin yaygınlaştırılmasına öncülük edenler ve ilk çalışanlar, tıp doktorları ve sosyal reformculardır.

İtalyan Dr. Montessori'ye göre çocuk evrenseldir, dönemlere ayrılmaz. Bunun yanında, yeni doğmuş bir bebekle, 3 yaşında ki çocuk arasında büyük aşamalar kaydedilir. Eğitimciye düşen görev, çocukların bu gizli güçlerini mümkün olan en son noktaya kadar geliştirmektir.

Okul öncesi dönemin önemi konusunda, eğitim uzmanı Benjamin Bloom'un çalışmalarında, insan karakterinin değişkenliği incelenerek, karakterin önemli unsuru olan zekâ gelişiminin yarısının dört yaşına kadar, diğer yarısının da onyediy, onsekiz yaşlarına kadar tamamlandığı, çevresel faktörlerin de zekâ gelişimi üzerinde etkili olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasında; kadınların iş hayatına yoğun şekilde katılmaları ve bu sebeple çocuklarıyla yeterince ilgilenememeleri etkili olmuştur. Üç ile altı yaş arasında ki çocukların bu önemli dönemi kendi yaşıtları ile geçirerek, bilgi, beceri ve zekâ bakımından mümkün olduğu kadar iyi yetişmelerine ihtiyaç duyulmuştur.

Avusturya, Almanya, İsviçre gibi Avrupa ülkelerinde okul öncesi dönem eğitim kurumları her türlü araç-gereç ve oyuncakla donatılmıştır. Sosyal açıdan da

oldukça yoğundur. Eğitimciler, özel eğitim kurumlarında, uygulamalarla yetiştirmekte, başarı sağlayanlar yönetici olarak yetiştirilmektedir.

Ülkemizde çocuk eğitiminin önemi anlaşılmış olmakla beraber, yeterince önem verildiği söylenemez. Büyük şehirler bu konu da daha şanslıdır. M.E.B. tarafından hazırlanmış 1994 tarihli okul öncesi programında amaçlar şöyle belirlenmiştir.

“Okul öncesi eğitimin amaçları, Milli Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;

1- Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini, temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak.

2- Her fırsattan faydalanarak çocukların milli, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığının gelişmesine yardımcı olmak.

3- Atatürk, millet, vatan ve bayrak sevgisini kazandırmak.

4- Çocukların sorumluluk yüklenmelerini, dürüst, saygılı, nazik ve düzenli olmalarını sağlamak.

5- Çocuğun benlik kavramını geliştirmesine, kendini ifade etmesine, bağımsızlığını kazanmasına ve özdenetimini sağlamasına imkan tanımak.” (MEB, 1994, s.17)

Okul öncesi dönemin, örgün eğitimin zorunlu olmayan kademesi olarak görülmesi, ülkemizde bu kurumların gelişigüzel dağılımına sebep olmaktadır. Öğretmen ve uzman yetiştiren kurumların birkaçı dışında, yeterli olmadığı, büyük şehirler dışında ülke geneline yayılım oranının yetersiz olduğu, temel eğitimde ki varolan problemlerin çözülmemesinin bu konuyu geri plana attığı gözle görülür bir gerçektir.

Okul öncesi eğitim sürecinin, insan hayatının önemli dönemlerinden biri olduğu, gelecekte nasıl bir kişilik oluşturacağını belirlediği uzmanlarca da kabul edilmiş bir gerçektir. Bu sebeple çocuğun bu dönemde, beslenmesi, bakımı, sevgi görmesi kadar, uygun koşullarda topluma uyum sağlayacak şekilde yetişmesi de

önemlidir. Çağdaş ve de demokratik toplumun şartlarına göre yeteneklerini ve yaratıcılığını kullanabilme becerisine sahip kendine güvenen, düşüncelerini özgürce ifade edebilen, üretken, sağlıklı nesiller yetiştirmek, ancak eğitime tabandan yani okul öncesi dönemden adım atmakla mümkündür.

2.1.2. İlköğretim

“İlköğretim 6-14 yaş grubunda ki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir.” (Fidan ve Erden, 1994, s.212)

“İlköğretim birçok amaca hizmet eder. İlköğretimin amaçlarından birisi, öğrencilere temel bilişsel becerileri kazandırmak, diğeri de öğrencilerin toplumda etkin biçimde işlevde bulunabilmeleri için gereken beceri ve tutumları geliştirmektir. Bu yönüyle ilköğretim, çocuklara toplumun amaçlarını, değerlerini ve sembollerini kazandırarak onların genel bir değerler sistemi oluşturmalarını sağlar.” (Kavak, 1997, s.12)

“Az gelişmiş ülkelerde artan nüfusa karşı eğitim kurumu ve öğretmen açığının giderilememesi, ilköğretime ilişkin sorunların temelini oluşturur. Batı Avrupa ülkelerindeki eğitim eşitsizlikleri, genellikle toplumsal ve sınıf farklarını da yansıtmaya eğilimindedir. A.B.D. ve Batı Avrupa’da toplumsal ve ekonomik etkenlere, ard arda gelen göçmen dalgalarının yarattığı sorunlarda eklenmiştir.” (Ana Britannica, cilt II, s.526-527)

14.6.1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre, ülkemizde ilköğretim kurumlarının amaç ve görevleri şunlardır:

“Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar kazandırmak, onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek.

2- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.” (Fidan ve Nurettin, 1994, s.214)

2.2. Sanat ve Müzik Eğitimi

2.2.1 Sanat Eğitimi

Sanat eğitimine geçmeden önce ağdaş eğitimden ve insandan bahsetmek yerinde olacaktır.

“ağdaş eğitimcinin amacı; ağdaş bir insan, yani çağını anlayabilen, çok yönlü dşneabilen, tartışabilen, insan hak ve özgürlüklerine saygılı, hoş grl ve laik bir insan yetiştirmektir. Bu süreç içinde sanat eğitiminin önemli bir yeri bulunduğu açıktır. Bu nedenledir ki ilköğretimden başlayarak eğitim programlarında sanat dallarına özel bir yer verilmiştir.” (İpşiroğlu ve diğ., 1994, s.176)

İnsan; bedeni, içgüdüleri, duyguları, fikirleri, ve düşünceleri olan bir varlıktır. Bilimsel olarak tanımlanırsa; insan, biyokltrel ve sosyal bir varlıktır denilebilir. Bu tanıma ve niteliklere göre; çevresiyle sürekli etkileşim içinde olan, aksi halde gelişmesi ve insansal niteliklere sahip olması mümkün olmayan insan, üç temel varlıktan oluşur. Bunlar; fikri, psişik ve organik varlıktır.

İnsanın sağlıklı mutlu bir yaşama sahip olabilmesi için, bu üç varlığının da dengeli bir şekilde beslenmesi gerekir. Psişik beslenmenin kendine mahsus gıdası “SANAT”tır. Bu gıda genelde ya da en geniş anlamda; güzel sanatlar ve sanat anlamına gelen her türlü etkinliktir. “İnsan bütün bu gereksinimlerini en iyi biçimde karşılayabilmek için güncel-günlük “yaşam bilgisi”nin ötesinde, hem “gerçeği ve doğruyu” hem “yararlıyı ve kullanışlıyı”, hem de “zgn ve güzeli” arar. Her biri kendine özgü bir bilgi alanı olan ‘bilim’, ‘teknik’ ve “sanat” işte insanın bu “durmak dinmek” bilmeyen anlayışlarının birer ürünü ve sürecidir.” (Uçan, 1996, s.121-122)

Eğitim; “bilim, teknik ve sanat”ın her n de kapsayan bir içerikle düzenlenip gerçekleştirildiğinde, bireyleri ve toplumu biçimlendirme, yönlendirme değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Sanat eğitimi, bu sürecin üç ana boyutundan biridir.

Günümüz genel sanat eğitiminde daha çok; sanatı bilinçli, görgülü ve seçici bir yaklaşımla, haz duyup zevk alarak kullanan ya da tüketen kitleler yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda bireyin sanatsal bilgi, görgü, ilgi, istek ve yeteneğini çeşitlendirip zenginleştirmek esastır. Sanat eğitimi içinde yer alan

uygulamalı çalışmalar, küçük yaşlardan başlayarak yaratıcılığı ve bir grup içinde yaşamasını sağladığından, sanatsal değeri yüksek kimi yapıtlarında yaşantısal olarak ilerde daha iyi algılanabilmesi gene sanat eğitiminin beklentileri arasındadır.

Güzel sanatların düşünsel, duygusal, ruhsal, sosyal, bedensel vb. yönlerden kendini anlatmasına olanak sağlayan zengin dili, çocuğun eğitiminde önemli bir yer tutar.

“Sanat akıl ve duyguların eğitimi açısından bu özellikleri ile bilincin bütün mekanizmalarının açılıp çalışmasının en etkin bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanat eğitimi, bu nedenle temel anlamda bir eğitimi gerektirir. Resim, müzik, dans drama ve vb. tüm sanatların çocuğun yaşantısına girmesi sağlanır.” (Eti, 1995, s.32)

Sanat eğitimi, aslında bir bütün olmakla birlikte, çeşitli kollara ayrılır. Ancak kolu, dalı, düzeyi, süreci, içeriği, yöntemi ve gereci ne olursa olsun sanat eğitimi temelde genel özengen ve mesleki olmak üzere üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir ve daha çok, yönelik olduğu ana amaca göre bir nitelik kazanır.

“Sanat anlayışı daha okul öncesinden başlayarak, eğitim sistemine sindirilmelidir.” (San, 1979, s.17)

Kişiliğin büyük ölçüde okul öncesi yaşlarda olduğu gerçeğinden yola çıkarak okul öncesi eğitim kurumlarında sanat eğitime önem verilmelidir. Kişilik kısaca bir insanı diğerinden ayıran davranış özellikleri olarak tanımlanabilir. Böyle olunca da her insanın bireyselliğinin geliştirilmesi de önem kazanmış olur. Bugün çağdaş toplumlarda görülen en çarpıcı özellik, insanın bireyselleşmesini verilen büyük önemdir. Çünkü toplumsal bir varlık olan çocuk kendi çabalarıyla toplumda var olacaktır. Toplumsal bir varlık olarak kendini kabul ettirmesi ise, onu diğer insanlardan farklı kılan özelliklerin bulunması ve geliştirilmesi ile olasıdır. “İlköğretim öncesi eğitim ve ilköğretim evrelerindeki genel sanat eğitimi, bireye (çocuğa ve öğrenciye) ortak-temel sanat kültürünü kazandırırken, çeşitli sanatsal araç ve gereçlerle yüz yüze gelme, çalışma ve kendini sanatın belli başlı davranış boyutlarında deneme fırsatı ve olanağı da verir. İlk yıllarda daha çok oyun biçiminde ya da oyunlaştırılarak yapılan bu çalışmalar ve denemeler, sonraki yıllarda giderek

belirli etkinlikler ve davranış biçimlerine dönüşür. Önceleri devinışsel ve duysal ağırlıklı olan bu süreç içinde yavaş yavaş, bireyin yapısına, yaradılış özelliğine ve eğilimine en uygun sanatsal araç gereç ve alan belirlenir, öğrenci (birey) bu belirlemeye dayalı olarak yönlendirilir.” (Uçan, 1996, s.126)

2.2.2. Müzik Eğitimi

2.2.2.1. Okul Öncesi Müzik Eğitimi

Bir anaokulunun günlük etkinlik programında müziğin yeri büyüktür. Yaratıcı etkinliklere verilen önemin arttıkça müzik de bu çalışmalar içinde daha çok yer alır. “Çocuklar kendilerine rahat ve güven içinde hissediyorlarsa, gün boyunca şarkılar mırıldanırlar. Şarkı öğrenme, basit şarkılar yaratma, yeni sesler keşfetme, ritm çalışmaları, müzikli dramatizasyon ve yaratıcı dans bir anaokulu günlük programının temel etkinlikleri arasındadır.” (Kantarcıoğlu, 1978, s.105)

Müzik öncelikle, çocuğun ruhsal yapısındaki aşırı duygusallık ya da olumsuz davranışlarından arınıp, daha sakin ve olumlu bir ortama yönelmesi bakımından önemlidir. Çocuğun alacağı müzik eğitimi; kişilik gelişimini; etkileyerek, gözlem yeteneğini güçlendirir ve iç potansiyeli ile yaratıcılığını ortaya çıkarır. Sanat; çocuğun içindeki potansiyel enerji ve gücün ortaya çıkmasını sağlayarak değerlendirir.

Okul öncesi dönemde, müzik eğitime gereken önemin verilmesi sağlanmalıdır. Bu dönem genel eğitimin ve müzik eğitiminin ilk basamağıdır. Ancak bu aşamadaki müzik eğitimi planlanırken, çocukların gelişim düzeyleri, müziğe karşı ilgileri ve herhangi bir motivasyona gereksinimleri göz önünde bulundurulmalı, uygulanacak müzik eğitiminin, diğer konuları destekleyici nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Amaca uygun eğitim verildiğinde müzik, çocuk gelişiminde olumlu etkiler bırakır. Zihinsel, duygusal, psiko-motor gelişimler ile sanatsal yaratıcılık ve beğeniler çocuğun başlıca gelişim alanlarıdır.

Okul öncesinde uygulanan müzik etkinlikleri, çocuklara beraberlik ve bir gruba ait olma duygusu verir. Bilinçli bir müzik eğitimi ile çocuğun grup içinde güven duygusu gelişerek kendine güvenmeyi öğrenir. “Sadece kendine güvenen

insan yeteneklerini ortaya koyabilir. Disiplini sağlamak amacıyla çocuğu daima susmaya yöneltmek, onun kendine olan güvenini sarsar. Hatalı da olsa bir şarkıyı tek başına, sınıfın önüne çıkarak söyleyen çocuk, kendine karşı güven kazanır. Arkadaşlarının takdir ve sevgisini toplar. Bu onu çok mutlu eder. Cesaretini artırır. Kazandığı bu cesaretle daha zor işlerin üstünden kolaylıkla gelebilir.” (Altınok, 1995, s.15)

Müzik eğitiminde başarı sağlayabilmek ve çocuğu müziğe motive edebilmek için, öğretmenin öncelikle müziği sevmesi, çocukların müziği keşfetmelerine uygun ortam yaratması ve bunu çocuklarla paylaşması gereklidir. Eğitim sırasında kullanabilmek için, en azından bir enstrümanı çalabilmelidir. Ayrıca çocukların müzik yaşantılarını zenginleştirebilmeleri açısından, bir müzik köşesi veya müzik odası oluşturmak önem taşır. “Çocuğun kullanabileceği enstrümanlar olması, kaset arşivinin de bulunması gereklidir.” (Ürfioğlu, 1989, s.39) Öğretmen; bu köşedeki gereksinimlerin karşılanması ve müzik ortamı yaratılmasından sorumludur. Bir müzik köşesinde; teyp, pikap, CD gibi araçlar, çeşitli müzik kayıtları ritm aletleri ve mümkünse bir piyano bulundurulması faydalı olur.

Tüm müzik eğitiminde olduğu gibi, okul öncesi müzik eğitiminde de çocuk müziksel yaşantılar sağlanması büyük önem taşır. Çocuğun müziksel yaşantılar yolu ile eğitimini alabilmesi için, müziği görerek, dokunarak, duyarak, düşünerek, hissederek, kısaca tüm varlığıyla öğrenmesi ve yaşaması gerekir.

2.2.2.2. İlköğretimde Müzik Eğitimi

İlköğretimdeki müzik, çocuğun şekillenmesi açısından büyük bir rol taşır. Bu eğitimin özellikle ilköğretim aşamasında sağlam temellere oturması gerekmektedir. İlköğretim nasıl orta öğretime temel oluyorsa, bu dönemdeki müzik eğitimi de orta öğretimdeki müzik eğitime temel olur. İlkokullarda uygulanan müzik dersleri belli amaçlara yöneliktir. Bu amaçlar şöyle sıralanabilir:

“1- Çocukta müzik sevgisini ve ritm duygusunu geliştirmek,

2- Her çocuğu yeteneğine göre şarkı söylemeye ve bir enstrüman çalmaya alıştırmak,

3- Çocukta müziğe ait değer ve takdir duygusunu geliştirmek,

4- Müziği çocuğun evde, okula ve çevrede katıldığı ve onu toplumsallaştıran bir araç haline getirmek,

5- Müzik çalışmaları yoluyla ulusal birliğin gelişmesine yardım etmektir.”
(Türkyılmaz, 1996, s.167)

Çocukların müzik yeteneğinin tanımlanması, müzik eğitiminin iyi planlanması ve saptanan hedefler doğrultusunda sağlıklı yürütülebilmesi açısından büyük önem taşır.

“Çocukların müziksel gelişimi, ortalama oniki yaşına kadar oldukça kolay ve sağlıklı izlenebilir. Çünkü bu yaşlara kadar olan dönemdeki müziksel gelişimde bireysel farklılıklardan çok bireyler arası benzerlikler ağır basar. Bununla bağlantılı olarak, bu dönemdeki müzik eğitimi bireysel farklılıklar üzerine değil, daha çok bireyler arası benzerlikler üzerine kurulur.” (Uçan, 1994, s.16)

İlkokullardaki müzik öğretimi, çocuğu mutlu kılmada; ona birlikte mutlu olma duygusunu kazandırmada; doğaya ve yaratıcılığa saygı besleyerek, güzele, iyiye ve gerçeğe yönlenmesinde, giderek yaşadığı toplum içinde kendini gerçekleştirmesinde büyük rol oynar. Ancak kuşkusuz ki bu etkili bir öğretimle sağlanabilir.

İlköğretimde müzik eğitiminin amacı çocuğu müzik yolu ile eğitmektir. Öyleyse bu eğitimin içeriği sadece müziğin güzelliği konusunda aydınlatma, sadece müzik konusunda bilgi verme ya da sadece müzik heyecanı vererek coşturmak değildir.

Müzik eğitimi bunların tümünü kapsayan bir bütünlük içinde verilmelidir. Çağdaş bir yaklaşımla ilköğretim müzik eğitiminde ulaşılmak istenen hedefleri şöyle sıralayabiliriz:

“1- Müziğin temel öğeleri /melodi, ritm, armoni, konturpuan, tını, yoğunluk, vb...) ve bestecilerin bu öğeleri ne şekilde kullandığını kavrama.

2- Geçmişte ve bugün müzikte yer alan müzikal stiller hakkında genel bir bilgi. Klasik batı müziğinde ortaçağdan bugüne kadar olan dönem, geleneksel pop ve caz türleri, diğer kültürlere ait müzikler, özellikle yaşanan ülkede üretilenler vb...

- 3- Değişik sanat dalları ve müzik arasındaki bağları kavrama.
- 4- Genel tarih ile bağlantılı bir müzikal tarih anlayışı kazanma.
- 5- Sesin oluşumu hakkında genel bir bilgiye ve belli bir vokal repertuvara sahip olma.
- 6- Belli bir düzeyde enstrüman çalma.
- 7- Elektronik müzik aletleri ile ilgili belli bir deneyime ve bilgiye sahip olma.
- 8- Müzik yazısını temel düzeyde bilmek.
- 9- İcra, sınav ya da her ikisi yoluyla, çalışmalarını ilerletmeye teşvik etmek”
(Fletcher, 1989, s.127-128)

Bütün bu hedeflere ulaşma da müzik öğretmenin rolü büyüktür. Müzik öğretmenin en önemli görevlerinden biri; “Amacı olan ve yürütülmeye değer bir müzik eğitim programı için geliştirilecek bir temel bulmaktır.” (Swanwick and Taylor, 1982, s.5)

Yukarıda belirtilen müzik eğitiminin hedef ve amaçlarına ulaşmak için uygulanacak müzik dersinin içeriğine değinmekte fayda vardır.

“Müzik öğretiminde, temel olan öğrencinin müzikal gelişimini sağlamaktır. Müziğin amacı ‘güzeli ifade etmek’ olduğuna göre, öğrenciden önce bunu beklemeliyiz. Ön planda teknik yeteneğin değil, ifade zenginliğinin ve öğrencinin içinde kaynayan müzik duygusunun fişkırmaları gelmektedir.” (Fenmen, 1991, s.25)

Müzik öğretmenin okulda bir diğer önemli amacı da, çocukta müziğe karşı ilgi ve sevgi yaratmak, ona iyi bir müzik zevki ve anlayışı vermek, onda müzik dinleme ile müzik yapma ihtiyacını uyandırmak, insani duygularını geliştirmektir. Çocuğu bu amaca ulaştıracak araçların başında gerekli vasıflara sahip okul şarkıları gelir. Çağdaş ülkelerde okul şarkıları öğretilirken ses kültürü üzerine çalışmalar yapılır. Toplu halde şarkı söylerken; temiz bir ünison disiplini ve eğitimi sağlamadan iki sese, hatta basit bir kanona bile geçmek doğru değildir.

“Okulda müzik derslerinde beğeniyi yükseltmenin en önemli aracı şarkıdır. Okul şarkılarını üç temel kategoride toplamak mümkündür:

1. Yerli besteciler tarafından bestelenen özgün şarkılar.
2. Halk müziğinden seçilmiş okula uygun türküler.
3. Yabancı ülke ve bestecilerden yapılan uyarlamalar.

Okul şarkısı, ister özgür, ister uyarlama, ister halk ezgisi olsun, çocuk beğeni ve psikolojisine, onların düzeyine uygun olmak zorundadır.

Bizim kuşağımız, özgün ya da uyarlama okul şarkısında Prosodie’ye büyük önem vermektedir. Bazı yeni besteci ve uyarlamacılarımız söz ve ezgi uyumuna övünülesi bir titizlik ve özen göstermektedir. Bu uyumun gerçekleşmesi için gösterilen özen, Türkçe’ye duyulan saygı ve sevginin de yansımasıdır. Dil, başarısız bir uyarlamada kimliğini yitirir.

Uyarlamalı okul şarkısında da dil doğallığını ve güzelliğini korumalıdır. Bizde prozodi düşüncesi ve bilinci uyanmadan önce yapılmış uyarlamalara bir ölçüde göz yumulabilir, ama günümüzde kötü uyarlamalar artık hoş görülemez.

Uyarlamada prozodiye önem vermek çocukların anadillerinde yazılmış metinleri doğru biçimde seslendirmesini ve şarkıyı sevmesini sağlar.

Halk ezgilerinde bu anlamda prozodi aramayacağımız doğaldır.

Avrupa ve Amerika’da kullanılan okul şarkılarının bir özelliği de uyarlama konusuna gereğince önem verilmiş olmasıdır. Müzik eğitiminde gelişkin bir ülke olan Almanya’daki okul müzik kitaplarında yabancı ülke ve yabancı bestecilerden çok sayıda örnek vardır.

Şunu da belirtelim ki, Avrupa ve Amerika’da okul müziğinde kullanılan bu üç kategoriye ilişkin şarkılar, değişik konuları mesela ilkokullar için ifade dersine yaraşır bütün gerekli konuları ezgisel olarak vermektedir. Böylece müzik dersleriyle öteki dersler arasında bağ kurabilmektedir. Ayrıca bu şarkılar, değişik formlarda, her tonalite ve usulde yazılmışlardır. Kulak eğitiminde ayrı konuların açıklanması ve işlenmesinde bu şarkıların büyük yardımı dokunmaktadır.” (Yönetken, 1951, s.2)

Koro çalışmalarında; çocukları kendi ses sahaları içinde, düzeylerine uygun tonlardan temiz bir ünisonla şarkı söyletmek, ilk ve temel amaç olmalıdır.

Bilindiği gibi, okul müziği temelde ses müziğidir ve okul müziği öğretmeni her şeyden önce öğrenciye ses eğitimi veren bir öğretmen ve eğitimidir. Bu açıdan okul müzik öğretmenin hançere ve ses bakımından da öğrenciyi iyice tanıması gerekir.

Çocuk ilkokula başladığı andan, müzik öğretiminin bittiği öğrenim derecesine kadar, hançere bakımdan hep aynı durumu koruyamaz. Çocuğa bütün öğrenim süresince gözü kapalı olarak aynı ses yöntemi uygulanamaz. Çocuk (kız-erkek), çeşitli iklim ve bünyelere göre, belirli bir dönemde ses değişimi (Mue) olayı ile karşılaşır. Bu fiziksel olay erkek çocukta daha belirgin olarak kendini gösterir. Ondan önceki zaman döneminde parlak soprano sesler çıkaran bir erkek çocuk, yavaş yavaş bu ses parlaklığını yitirir, hançere bakımdan adeta hastalanır. Bu hal epey bir süre kalıcıdır. Sonra ses bir sekizli kalınlaşır, erkekleşir, çocuk yaşamı boyunca sürececek olan asıl sesine kavuşur. Tekrar rahat rahat söylemeye başlar. Eski soprano çocuk artık tenor, bariton ya da bas olur. (Kız çocuklarda bu olay erkeklerde olduğu kadar belirgin bir durum göstermeden geçer.)

Okul eğitimi ses müziğinde, solfej çalışmalarında, şarkı söylemede, koro müziği yapmada, özellikle erkek çocuklarda güçlü bir biçimde görünen bu olay ile müzik öğrenimi bir süre çekiciliğini, normal seyrini yitirir. Müzik öğretmeni her çocuğa istediği solfej alıştırmasını söyletmez, istediği şarkıyı söyletmez ve öğretmen bundan üzüntü duyar.

Ses değişimi daha çok ilköğretimin II. kademesinde ortaya çıkar. Müzik öğretmenine bu konuda düşen görevler vardır.

Müzik öğretmeni bu dönemde öğrencilerini şu açılardan tanımak durumundadır;

“1- Sesi henüz değişmemiş çocuklar.

2- Sesi değişmekte olan çocuklar.

3- Sesi değişmiş olan çocuklar.

Sesi değişmemiş olan erkek çocuklar henüz sopranodur.

Sesi değişmiş erkek çocuklar, artık sesleri erkekleşmiş delikanlılar, genç tenor ya da baritonlardır. Bunlara ona göre partiler vermek ve durumu ona göre yönetmek gerekir.

Sesi değişmekte olanlara gelince, bu çocukları sınıfta iyice tanımak, kendilerine özel ilgi göstermek, her şeyden önce onları kesinlikle bağırtmamak ya da pek dar bir ses alanı içinde hafif olarak söyletmek, bazı ayrıcalıklı durumlarda ise onları vokal çalışmalarından bir süre tamamiyle bağışlamak gerekir.” (Yönetken,1950, s.2)

Müzik öğretmeninin çocuğun ses değişimine büyük bir önem vermesi gerekir.

Ses müziği çalışmalarında, çeşitli müzik türlerine ait çoksesli uygulamalarına yer verilebilir.

“Okulda çok ses eğitimi, daha ilk kulak eğitimi ve solfej dersleriyle birlikte başlayabilir. Do-Sol beşlisi ile öğretime başlayan metotlarda, gerek her iki eli birden kullanarak (Fononimi) ve gerçek çift renkli değneklerle özel levhalar ya da porteye yazılmış gam notaları üzerinde çift sesli işitme alıştırmaları ve deşifraj çalışmaları yapılabilir. Ancak çocuklar, düzeylerinin sonucu olarak henüz tek ses ve melodik hareketi başaramıyorsa, çift sesli çalışmaları ertelemek doğru olur. Tek sesli solfej çalışmalarında başarı kazandıktan sonra çift sesli çalışmalara geçilebilir. Bu, toplu şarkı söylemede de böyledir. Tek sesli toplu şarkı söylemede tam bir başarı sağlandıktan sonra, ilkin basit iki sesli kanona geçmek yerinde olacaktır. İki, üç, dört sesli basit kanonlar, tek sesli şarkıların belirli noktalardan sonra ikinci, üçüncü, dördüncü tarafından yinelenmesidir. Burada dikkat edilecek en önemli nokta Tempo’dur. İkinci partinin icraya katılmasından başlayarak her iki partide temponun tam bir disiplinle korunması, her iki partinin aynı tempoya uyması koşuldur. Aksi halde iki sesin armonisi baştan sona yanlış bir durum alır. Bundan ötürüdür ki, müzik öğretmeninin aynı zamanda iyi bir okul korosu şefi olması ve çok sesli parçaları da başarıyla yönetmesi gerekir.” (Yönetken, 1952b, s.2)

Çoksesli çalışmalarda sorun; entonasyon temizliği ve sağlığını korumaktır. Doğal olarak bu çalışma biçimi “a capella” şarkılarda daha büyük bir önem kazanır.

A cappella söyleyiş, eşlikli söyleyişten güçtür. İlk çalışmaların bir süre için eşlikli olması doğru olur.

Her türlü çoksesli çalışmalarda en önemli koşul; çocukların birbirini duymaları ve çoksesli kulak vermeleridir. Çocukların kendi partilerine yabancı sesi duymaları ile çokseslilik içinde kendi partilerini söylemelerini sağlamak gerekir. Toplu halde çoksesli söylemede temiz entonasyon hayati önem taşır. Aksi halde yapılan kakafoni olur. Başarısız çokseslilikten kaçınmak, onu kötü yapmaktansa hiç yapmamak, ancak yapabilecek duruma geldikten sonra yapmak en doğru hareket olur.

İlköğretimde çalgı öğretimi, şarkı öğretimi ile birlikte yürütülen müzik öğretiminin bütün boyutlarını içeren etkinlikler bütünüdür. Bireysel ve toplu çalgı öğretimi, sınıf çalgısı ve çocuk çalgısı topluluklarının çocuğun sesiyle bütünleşen etkinlikleri yoluyla, çoğu zaman sınıf ortamında gerçekleşir. Böylece şarkı ile çalgı öğretim yöntemleri iç içe uygulanır.

İlköğretimde şarkı ve çalgı öğretiminin, müzik eğitiminin gerekli kıldığı müziğin yapısı, yazısı ve olguları ile ilgili kuramsal bilgilerin kullanılması gerekir. Ancak bu yapılırken, bu bilgiler, sürekli olarak müzik örnekleri ile somutlaştırılmalı, müzik yaşayışından bilgiye, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene doğru gidilmelidir. Bilgi, müziğin çekiciliğinin bir ögesi durumunda olmalıdır.

İlköğretimde, çocukların ses üretebildiği her araç, genelde bir çocuk çalgısı olarak görülebilir. Oyuncak çalgılarla ritm ve değişik sesler veren öteki çalgılar, çocukların ses ve ezgi üretmelerine, yaratma güçlerini denemelerine ve oyun oynamalarına yarayan çalgılardır.

“Öğrenciye önerilen çalgılar, dünyanın her yerinde şunlardır.

Küçük yaşlarda davul, trompet, zil, çelik üçgen, çan, ritm deynekleri, wood-sand blocks gibi oyuncak vurmali çalgılar ve bunlardan ritm bandoları. Blokflütler, daha sonra piano, keman, viyolonsel, flüt, klarnet gibi üflemeli çalgılar ve bunlardan topluluklar.

Ancak, hiçbir çalgısal etkinlik, okulda temel müzik kültürünün ses, kulak ve beğeni eğitiminin yerini alamaz ve çocuğa bu kültürün getirdiği estetik formasyonu sağlayamaz.

Çalgısal müzik etkinlikleri, esas müzik dersini işgal etmemeli, hele müzik dersinde çalgı dersi vermeye kalkmamalıdır. Müzik dersi genel çizgileriyle ses eğitimi dersidir. Çalgı onun yerini almamalıdır.

Okul müzik dersleri dışında yetişmiş çalgı çalabilen öğrencilerin müzik dersine çalgılarıyla katılmaları yerinde olur. Ama bu öğrencilerin sesle solfej çalışmalarını bozmaması gerekir. Beğeni eğitime ayrılmış belirli zamanlarda sınırlı ve ölçülü bir çevrede etkinliklerine izin verilmelidir.

Sonuçta, resmi müzik dersi saatleri içinde çalgısal müzik etkinliği, sınıfta esas vokal etkinliği aksatmamalı, dersin kendine özgü yürüyüşünü ve özelliğini bozmamalıdır.

Çalgı öğretimi ve çalışma saatleri, vokal müzik ders saatleri dışında düzenlenmelidir.” (Yönetken, 1952c, s.2)

İlköğretim çocuklara, bir yandan bir takım bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırırken, öte yandan da onların yapıcı ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmekle görevlidir. İşte ilköğretim; bu görevini özellikle müzik-resim-iş, beden eğitimi ve öteki ifade dersleri ile yapar. Bu bakımdan müzik dersinde çocuklar ses ve ritm yoluyla duygularını ifade edebileceklerdir. Yaratıcılıklarını ortaya çıkaracaklar, bir yandan da iyi müziği tanıyarak estetik duygularını geliştirebileceklerdir.

3. İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSLERİNE GENEL BAKIŞ

3.1. Türkiye’de Örgün Müzik Eğitiminin Tarihçesi

Türkiye’de müzik eğitim ve öğretimi Selçuklu’lar döneminde başlamış, Osmanlı döneminde ise kökleşip sağlamlaşmış ve yaygınlaşma sürecine girmiştir. “Selçuklu’lar döneminde (1071-1075-1299) Türk Eğitim Sistemi daha çok din temeline dayandırılmıştır. Bu sistem içinde müzik eğitimi geleneksel askeri müzik öğretim kurumları dışında daha çok “Dinsel”, “Dolaylı” ve Görenekseldi. Selçuklu döneminde göreneksel-geleneksel eğitim sistemi içinde genel, özengen ve mesleki müzik öğretime yer veriliyordu. Genel müzik öğretimi daha çok sıbyan okullarında ve medreselerde, özengen müzik öğretimi daha çok belli tekkeler ve saraylarda; mesleki müzik öğretimi ise daha çok tabihaneler ve belli tekkeler ile bazı medreselerin belli bölümlerinde yapılmıyordu.” (Uçan, 1989, s.9)

Osmanlı İmparatorluğu döneminde müzik eğitimi açısından faaliyet gösteren kurumları; Medreseler, Tekkeler, saray okulları ve Sıbyan Okulları olarak sıralamak mümkündür.

Sıbyan(Mahalle) Mektepleri; “İmparatorluk eğitim düzeni içerisinde bir bakıma temel eğitim kurumu işlevi gören okullardır.” (Uçan, 1994, s.36) Bu okullarda müzik, ayrı bir ders olarak okutulmamaktadır. Yalnızca; Ezan, Kur’an gibi dini nitelik taşıyan müziksel alanlarda , güzel ses ve doğru söyleyişe önem verildiği görülmektedir.

‘Medreseler’; “İslamiyet ile birlikte, Türk eğitim sistemine giren, temel eğitimden yüksek öğretime kadar değişen kademelerinde öğretim yapılan kurumlardır.” (Uçan, 1994, s.36) Medreseler, müzik eğitimini uygulayış açısından, sıbyan mekteplerinden pek bir fark göstermemektedir. Medreselerde yapılan müzik eğitimi, daha çok dinsel nitelik taşımaktadır.

‘Tekkeler’; Osmanlı İmparatorluğunda “tarikat etkinliklerinin yürütüldüğü yapılarıdır” (Ana Britannica, c.29, s.321) Bu kurumlar, dini müziğin temel kaynağını oluştururlar. Medrese ve sıbyan mekteplerine oranla çok daha yoğun bir dini müzik eğitimi gerçekleştirirler. Bu eğitim, sistemli ve bilinçli bir şekilde uygulanır.

‘Enderun’ (Saray okulları) ise; bazı yazar ve eğitimciler tarafından, “laik enstitüler” olarak da nitelendirilir. Bu okullarda devleti yönetecek yüksek dereceli sivil kadrolar yetiştirilmekteydi. “Bu okullarda uygulanan eğitim programlarında, öbür derslerin yanında müzik dersine de yer verildiği müzik dersinin meşkhane denilen ayrı yerde ya da derslikte yapıldığı ve dönemin ünlü müzikçileri tarafından okutulduğu, tüm öğrencilerin müzik dersini almaya zorunlu tutulduğu ve derslerde, daha çok klasik Türk Sanat Müziği olarak da adlandırılan geleneksel Türk Sanat Müziği ‘nin öğretildiği, kapsamlı ve etkili müzik eğitimi yapıldığı, müzikle ilgili ve yetenekli olanların çeşitli basamaklardan geçerek bu alanda daha ileriye giderek bir türlü mesleki müzik eğitimi gördükleri ve bu eğitimin yapıldığı bölümün bir bakıma bir konservatuar gibi iş gördüğü bilinmektedir. Bu bakımdan Enderun okulları, programlarında müzik eğitime bilinçli, planlı ve sürekli ve belirgin yer verilen ilk Osmanlı örgün sivil eğitim kurumu olarak nitelendirilebilir. Yine bu okullar, dinsel olmayan müzik eğitimi uygulamalarının yer aldığı ilk Osmanlı örgün sivil eğitim kurumu olarak görülebilir.” (Uçan, 1994, s.37)

Bu dönemde, üzerinde durulması gereken kurumlardan bir diğeri de, askeri kuruluşlardır. Tabılhane, Mehterhane ve Mızıka-i Humayun, İmparatorluk dönemindeki askeri eğitim düzeni içinde bir birini izleyen başlıca askeri örgün müzik eğitim kurumlarıdır. İmparatorluk döneminde örgün müzik eğitimi uygulamaları içinde, Askeri Müzik Eğitimi’nin ayrı ve önemli bir rolü vardır. 1826’dan sonra Batı müziğinin devletçe benimsenmesiyle; askeri müzik, bando müziği çerçevesinde yeni bir nitelik kazanmıştır. Mızıka-i Humayun’ daki batı ağırlıklı eğitim giderek sivil eğitim kurumlarına doğru yayılmaya başlamıştır. 1826 sonrası dönemde, sarayın izlemiş olduğu batılılaşma politikası, Türk müzik yaşantısına ve örgün müzik eğitime yeni bir hareket getirmiştir. Bununla beraber, imparatorluk içerisinde “1839’dan itibaren müzik eğitimi hakkında düşünce ve tartışmalara rastlanmaktadır. Ancak 1849’da kurulmuş olan Muallim Mekteplerinin ilk programlarında hala müzik eğitimi konusu yer almamıştır.” (Dinçer, 1988, s.445)

Bu arada “İmparatorluk eğitim düzeninde, 1869 yılında yürürlüğe giren (Genel Eğitim Tüzüğü) çerçevesinde yapılan yeni düzenlemeler içerisinde, önce kız ortaokullar ve kız öğretmen okulları programlarında, sonra bazı ilkokulların ders dışı etkinliklerinde 1910’lu yıllarda da erkek öğretmen okullarının ve erkek ortaokullarının ders dağılım çizelgelerinde müzik dersine yer verilmiştir.” (Uçan, 1994, s.34)

İmparatorluğun son dönemlerinde müzik eğitimi alanında görülen gelişmelerden birisi de, 1917 yılında Türk Sanat Müziği alanında eğitim vermek ve öğrencilerini müzik öğretmeni olarak yetiştirmek amacıyla, Darüelhan’ın kurulmasıdır. Ancak bu kurum, İstanbul’un işgaliyle birlikte kapatılmıştır. Tüm bu gelişmeler; müzik eğitiminin Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde, çok sınırlı da olsa, sivil eğitim kurumlarında yaygınlaşmaya başladığını göstermektedir.

Gerek örgün eğitim kurumlarının ülke içersinde yaygın olmaması, gerek müzik eğitimcisi yetiştirecek olan kurumların yokluğu, gerekse müzik eğitiminin çok sınırlı sayıdaki okulun programında yer alabilmiş olması, Cumhuriyet öncesi dönemde, müzik eğitiminin İmparatorluk genelinde yaygınlaşmasını önleyen temel nedenlerdir. Bundan dolayı Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu 1920’li yıllarda, İmparatorluktan miras kalan bir müzik sistemi ve yapılanmasından söz etmek pek mümkün değildir. “Osmanlı döneminin son yıllarında, eğitimde müzikten yararlanılmasının düşünülmüş olması ve hatta çağdaş denilebilecek yön ve yöntemlerin benimsenmesi, önemi vurgulanacak bir aşamadır. Ancak, uygulamada önlemlerin güdük (yetersiz) kalması, yeterli müzik eğitimcisinin yetiştirilmemesi, Cumhuriyet dönemine kalan olumsuz bir mirastır.” (Ünal, 1988, s.481)

Türk müzik eğitimi tarihinde Cumhuriyet döneminde meydana gelen gelişmelere geçmeden önce; 1920-1923 yılları arasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin eğitim ve müzik alanında aldığı kararlara göz atmak, yeni kurulan devletin müzik eğitimine verdiği önemin boyutunu kavramamıza yardımcı olacaktır.

“Hemen her şeyin yurt savunmasına ve yurdun düşmanlardan kurtarılması için seferber edildiği bu dönemde, eğitimin genelinde olduğu gibi müzik eğitiminde de, savaşın getirdiği koşullarla sınırlı fakat anlamlı planlama ve uygulamalara olanak bulunabilmektedir.” (Uçan, 1994, s.39)

Bu uygulanmalardan en önemlisi; çeşitli eğitim sorunlarını tartışmak ve gerekli kararları almak üzere, 15 Temmuz-15 Ağustos 1923 tarihleri arasında Ankara’da toplanan 1. Bilim Kuruludur. Bu kurulda; milli kültür, milli müzik, ilkokul programında değişiklikler ile kız ve erkek okulları tüzük ve programları gibi eğitimin temel konuları ele alınmış ve uygulamaya geçilebilen kararlara varılmıştır. Bu kurul ve alınan kararlar yeni kurulmakta olan Türkiye Cumhuriyeti’nin eğitime verdiği önemi en güzel şekilde gözler önüne seren bir örnektir.

Ulu önder Atatürk’ün büyük katkılarıyla müzik eğitimi anlayışı yeni bir boyut kazanmış, bu alanda büyük bir değişim gözlenmiştir. Sözü edilen bu anlayış değişikliği ve atılımların en büyük mimarı olan ulu önder Atatürk’ün, müzik ve müzik eğitimi konusunu nasıl değerlendirdiğini kısaca gözden geçirmek, Cumhuriyetin ilk döneminde müzik eğitimi alanında geliştirilen bu olumlu gelişimi çok daha kolay kavramamızı sağlayacaktır.

“Şunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihi bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektedir. Bunun içindir ki; milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitri zekasını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek milli ülkümüzdür. Türk milletine çok yaraşan bu ülkü onu bütün beşeriyete hakiki huzurun temini yolunda kendine düşen medeni vazifeyi yapmakla muvaffak kılacaktır.”
(Saygun, s.36-37)

Görüldüğü gibi Atatürk, yüksek bir insan cemiyeti olarak tanımladığı Türk toplumunun önemli niteliklerinden birini güzel sanatlarda yükselmek olarak belirtmektedir. Bu özelliğe bağlı olarak; güzel sanatları sevmek ve bu alanda yükselmek, Türk milletinin milli ülküsü olmalıdır. Atatürk bu ülküyü, çağdaş bir görev saymaktadır.

“Arkadaşlar: güzel sanatların hepsinde ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk Musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği olabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal, ince duyguları,

düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekir. Ancak bu güzeyde Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir.” (Saygun, s.49)

Bu sözler, ulu önder Atatürk’ün, ülkenin müzik kalkınması ve gelişmesini, Türk insanının çağdaşlaşmasında en temel koşullardan biri olarak gördüğünün en güzel örneğidir. Yeni kurulan cumhuriyet rejiminin ilk yılları, Atatürk’ün yoğun çabaları sayesinde Türk müzik eğitimi alanında çok önemli adımların atıldığı bir dönem olarak yerini almıştır. Bu aşamada cumhuriyet döneminde müzik eğitimi alanında atılan bu adımlara göz atmak olacaktır.

Bu dönemde yapılan ilk ve en önemli çalışmalardan birisi, 1924 yılında “Tevhid-i Tedrisat” (Öğretimi Birleştirme) kanununun kabul edilmesi olmuştur. Bu kanunla “Bütün okulların tek elde toplanması, milli eğitim konusunun tam bir programla ele alınması, günün ihtiyaçlarını cevaplayacak şekilde planlanması” sağlanmıştır. Dolayısıyla modern müzik eğitimi oluşturma yolundaki çabalar, sağlam bir temele oturtulmuştur.

Ancak sistem ne derece sağlam temellere oturursa otursun, eğer onu uygulayacak eğitimciler mevcut değilse, bu çabaların pek bir anlamı yoktur. Zira; yeni kurulmakta olan Cumhuriyet; planlanan yönde müzik eğitimi okullarda verecek müzik eğitimcilerine sahip değildi. Bu sorunu gören ulu önder Atatürk, bizzat kendi girişimleriyle, 1924 yılında musiki muallim mektebinin açılmasını sağlamıştır. Böylece ülkemizin müzik eğitimcisi ihtiyacını giderme yolunda, ilk büyük adım atılmıştır. Ayrıca; Avrupa’ya öğrenciler gönderilerek Musiki Muallim Mektebi ve diğer mesleki eğitim veren müzik okullarında görev yapacak kadronun eğitim görmesi sağlanmıştır.

Atatürk döneminde Türk müzik politikası, ulusal müziğimizi çağdaş normlar doğrultusunda işleme amacı gütmüş ve örgün müzik eğitimi de, bu yönde gelişme göstermiştir. Bu nedenle, 1923-1938 yılları arasında görülen gelişmeleri sadece örgün müzik eğitiminde atılan adımlar olarak düşünmek yanlıştır.

Müzik eğitimimizde görülen bu köklü değişimleri, ülkemizdeki mevcut müzik profilini çağdaşlaştırmayı amaçlayan, geniş kapsamlı bu müzik inkılabının parçası olarak görmek daha sağlıklı bir yaklaşımdır.

Konuya bu yönde yaklaşıldığında; Atatürk'ün müzik eğitimi alanında yaptığı bu atılımın ne denli önem taşıdığı gözler önüne serilmektedir. 1930'lu yıllardan sonra bu fikirler uygulanmaya geçirilmeye başlanmıştır.

“26 Kasım 1934'de Milli Eğitim Bakanlığının başkanlığında çalışan kurulların aldığı temel kararlar şöyledir:

Bütün okullarda etkili bir çok sesli müzik uygulamasına yönelinmesi; halk katlarında, opera, operet, konser radyo ve plaklar aracılığıyla yeni beğenin yaygınlaştırılması; bestecilerin ve usta çalgıcıların yetiştirilmesi ve devletçe korunması.” (Say, 1994, s.514)

Atatürk dönemi Türkiye'sine bakıldığında; her alanda olduğu gibi müzik eğitimi alanında da, sürekli bir değişim ve gelişim görmek mümkündür. Ancak, özellikle Atatürk'ün ölümünden 1960'a kadar süren dönemde Atatürk dönemindeki gelişmeler, yerini bir durgunluk sürecine bırakmıştır. Ülkemizin çok partili dönemi yaşadığı ve 2. Dünya Savaşı'nın yoğun ekonomik ve sosyal baskılarının etkisini gösterdiği bu zaman diliminde, müzik eğitimi alanında görülen en kayda değer değişim “İstanbul ilk öğretim Okulu bünyesinde hem müzik ağırlıklı sınıf öğretmeni yetiştirmek, hem de Gazi Eğitim Enstitüsü Bölümüne nitelikli aday öğrenci hazırlanmak amacıyla ilk müzik seminerinin 1951 yılında açılması” (Uçan, 1996, s.108) olmuştur.

Buna ek olarak, 1948 yılından itibaren, müzik dersi köy ilkokul programlarında da yer almaya başlamıştır. Böylece, köy ve şehir ilkokul programlarındaki fark ortadan kaldırılmış olmaktadır. Ayrıca 1952 yılından itibaren, müzik dersi okul programlarına zorunlu seçmeli ders olarak alınmış, bu girişimle ortaöğretim kurumlarındaki müzik eğitimi eksikliği giderilmeye çalışılmıştır.

Müzik eğitiminde; 1940'lı yıllarda başlayan duraklama süreci, 1960'lı yılların başından itibaren, yerini yeniden gelişim ve atılım dönemine bırakmıştır.

“Bu evrede Türk müziği inkılabı, özellikle Türk eğitim müziği ve genel müzik eğitimi üzerinde yoğunlaşmıştır. Çocuk ve gençlere yönelik genel müzik eğitimini, kaynağını Türk çocuk ve halk müziğinden alıp çağdaş Türk çocuğunun ve gencinin kendisinden yola çıkarak evrene açılan bir anlayışla oluşturulup geliştirilen

bir eğitim müziği temeline oturma yolunda köklü atılım, girişim ve düzenlemelerde bulunulmuştur.” (Uçan, 1996, s.109)

1960 sonrası dönemde görülen en önemli gelişim, müzik eğitimcisi yetiştiren kurumların açılmasına hız verilmiş olmasıdır. Bu atılımın, Türk Örgün müzik eğitiminin geleceği açısından önemi çok büyüktür. Eğitim kadrosu olmayan veya yetersiz olan bir eğitim sisteminin başarıya ulaşmasını beklemek mümkün değildir. Bu nedenle, ülkemizin müzik eğitimcisi gereksinimini karşılamak amacıyla, 1963 yılında, Ankara ilköğretmen okulu müzik semineri açılmış, onu İstanbul (1969), İzmir (1973) ve Nazilli (1977) Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümlerinin açılması izlemiştir.

Yine bu dönemde; örgün müzik eğitiminde uygulanmakta olan eğitim programlarında da bir takım yenileme çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda 1968 yılından itibaren, Türk Halk Müziği ve çocuk şarkılarına dayanan ve daha sonra hazırlanacak olan programlara temel olan ilkokul müzik öğretim programı devreye sokulmuştur.

Müzik eğitiminde önemli bir unsur olan müzik kitaplarının yazımı konusundaki gelişmeleri, bu dönemdeki müzik eğitim sistemine yapılan katkılar arasında saymak mümkündür. 1960’lı yılların sonlarından itibaren, çocuklar ve gençler için şarkı kitaplarının yazımına hız verilmiştir. Kitaplarda yer alan şarkılarda, Türk halk müziği temel olarak alınmıştır.

Tüm bunların yanında; 1962 yılında toplanan 7. Milli Eğitim şurasında ve Devlet Planlama Teşkilatının (DTP) I. beş yıllık plan ve yıllık programlarında, müzik eğitimi yeniden gündeme gelmiştir. “7 Milli Eğitim Şurası (5-15 Şubat 1962)’nda ise, öteki şuralardan farklı olarak bütün eğitim, kültür ve sanat sorunları ele alınır, oldukça ayrıntıya inilir. Bu şurada konular altı bölüme ayrılmış, her bölümle ilgili komisyonlar kurularak genel kurula altı rapor sunulmuştur.” (Kavcar, 1983, s.509)

1970’li yılların ortalarından itibaren, geleneksel Türk Müziğinin kurumlaştırılması çalışmaları hız kazanmış ve Türk müziği konservatuarları açılmaya başlanmıştır. 1975 yılında İstanbul’da Türk Musikisi Devlet Konservatuarı’nın kurulmasını İzmir (1984) ve Gaziantep (1988) de açılan yeni konservatuarlar izlemiştir. Ayrıca Samsun, Bursa, Denizli, Kayseri ve Sivas başta olmak üzere,

birçok il merkezinde belediyelere bağı Türk Musikisi Konservatuarları açılmıştır. Devletin müzik politikasında görülen bu değişim, doğal olarak örgün müzik eğitimimizin gelişim yönünü de etkilemiştir.

Bu aşamada, bu politika değişikliğinin örgün müzik eğitimi sistemine nasıl yansıdığını gözler önüne sermekte fayda vardır.

Değişimin etkileri, 1975 yılından itibaren görülmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren eğitim enstitüleri (fakülteleri)'nin müzik eğitimi bölümleri öğretim programlarında, 'Geleneksel Türk Müziği' dersine kuramsal ve uygulamalı olarak yer vermeye başlanmıştır. Böylece müzik öğretmeni adayların 'Geleneksel Türk Müziği' formasyonu alması sağlanmıştır. Bunun yanında, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın ek kararıyla, 'Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Bölümü' mezunlarının da, öğretmenlik formasyon derslerini almaları koşuluyla, 1984-1985 öğretim yılından itibaren müzik öğretmeni olarak atanabilmelerinin sağlanması, ikinci önemli gelişme kabul edilebilir. Tüm bu gelişmeleri, 1986-1987 öğretim yılından itibaren, geleneksel Türk Müziğinin ağırlık veren ortaokul ve lise müzik dersi öğretim programlarının yürürlüğe konulması izlemiştir.

Gerek eğitim programlarının 'Geleneksel Türk Müziği' ağırlıklı olarak düzenlenmesi, gerek 'Türk Müziği Konservatuarı' mezunlarına örgün eğitim kurumlarında öğretmen olabilme hakkının verilmesi ve gerekse örgün eğitim kurumlarına müzik öğretmeni yetiştiren müzik bölümlerinin ders programlarına Geleneksel Türk Müziğinin konulması, devletin müzik eğitim politikasındaki değişimin en göze çarpan sonuçlarıdır.

Bu değişimin yanı sıra, 1960'lı yıllarla birlikte hız kazanan müzik öğretmeni yetiştiren yüksek öğrenim kurumlarının açılması bu dönemde de aynı hızla devam etmiştir. Buna bağı olarak, 1981 yılında Bursa Uludağ Üniv. 1987 yılında Konya Selçuk Üniv. 1989 yılında Trabzon Karadeniz ve Malatya İnönü Üniv. Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri açılmıştır. Bu arada "müzik öğretmeni ve müzik sanatçısı yetiştiren tüm yüksek öğrenim kurumları üniversiteler kapsamına alındı. Böylece, müzik biliminin yanı sıra müzik sanatı ve müzik eğitimi alanları da üniversiter bir nitelik kazanmaya; lisans, yüksek lisans, doktora ve ona eş değer

sanatta yeterlik bilimsel, sanatsal ve bilim/sanatsal öğretim yapılan akademik derecelere yönelik anabilim, anasanat dalları haline geldi (1983-1984)” (Uçan, 1996, s.109)

Örgün müzik eğitimi tarihimizin, ele aldığımız bu son döneminde görülen bir diğer değişimde, amacı eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerine alt yapı oluşturmak olan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nin açılması olmuştur. Bu okulların ilki 1989 yılında İstanbul’da açılmış ve onu Ankara, Bursa, İzmir, Eskişehir ve Kütahya da açılan okullar izlemiştir.

Ülkemiz müzik eğitiminin, Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet sonrası dönemlerde göstermiş olduğu tarihsel gelişimi bu şekilde gözler önüne serdikten sonra, günümüz müzik eğitimine kısaca değinmekte yarar vardır.

Ülkemizde örgün eğitim kurumları; ilköğretim (1. kademe 5 yıl, 2. kademe 3 yıl), ortaöğretim (3 yıl) ve yüksek öğretim (önlisans 2, lisans 2 yıl) olmak üzere üç aşamaya ayrılmıştır. İlköğretim kurumlarının birinci ve ikinci kademelerinde müzik eğitimi müfredat programlarında zorunlu ders olarak almaktadır. Dersler; ilköğretim birinci kademe okullarda sınıf öğretmenlerince, ikinci kademe okullarda ise, müzik alanında eğitim görmüş branş öğretmenlerince işlenmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında genel müzik eğitimi, yürürlükteki programlara göre, genel liseler ile benzer programı uygulayan liselerde “seçmeli”, “zorunlu seçmeli” veya “koşullu seçmeli” ders olarak uygulanmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında müzik eğitimi, bu alanda eğitim görmüş branş öğretmenlerince verilmektedir. Müzik liseleri dışındaki meslek liselerinin bazılarında, zorunlu ya da koşullu seçmeli ders olarak yer almakta, teknik ve endüstri meslek liselerinin programlarında ise müzik dersi yer almamaktadır. Bu durum, ortaöğretimdeki öğrencilerin önemli bir bölümünün bu eğitimden yoksun olduğu sonucunu doğurmaktadır.

3.2. İlköğretim Müzik Öğretim Programları

Program geliştirme, diğer eğitim alanlarında olduğu gibi, müzik eğitimi alanında da gittikçe daha çok önem kazanan kavramlardan biridir.

Örgün müzik eğitimi; belli konular, aşamalar ve hedeflere yönelik olarak düzenlenmiş belli etkinliklerle gerçekleştirilebilir. Bu da, kuşkusuz, eğitim kurumlarında belli nitelik ve nicelikteki elemanlarca oluşturulup yürütülen belli programlarla olanaklıdır. Anlaşılacağı gibi program, örgün müzik eğitiminin en önemli öğelerinden biridir. Programsız bir örgün müzik eğitimi düşünülemez.

“Müzik öğretim programı, müzik öğretiminin önceden tasarlanan ayrıntılı planı ve bu planın uygulamadaki görünümüdür. Bu anlamda bir öğretim programı bir ders dağıtım çizelgesi, bir amaçlar ve konular listesi, bir konular, ilkeler-amaçlar, araçlar, gereçler sıralaması değildir. Öğrenciden beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış etkinliklerin tümüdür. Bir müzik öğretim programı şu ana öğelerden oluşur: Hedefler, hedef davranışlar, öğretim durumları, sınama-ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri” (Uçan, 1994, s.55)

“Bir müzik öğretim programı ne denli yetkin (mükemmel) hazırlanmış olursa olsun (uygulamadan önceki haliyle), özü ve yapısı bakımından bir denencel öğeler ve ilişkiler bütünüdür. Bu durum, hazırlanan programın en az bir kez denenmesini, deneme sonuçları ışığında değerlendirilmesini, değerlendirme sonuçları ışığında gerekli görülen düzeltmelerin yapılmasını, düzeltme sırasında önemli sayılabilecek değişiklikler yapılmışsa programın tekrar denenmesini ve değerlendirilip düzeltilerek sağlamlık-etkililik bakımından istenilen düzeyde olduğunun görgül kanıtlarla ortaya konulmasını gerekli kılar.

Hazırlama-deneme-değerlendirme-düzeltilme evrelerinden geçen bir program, uygulanmak üzere yürürlüğe konulduktan sonra da sürekli değerlendirilip düzeltilerek geliştirilmeye devam edilir. Böylece, program, yürürlükte olduğu sürece yinelenen, uygulama-değerlendirme-düzeltilmeler yoluyla daha gelişkin bir hale getirilmeye çalışılır.” (Uçan, 1994, s.58)

3.2.1. 1968 İlkokul Müzik Öğretim Programı

3.2.1.1. Amaçlar

Örgün eğitim ilköğretim aşamasında Milli Eğitim Bakanlığı’nca hazırlanan bu programda müzik dersinin amaçları şu şekilde ele alınır:

“Çevre imkanlarından başlayarak tek ve çok sesli millî bir şarkı dağarcığına sahip olurlar.

Tek ve toplu iş yapma alışkanlığı ile, sorumluluk duygusu kazanırlar.

Yaratma yeteneklerini ve anlatım güçlerini geliştirirler.

Okul içi ve okul dışı tecrübelerini zenginleştirir, zamanlarını müzik ile değerlendirme istek ve alışkanlığını kazanırlar.

Milli evrensel sanat değerlerini tanır, benimser ve severler.

Böylece çevre müzik kalkınmasında ve yurt çapında müziğin gelişmesinde etkili olabilirler, çağdaş Türk müziğinin doğmasını ve yayılmasını hızlandıracak bir ortamın yaratılmasında görüş kazanırlar.” (MEB, 1968, s.233)

Müzik derslerinde uyulacak ilkeler ise şunlardır:

“Bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa gitmek: İlkokuldaki müzik eğitiminde temel olacak, malzeme, öğrencinin yakın çevresindeki çocuk ezgileri ve şarkılardan başlanarak, sırasıyla komşu bölgelerin, bütün Türkiye’nin ve başka ülkelerin müzikleri arasından seçilmelidir.

Müzikten bilgiye gitmek: Çocuklar ana dillerini nasıl önce konuşarak, sonra okuyup yazarak öğreniyorlarsa, müziği de tıpkı bu sırayla öğrenmelidirler. Bunun için müzik eğitimine önce kulaktan öğretilecek şarkılarla başlanmalıdır. Çocuk şarkı söyleme ve çalgı çalmada yeterince beceri kazandıktan sonra, öğretilen şarkılarla ilgili olmak kaydıyla çok basit kuramsal bilgiler verilmeye başlanmalıdır.

Müziği yaşayışa katmak: Öğrencilerin ilkokulda öğreneceği müzikler ve kazanacağı bilgi, beceri ve alışkanlıklar, okul içinde ve dışında kullanılabilir olmalıdır. Bunun için özellikle iş, oyun, eğlence, gelenekler ve tabiatla ilgili şarkılara yer verilmelidir.

Müzik eğitiminde bütünlüğü sağlamak: Müzik eğitiminde, şarkı ve çalgı eğitimi, kulak eğitimi, solfej, dikte, yaratıcılık yeteneğini geliştirme çalışmaları ve müzik dinletileri bir bütünlük içinde ele alınmalı, bir ders saati içinde mümkün olduğunca bu etkinliklerin tümüne yer verilmelidir. Bu faaliyetlerin birbiri ile kaynaştırılarak çocuğa öğretilmesine dikkat edilmelidir.

Müzikten yararlanmayı bilmek: Eğitme, dinlendirme, eğlendirme ve bir anlatım aracı olarak müzikten en geniş ölçüde yararlanabilir. Müzik yalnızca ders saati içinde kalmamalı, diğer bütün derslerin işlenişinde, derse ara vermek gerektiğinde, uygun ve boş saatlerde de günlük çalışmaların bir parçası haline getirilmelidir.

Ses ve çalgı mzığının el ele yürütülmesini sağlamak: Şarkıların yanı sıra, arkı, oyun ve yürüyüşlere eşlik etmek, hem de çocuklarda çalgı çalma isteği ve alışkanlığını yaratmak ve kuvvetlendirmek amacıyla, çocukların alabildikleri çalgılardan oluşan, çalgı toplulukları oluşturulmalıdır.

Yaratma duygusunu ve yeteneğini geliştirmek: Hem arkı ve hem çalgı eğitiminde çocuğu yaratıcılığa yönlendirecek yöntemler uygulanmalıdır. Bunun için çocuklar arkıyı hareketlerle canlandırmalı, vurma çalgılarıyla eşlik ettirilmelidir. Çocuklardan bildikleri arkı, türkü ve tekerlemelere benzer yenilerini bulmaları istenmeli, kendilerine sonunu kendilerinin tamamlayacakları ezgiler verilmelidir.

Çocuğa kendi sesini sevdirmek ve çocuğun sesini eğitmek: Çocuklara kendi seslerinin en tabii ve en etkili çalgı aracı olduğu duygusu kazandırılmalı ve çocuğa kendi sesi sevdirmelidir. Bunun için güzel arkı söyleme, doğru soluk alma alışkanlıkları, bağırmadan arkı söylemenin gereği, sesleri doğru çıkarması, kulağıyla daima kontrol etmesi, sözleri konuşur gibi söylemesi, toplu syleyişlerde diğer arkadaşlarını da dinlemesi öğretilmelidir.

Çocuğun kulağını eğitmek: Çocuğa arkı söylerken ve çalgı çalarken sesleri doğru çıkarması duyduğu ezgiyi doğru tekrarlayabilmesi, yanlışlarını düzeltebilmesi, eskiden duyduğu bir ezgiyi tanıyabilmesi, bildiği kolay ezgileri nota ile yazıp okuyabilmesi, kolay bir ezginin notasını görünce ezgiyi içinde duyabilmesi alışkanlıkları kazandırılmalıdır.

Zevk eğitimi, sanata yöneltme: Öğretmen, sesiyle ve çalgısıyla öğretilen ezginin örnek icrasını yapmalıdır. Mümkünse halk sanatçılarından, bağka müzik öğretmenlerinden, konserlerden, radyo, televizyon, kaset ve plaklardan yararlanarak çocukların hem bildikleri şarkıların ve hem de diğer okul müziği ve sanat eserlerinin seçilmiş olanlarının iyi seslendirilmişlerini dinletmelidir. Bu yolda çocukta müzik dinleme, iyi müziği ayırt etme ve arama alışkanlığı yaratılmalıdır. İlkokul, zevk eğitimi ve sanata yönelme bakımından çevrede, bir sanat merkezi haline getirilmelidir.

Müzik eğitiminde evre ile bağlantı kurmak: Köy okullarında çevrenin özelliğine uygun olarak, toplu iş şarkıları, oyun havaları, yağayışı yansıtan arkı ve çalgı müziklerine daha çok yer verilmelidir.” (MEB, 1968, s.233-236)

3.2.1.2. Ders Konuları

1968’de oluşturulan, ilköğretim kurumlarının I. kademesinde uygulanan müzik dersi programının içerdiği konuların sınıflara göre dağılımı ağağıda belirtilmiştir.

“Sınıf: 1 ve 2 (Haftada bir ders saati)

Bu sınıfın öğretilecek Şarkıları Şunlardır:

- 1- Okul öncesinde, çocuğun yaşayışına girmiŐ olan sayışma, tekerleme, ninni, oyun ezgisi gibi  ocuk müzikleri.
- 2- Çevrede söylenen ve çocuğa her balkımdan uygun türküler.
- 3- Komşu bölgelerin, bütünüyle kolay öğrenilebilir ve eğitsel değeri olan yurt türküleri.
- 4- Çeşitli konuları iŐleyen taklitli, hareketli, kolay Şarkılar.
- 5- Oyun Şarkıları, tabiat olaylarını anlatan Şarkılar.
- 6-  nitelerle ilgili Şarkılar.
- 7- Mill  Bayramlar, Atatürk'le ilgili yeni ve tarih  Şarkılar, türküler ve marşlar.
- 8- Komşu ülkelerin kolay ve seçkin  ocuk Şarkılarından  rnekler.

Bütün bu Şarkılar kulaktan  ğretilmeyle belletilecek,  ocuk vurma ve ezgi  algıları eŐlięinde s yletilecek, diğer derslerde de sık sık tekrarlatılacaktır. Uygun olanlar yürüyüŐ, oyun, dans ve hareketlerle ifade edilerek daha ilgi çekici duruma sokulacaktır. Her fırsattan yararlanarak öğrenilen Şarkıların  ocuğun yaşayışına girmesi sağlanacaktır. Çocuklara seslerini ve  algılarını kullanmaları için en gerekli ve kolay bilgiler, oyun oynar gibi verilecektir.

Çeşitli araçlardan yararlanarak çocuğa uygun müziklerin dinletilmesi yoluyla müzik dinleme alışkanlığının temelleri bu sınıflarda atılacaktır. İkinci sınıfın sonunda, nota öğretimine hazırlık olabilecek tartı çalışmaları da yaptırılabilir. Bu çalışmalarda çocukların yeni sözler, tartılar, ezgiler ve hareketler bulmaları özellikle teşvik edilmeli, öğrencilerin müzik çalışmalarına yaratıcı yeteneklerini geliŐtirecek Şekilde ve etkin olarak katılması sağlanmalıdır.

Sınıf: 3 (Haftada 1 ders saati)

Bu sınıfta öğretilecek Şarkılar Şunlardır:

- 1- İlk iki sınıfta öğretilen Şarkıların tekrarı.
- 2- Çeşitli konularda taklitli, taklitsiz Şarkılar, türküler, oyun havaları.
- 3- Uygun Türk Okul Müziği  rnekleri, tek ve iki sesli Şarkılar, türküler.
- 4- Başka ülkelerin uygun tek ve iki sesli okul Şarkıları, kanonlar.
- 5- Çalgı eşlikleri yazılmış Şarkılar, türküler.

6- Müzikli oyunlarda geçen şarkılar, ront şarkıları, masal şarkıları.

7- Solo-koro için düzenlenmiş şarkı ve türküler.

Bu şarkıların bir kısmı kulaktan öğrenmeyle belletilecektir. Fakat çocuğun sesi, ruhsal yapısı, düşünce melekesi önceki yıllara göre çok geliştiğinden artık bilinçli bir nota öğretimine de başlanabilecektir. Nota öğretiminde bütün çalışmaların temelini canlı müzik örnekleri meydana getirecektir.

Yukarıda sayılan şarkılardan nota ile öğretilecek olanlar, re-lâ beş sesinin sınırlarını aşmayan şarkılar olmalıdır.

Tartı çalışmalarında da süre kalıplarından yola çıkılacak ve kalıpların tekrarlanması istenecektir.

Tartı çalışmaları zaman zaman yazılı olarak da yaptırılmalıdır. Bunlarda da çocuğun bildiği ve tanıdığı kalıplardan yola çıkılmalıdır. Çocukların nota şekillerini güzel ve düzgün yazmalarına özellikle itina edilmelidir. Ezgi ve tartı birleşimiyle yapılacak yazılı alıştırmalara, öğrencilerin yeteri kadar beceri kazanmalarından sonra başlanır.

Önceki sınıflarda olduğu gibi, öğrenilen şarkılar vurma ve ezgi çalgıları ile eşlik edilerek de söyletilmeli, hareketlerle ifade edilmelidir. Çocuklar öğrendikleri sesler içinde kalan ve tanıdıkları süre kalıpları ile yapılmış olan yeni ezgiler bulmaya, yaratmaya teşvik edilmelidir. Kuramsal x bilgiler; ancak nota öğretimi için ve şarkıların söylenmesi için gerekli ölçüde verilmelidir.

Sınıf: 4 (Haftada 1 ders saati)

Bu sınıfta söyletilecek şarkılar:

1. Daha önceki sınıflarda öğretilmiş şarkıların tekrarı.
2. Değişik bölgelerin değişik karakterdeki uygun halk türküleri ve çocuk şarkıları.
3. Halk müziği temeline dayanarak yapılmış olan tek ve çok sesli okul şarkıları.
4. Kahramanlık şarkıları, destan tarzında türküler.
5. Değişik ülkelerin okul müziklerinden seçkin örnekler, kanonlar.
6. Ünlü bestecilerin çocuklar için yazdıkları şarkılardan örnekler.

Bu şarkıların da bir kısmı kulaktan öğretme yoluyla öğretilecektir. Fakat nota öğretimine devam edilerek 3. Sınıfta öğrenilmiş olan re-la beş sesi içinde ve dörtlük, sekizlik, ikilik ve

onaltılık süre kalıplarıyla yeterince çalışma yapıldıktan sonra, kalın do, ince do, ince si ve ince re sesleri ezgi gidişleri içinde alınarak re dizisi tamamlanacaktır.

Dizi sesleri tamamlandıktan sonra ezgi kalıpları yerine, sesleri soyut olarak duyma, tekrarlama ve yayma bilincinin gelişmesine özellikle dikkat edilecektir. Kanon tarzındaki çok sesliliğin yanı sıra, “iki ve daha çok ayrı ezgi çizgisi halinde gelişen” yatay çok sesliliğe önem verilecektir.

İki sesi bir arada duyma, sesleri birbirinden ayırma temrinleri yapılacaktır. Bütün bu çalışmalarda çok az kuramsal bilgi vermekle yetinilerek çocuklar canlı müzik örnekleri içinde, yeni ezgiler bulmaya teşvik edilecektir. Re dizisinin halk müziğimizin temel dizelerden biri olduğu düşünülerek, çocuklarda bu dizinin karakteri hakkında bir duygunun doğmasına çalışılacaktır. Onlardan da aynı dizi içinde, belli duraklara göre yürüyen ve değişik ölçüler kullanan ezgiler bulamaları istenecektir. Türk Halk Müziğinin kullandığı belli başlı aksak ölçüler üzerinde çalışmalar yaptırılacak, bunlar kuramsal olarak değil, yaşayıştan yola çıkarak işlenecektir.

Mesela 5/8 lik bir ölçünün 2-3 ve 3-2 vuruşlu şekilleri üzerinde türkülerden yararlanarak çalışmalar yapılacaktır. Türk çocuğunun doğuştan getirdiği ve çevresinde devamlı olarak yaşayışına soktuğu tartı zenginliğini bilinçleştirmek bu çalışmaların amacı olmalıdır.

Bu sınıfta İstiklâl Marşı üzerinde de çalışmalar yapılmalıdır. Marşın doğru ve kelimelerin ortasında soluk almadan, çocuk sesini zorlamadan ve bağırmadan söylenebilmesi için bu çalışma gereklidir. Ulusal marşlarımızdan pek çoğu da bu şekildeki çalışmaları gerektirmektedir.

Sınıf: 5 (Haftada 1 ders saati)

Bu sınıfta ilkokul şarkı dağarcığını tamamlayacak şekilde şarkıların öğretilmesine devam edilecektir. Özellikle:

1. Tek ve çok sesli halk türküleri.
2. Tek ve çok sesli çocuk ve okul şarkıları.
3. Tek ve çok sesli eski ve yeni ulusal şarkılar, marşlar.
4. Dünya çocuk şarkılarından seçmeler.
5. Çocuk yaşayışı ile ilgili kanonlar.
6. Müzikli oyun şarkıları, masal türküleri, ront şarkıları üzerinde durulmalıdır.

Bu sınıfta da kulaktan şarkı öğretimine devam edilecektir. Nota ile şarkı öğretiminde bir yandan “Re” dizisi sesleri içinde düzenlenmiş şarkı ve türküler öğretilecek, bir yandan da çocuklarda yarım ve tam perde gidişleri için bir duygu uyandırılarak önceleri mi-fa ve si-do yarım x perdeleri tanıtılacak, sonraları da sırasıyla si bemol, mi bemol, fa diyez, do diyez perdeleri tanıtılacaktır. Bu perdelerin yardımıyla aşağıda gösterildiği hem Türk Halk Türkülerinin kullandığı makamlar, hem de majör ve minör kalıpları, hakkında çocuklarda bir sezgi ve duygu yaratılmaya çalışılacaktır. Bu kalıpların yapıları kuramsal olarak öğretilmeyecektir. Sadece şarkı türkülerde geçen ezgi gidişleri üzerinde durarak karakter farkları belirtilecektir.

Çok sesli çalışmalarda ve şarkılarda yatay çok sesliliğe önem verilecektir.

Çocuklar öğrendikleri şarkılara, değişik çalgılarla eşlik edecekler ve yaptıkları eşlikleri yazmaya teşvik edileceklerdir. Çok yetenekli öğrencilerin yarattıkları şarkılar ve eşlikler, başka sınıflara, okula ve velilere de dinletilmek üzere öğretilmelidir.” (MEB, 1968, s.244-248)

3.2.2. 1970 Ortaokul Müzik Programı

3.2.2.1. Amaçları

1970 yılı müzik öğretim programının amaçları şu şekilde belirlenmiştir.

- “1- Öğrencide müzik sevgisini ve yeteneğini geliştirmek,
 - 2- her öğrenciye ilgi ve yeteneğine göre şarkı söylemeye, bir müzik aleti çalmaya, bir müzik parçasını dinlemeye, ritmik çalışmalara ve yaratıcı faaliyetlere katılmaya isteklendirmek,
 - 3- Öğrencinin, toplum içinde etkin yaşayabilmesi için gerekli müzik bilgi ve becerilerini elde etmesine yardım etmek,
 - 4- Okulda, evde ve çevredeki müzik çalışmalarına öğrencinin katılmasını teşvik ederek müziği, öğrencilerin toplumsallaşmasında ve heyecanları bakımından gelişmesinde bir araç haline getirmek,
 - 5- Okul içinde ve dışında öğrencilere iyi müzik parçaları dinleme fırsatı ve olanakları sağlayarak, değerli müzik eserlerini anlama yetisi kazandırmak,
 - 6- Müzik çalışmaları yoluyla millî birliğin gelişmesine yardım etmek
 - 7- Müzik aracılığıyla milletler ailesi içinde yakınlık ve dostluk duygularını pekiştirmek.”
- (Şenel, 1983, s.19)

3.2.2.2. Ders Konuları

Yukarıda değinilen amaçlara göre, ders konuları şöyle düzenlenmiştir:

“Sınıf: 1 (Haftada 1 saat)

Müzik seslerini gösteren notlar.

Sol anahtarı, ödevi.

Birlik, ikilik, dörtlük notalar ve suslar, şekilleri.

Vuruş, ölçü, ölçü çizgisi.

2-4, 3-4, 4-4 usuller, kuvvetli ve hafif vuruşlar.

Gam: inici, çıkıcı gam (örnek olarak do majör gamı alınacaktır.).

Hareket: (Allegro, andante), Nüans: (Piano, forte).

Solfej: Bu sınıfta solfej alıştırmaları önce do majör ve sonra do minör tonları üzerinde olacaktır.

2-4, 3-4, 4-4 usuller içinde dörtlük, ikilik ve birlik değerlerle çocuk sesi genişliği olan birinci ilave çizgisinin altındaki “si” notu ile portenin beşinci çizgisindeki “fa” arasında solfej alıştırmaları yapılacaktır. (ikili, üçlü, dörtlü aralıklar üzerinde alıştırmalar.)

Basit vokalizasyon alıştırmaları ve kolay aralıklar üzerinde müzik imlası, tek sesli ve iki sesli şarkılar, kanonlar ve halk türküleri.

Apresiyasyon çalışmaları: İnsan seslerinin tasnifi (Soprano, mezosoprano, alto, tenor, bariton, bas).

Plaktan çeşitli ses türleriyle ilgili örnekler ve korolar dinletilecektir.

Sınıf: 2 (Haftada bir saat)

Aralıklar; adları. (Do majör ve la minör gamları içinde bulunan aralıklar incelenecektir.)

Değiştirici işaretler: Diyez, bemol, bekar işaretleri.

Majör ve minör gamlar. (Do majör ve la minör gamlarını inceleme.) Bağ işareti ve görevleri. Nokta ve görevleri.

Sekizlik ve onaltılık notalar ve suslar.

6-8 lik usulün öğretilmesi ve alıştırmalar.

Basit ve bileşik vuruşlar.

Hareketi gösteren başlıca kelimeler: Largo, adagio, andante, allegretto, allegro, presto.

Nüans: (ff, f, mf, p, pp), kreşendo (crescendo), dekreşendo (decrescendo).

Solfej: Bu sınıfta yaptırılacak solfej alıştırmaları önce öğrenilen basit usullerle ve yeni öğrenilen 6-8 usulüyle fakat sekizlik ve onaltılık not ve sus değerlerinin de katılmasıyla olacaktır.

Bu sınıfın solfej alıştırmalarında sene sonuna doğru fa diyez, si bemol notlarının sesleri pratik olarak öğretilir... Nota ile basit x şarkılar.

Vokalizasyon alıştırmalarına devam. Tek sesli imla, kulaktan tek ve çift sesli şarkılar, kanonlar, halk türküleri.

Apresiyasyon çalışmaları: Klavyeli sazlar, org ve piyano (plaktan örnekler), orkestra sazları, yaylılar, ağaç ve maden nefesliler, vurma sazları (plaktan örnekler).

Sınıf: 3 (Haftada 1 saat)

Basit 3-8 sebare usulleri.

9-8, 12-8 bileşik usuller. Fa anahtarı.

Duraklı not, duraklı sus.

Triyole, senkop.

Sol majör, fa majör, la minör, re minör, mi minör gamlarının teşkili.

Solfej: Birinci ve ikinci sınıfta gösterilen tonlar ve ses genişliği içinde iki sesli solfej alıştırmaları. Do majör, sol majör, fa majör, la minör, re minör, mi minör gamlarından yapılmış tek ve çift sesli alıştırmalar.

Tek ve çift sesli basit imla alıştırmaları.

Fa anahtarı ile solfej çalışmaları.

Vokalizasyona devam. Yaratma alıştırmaları.

Kulaktan iki, üç sesli şarkılar, kanonlar, halk türküleri.

Apresiyasyon çalışmaları: Müzik şaheserlerinden mahdut bir kısmını adları ve bestecileriyle tanıtmak, büyük bestecilerin biyografileri üzerinde öğrencileri kitaplıklarda ettütlere sevk etme.

Not: Apresiyasyon çalışmaları muntazam bir gramofon ve diskoteğe dayandığından bu çalışmalar ancak bu araçları sağlayabilen okullarda yapılabilecektir.

Apresiyasyon çalışmalarına gerektiğinde müzik dersleri dışında serbest çalışmalar sırasında da devam edilecektir. Müzik öğretmeni bu çalışmalar sırasında da devam edilecektir. Müzik öğretmeni bu çalışmalara saziyla katılabilir. Piano çalıyorsa, okulun da pianosu varsa, öğretmen birçok eserleri piano ile çalarak da dinletebilir.

Öğrencilere daha çok tasvirli müzik eserleri, sütler, çocuk sütleri, kısa dans şekilleri, Schuman'ın "Çocuk Sahneleri" gibi eserler dinletilir. Tasvirli müzik eserleri izah edilecek, bazı eserlerde sırf zevk terbiyesi için dinletilecektir. Plak dinletme işi elden geldiği kadar ders dışı zamanlarda yapılmalı, bir müzik dersi içinde yapıldığı takdirde on dakikayı geçmemelidir." (Şenel, 1983, s.19-21)

3.2.3. 1986 Ortaokul Müzik Öğretim Programı

3.2.3.1. Amaçlar

"Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Başkanlığı'nca 28.3.1986 tarih ve 14. karar sayı ile ortaokul ve lise müzik dersi öğretim programı kabul edilmiştir.

Öğrencide yakın çevresinden başlayarak, müzik dinlemenin, müzik faaliyetlerine katılmanın ve boş zamanlarını müzikle değerlendirmenin alışkanlık haline gelmesini sağlamak.

Öğrencinin müzik yoluyla iyice ve güzele yönlenmesini yaşama sevinciyle güçlenmesini ve iyiyi alışkanlıkları edinmesini sağlamak.

Müzik yoluyla öğrencide varolan anlama-anlatma-dinleme-yaratma gücünün gelişmesini sağlamak,

Her öğrenciyi ilgi ve kabiliyetine göre değerlendirmek, müzik faaliyetine katılmaya isteklendirmek ve istidatlarına göre yönlendirmek (şarkı söyleme, çalgı çalma, yaratıcı faaliyetler, araştırma vb.),

Öğrenciye, içinde bulunduğu toplumun etkin bir üyesi olması için, klasik ve folklorik türküleriyle bir bütün olan klasik musikimizin teknik özelliklerini ve değerlerini yeterince kavratmak, Batı müzik zevkini ve kültürünü anlaması içinde gerekli bilgileri vermek ve bu sanatı uygulamalı olarak tanıtmak.

Milli birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından olan "İstiklâl Marşı" mızın en iyi ve doğru şekilde öğrenilip söylenmesini sağlamak,

Milli duyguları geliştirici ve bütünlüğü pekiştirici marşla okul şarkı ve türküleri, ninni ve okul müziklerinin doğru olarak öğrenilip söylenmesini sağlamak,

Batı müziğinin ve milli müziğimizin (klasik ve folklorik türleri ile) nasıl bir tarihi, teknik ve estetik temel ile gelişme çizgisine dayandığı, sanat dönemleri çalgıları, ses ve saz toplulukları, başlıca besteci icracı, kuramcılar, saz yapımcıları, sanat koruyucuları vb. hususlarda kültür temelini yanı sıra, okul içi öğretimde yapılabileceği oranda ses ve sazla icra ettirmek.

Genel planda müzik alanında, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilecek “kültürlü dinleyici, özel planda da müzik kabiliyetini doğru yönde geliştirebilecek öğrenci sanatçıyı hazırlamak.” (MEB, 1986, s.134)

Bu programa göre müzik dersi konularının öğretiminde uyulacak prensipler şöyle tespit edilmiştir.

“Nota öğretiminde Türk ve Batı müziği solfej birlikte verilecek, buluş çağı bitimine kadar seslerin temizliği (netliği) üzerinde çok fazla durulmayacak, sadece notanın ritmi ve ismiyle (deşifresi) üzerinde durulacaktır.

Nota öğretiminde dörtlük değer temel birim kabul edilerek ortaokul birinci sınıfta birlikten sekizliğe kadar verilecek, onaltılık ve noktalı değerler 2. Sınıfta üçleme ve senkop 3. Sınıfta bırakılacaktır.

Çalgı öğretiminde blok flüt, melodika, mandolin, piano ve org gibi batı çalgılarının yanı sıra, kaval ve bağlama gibi yaygın halk müziği çalgılarımızın bölge özelliklerine göre sipsi, kemençe, kabak kemane, lavta, ud, kanun, tanbur gibi çocuğun çalabileceği folklorik veya klasik çalgılarımızda (öğretmenin çalması ve kolay sağlanabilmesi halinde) kullanılabilir. Bunların dışında ritm duygusunun gelişmesine yardımcı olabilecek her türlü ritm çalgısı da kullanılabilir.

Özellikle ritmik jimnastik, solfej parçaları, İstiklâl Marşı, diğer marşlar, okul şarkı ve türküleri, ninni ve oyun müzikleri vb. önemli konularda kaset ve benzeri araçlardan faydalanılacaktır.

Ortaokul süresince verilen ritmik jimnastik derslerinde beden eğitimi öğretmenleri ile işbirliği yapılacaktır.

Ortaokullarda Atatürk’ün hayatı (son günleri), ileri görüşlülüğü ve çok cepheliliği konularına yeri geldikçe temas edilecektir.” (MEB, 1986, s.134)

3.2.3.2. Ders Konuları

Bu prensipler çerçevesinde, müzik eğitiminde işlenen konuların sınıflara göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

Ortaokul (ilköğretim ikinci kademe)

Sınıf: 1

“Ülkemizde sanat ve Atatürk’ün güzel sanatlara verdiği önem.

Atatürk’ün milli kültür anlayışı, millî musikimizin muhafazası ve geliştirilmesi hakkındaki görüşleri

Ritmik Jimnastik I

Ritmik jimnastik İsviçreli eğitimci, besteci Emile Jegues Dalcrozi (1865-1950)’un 1904’te Cenevre’de ortaya çıkardığı büyük hızla yayılan ve halen bütün dünyada kullanılan bir müzikli beden eğitimi metodudur. Vücut hareketleri ile yapılan bir solfej şekli olup, öğrencinin beyin ile kasları arasında tam bir uyum yaratarak şahsiyetini rahatlatıp geliştirmek amacını güder. Müzik ise, harekete enerji, mekan ve süre içinde nüans kazandırmaya yarar. Müziği ritmik jimnastikle öğrenen öğrenci de “bilme” şuurunun yanı sıra “hissedebilme, yapabilme, gösterebilme” kabiliyeti de birlikte gelişmiş olur.

Her dersin başında yaklaşık on dakika süre ile yapılacak bu konunun eğitimi, başlangıçta müzik ve beden eğitimi öğretmenin işbirliği ile gerçekleştirilecektir.

Kullanılacak ritimler 2-3 ve 4 zamanlıdır.

Ses ve Nefes

Ses nedir (yakın çevreden başlayarak tabiatta mevcut seslerle maddi ve mekanik sesler, müzik sesiyle gürültünün farkı, insan sesini üreten ses organı ile soluma organının basit fizyolojisi)

İnsan seslerinin sınıflandırılması.

Nota Bilgisi I

İlk nota bilgileri (nota, porte, anahtar, ölçü çizgisi ve ölçü sayısı, nota isimleri ve yerleri, çizgi üzerleri ve boşluklarının adları)

Dörtlük temeline göre nota ve sus değerleri (sus şekilleri nota şekilleri ile bağlantılı olarak verilecektir.

Ritm-Ölçü-Usul I

Ritm kavramı (tabiattan müziğe)

Vuruş

Ölçü zaman kavramı (2,3 ve 4 dörtlük basit ölçülerle örnekler)

Usul kavramı (2 ve 3 zamanlı basit usuller ve bu usullerle Türk müziği parçaları), (basit ölçü ile basit usulün Batı müziğinde ve Türk müziğinde gösterdiği farklılık açıklanacak)

Konu uygulaması ve basit imla çalışması (Batı müziği ve Türk müziği)

İstiklâl Marşı'nın ve sınıf seviyesine uygun diğer marşlarla tek ve çok sesli şarkı, türkü, ninni vb. parçaların kulaktan öğretilmesi (ortaokul 3. sınıfa kadar kulaktan)

Çalgı Bilgisi I

Genel anlamda müzik aletinin tanımı, ses müziğinin yanındaki yeri ve önemi (basit olarak)

Çalgı türleri sınıflaması (Batı müziğinde ve Türk müziğinde)

Çalgı toplulukları (oda müziği grupları-şema ve resimlerle)

Vurmalı çalgılar (Batı müziğinde ve Türk müziğinde) bulunabilenlerle uygulama yapılacak, örnek dinletilecek

İkinci sınıf

Ritmik Jimnastik II

Kullanılacak ritimler öncekilere ek olarak 5 ve 6 zamanlar

Kulak ve Diyafram

Kulak nedir (duyma organının fizyolojik yapısı, müzik kulağı ve mutlak kulak)

Diyafram nedir (müzikte soluma şekilleri ve diyaframın kullanılışı, çizimler yardımıyla anlatılıp örneklerle uygulanacak)

Nota Bilgisi II

Ek çizgi, bitiş ve dönüş işaretleri, dolap

Senyo, Da Capo, Fine

Solfej I

Aralık kavramının anlatılması (majör, minör)

Arızasız dizilerle çalışma

Kolay Türk müziği parçaları (çocuğun önceki birikiminden gelen oyun şarkısı, tekerleme, ninni, çocuk şarkı ve türküleri)

Ritm-Ölçüsü-Usul II

Bağ (aynı adlı notalara bağlayan) ve nota kavramı (onaltılık, noktalı nota ve sus değerleri)

8'lik ölçü, bileşik ölçü, birleşik vuruş, eksik ölçü (3 ve 6 sekizlik ölçülerle örnekler)

2,3 ve 4 zamanlı usuller ve bu usullerle kolay Türk müziği parçaları

Ritimde değişik hareketler (basit olarak anlatılacak; ağır, orta ve hızlı)

Konu uygulaması ve basit ritmik imla çalışmaları (Batı müziği ve Türk müziği)

Çalgı Bilgisi II

Müzik aletlerinin doğu ve batıdaki gelişimi (basit olarak)

Çalgı toplulukları (küçük orkestradan büyük orkestraya)

Nefesli çalgılar (Batı müziğinde ve Türk müziğinde), bulunabilenlerle uygulama yapılacak ve örnekler dinletilecek

Geçmişte ve bugün kullanılan müzik dinleme cihazları (gramafon, pikap, teyp)

Güzel Sanatlar ve Müzik I

Atatürk'ün sanat severliği ve güzel sanatlar hakkındaki görüşleri

Atatürk'ün milli musikimizin muhafaza ve geliştirilmesine ilişkin direktifleri

Üçüncü Sınıf

Ritmik Jimnastik III

Kullanılacak ritimler (öncekilere ek olarak 7.8 ve 9 zamanlılar)

İlk Nazari Kavramlar (Kuram Bilgisi)

Türk müziği aralıkları (temel 4'lü ve 5'li kalıpları)

Dizi Kavramı

Rast, uşşak ve mahur makamları

Solfej II

Tek arızalı majör ve minör dizilerle çalışma (diyez, bemol, bekar) icrada değişik tonlama (basit olarak) kuvvetli, orta kuvvetli, hafif)

Rast, uşşak ve mahur makamlarında kolay Türk müziği parçaları

Ritm-Ölçü-Usul III

Senkop, üçleme (triole), nefes virgülü

Birleşik vuruşlarla örnekler (9 ve 12 sekizlik)

Geçen yıldakilere ek olarak 5 ve 6 zamanlı usuller ve bu usullerle kolay Türk müziği parçaları

Metronom'un basit olarak tanıtılması

Konu uygulaması ve basit ritmik imla çalışmaları (Batı müziği ve Türk müziği)

Çalgı Müziği III

Çeşitli ülkelerin çalgılarına toplu bakış

Çalgı toplulukları (bando, caz, hafif müzik)

Mızraplı çalgılar (Batı müziğinde ve Türk müziğinde)

Yaylı çalgılar (Batı müziğinde ve Türk müziğinde), bulunabilenlerle uygulama yapılacak örnekler dinletilecektir.

Tuşlu çalgılar (klasik-mekanik ve elektronik)

Müzik yayın cihazları (radyo, TV, video)

Güzel Sanatlar ve Müzik

Atatürk'ün sanat severliği ve güzel sanatlar hakkındaki görüşleri

Atatürk'ün millî musikimizin muhafazası ve geliştirilmesine ilişkin direktifleri." (MEB, 1986, s. 134-135)

3.2.4. 1994 İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı

1994 yılında kabul edilen ilköğretim kurumlarında uygulanacak müzik dersi öğretim programı ile ilgili genel açıklamalar şu şekildedir:

“Bu program ilköğretim kurumlarındaki sekiz yıllık müzik dersi eğitimini bir bölüm olarak kavrar. İlköğretim kurumlarının yapısı ve bu çağ çocuğun gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanan program 1. devre (1.,2.,3. sınıf), ikinci devre (4.,5.sınıf) üçüncü devre (6.,7.,8. sınıf) olmak üzere birbirini izleyen üç aşamadan oluşmuştur. Programda diğer derslerle bütünlüğün yanısıra, hayat ile müzik arasında da bağ kurulmaya çalışılmıştır. Konular diğer derslerle ilişkileri gözetilerek üniteler halinde belirlenmiştir.

Birinci devre müzik derslerine sınıf öğretmenleri, ikinci devre müzik derslerine sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, 3. devre müzik derslerine ise, müzik öğretmenlerinin ders vermesi esas alınmıştır. Programda belli başlı müzik türlerinin hepsine yer verilmiş, milli birlik ve beraberliğimizi pekiştirecek ortak bir müzik kültürü oluşturmak esas alınmıştır. Programın birinci ve ikinci devrelerinde yer alan “Çevremiz ve Müzik” ile “Atatürk’ümüz ve Müzik” üniteleri diğer derslerdeki ünitelerle bağlantılı olarak belirli gün ve haftalarda yeri ve zamanı geldikçe işlenecektir.

Programda ülkemizde yapılması planlanan “Vurmalı Ezgi Çalgısı” özellikle birinci ve ikinci devre öğrencileri için öngörülmektedir. Her öğrenciye ilgileri dahilinde çocuk çalgılarının kullanılması beklenen programda bu dersin müzik dersliklerinde yapılması araç gereçlerin temini hususu üzerinde durulmaktadır.

Program, müzik eğitiminin genel amaçları, devre amaçları ve ünite amaçları şeklinde belirlenmiştir. Müzik dersinin işlenişinde çözümleme, yaratma, soru-cevap, örnekleme, anlatma, tartışma, örnekleme gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması beklenmektedir. Öğrencinin yaşayışından ve çevreden yola çıkılarak “yakından uzağa, somuttan-soyuta, bilinen-den-bilinmeyene ve yaparak-yaşayarak öğrenme” ilkeleri esas alınmıştır. Programda ses ve çalgı müziklerinin bir bütünlük içinde ele alınması ilke edinilmiştir. Şarkı öğretimi birinci devrenin ilk iki yılında kulaktan yapılacak, nota öğretimine ise, birinci devrenin üçüncü sınıfında geçilecektir.

Derslerin işleniş keskinlikle müzik yapma (söyleme, çalma, yaratma) üzerine kurulacaktır. Sınama ve ölçme durumlarına dersin işleniş sırasında fazla zaman almayacak şekilde yer verilecektir.

Bu program, sekiz yıllık ilköğretim kurumlarını esas almakla birlikte, bağımsız ilkokul, ortaokul ve lise bünyesindeki okullarda da uygulanabilir niteliktedir.” (Kocaoluk , 1998, s.1449-1451)

3.2.4.1. İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Genel Amaçları

İlköğretim kurumları müzik dersi genel amaçlarına baktığımızda; “öğrencilerin temel müzik bilgilerine sahip olabilme, sesleri ve sesler arasındaki

ilişkileri ve müziğin temel öğelerini kavrayabilme, müzik yapma, dinleme araçlarını, müzik topluluklarını ve müzik türlerini tanıyabilme, düzeyine uygun müzikler yapabilme, yaratabilme, çözümleyebilme, nitelikli müzik ile nitiksiz müzikleri ayırt etme, sesini ve çalgısını doğru kullanabilme, çevresi ile müziksel iletişimde bulunabilme gibi becerileri kazandırmanın önemli yer tuttuğunu görürüz.

Bunlardan başka müziğin insan hayatındaki yeri ve önemi, müziğin kaynağı, oluşumu ve gelişimi, Atatürk'ün müzikle ilgili temel görüşleri konusunda bilgilendirilmeleri öngörülmektedir.

Ayrıca, düzeyine uygun bir müzik dağarcığı kazandırma, kazandığı bu dağarcığı çeşitli etkinliklerle sergileme, İstiklâl Marşı'mızı ve diğer marşları özüne uygun biçimde söyleyebilme, müzik yapma, yaratma ve dinlemekten zevk alabilme, serbest zamanını müzikle değerlendirme, müziği bir anlatım biçimi olarak kullanabilme, yaşamında müzikten yararlanabilme, müzik yolu ile paylaşma ve sorumluluk duygusu kazandırabilme, çok yönlü bir müzik anlayışı edinerek müzik kültürünün genel kültürün ayrılmaz bir parçası olduğu yönünde görüş kazandırabilme amaçları teşkil etmektedir.” (Kocaoluk, 1998, s.1452-1453)

Bu amaçların sınıflara göre dağılımı şu şekildedir:

Birinci Devre (1., 2. ve 3 sınıflar) Amaçları

“Bu dönemde müzik dersinde çocuğa doğadaki sesleri, başlıca varlıkların seslerini ve kullandığı araçların seslerini tanıtmak, çevresindeki varlıkların hareket hızlarını, seslerdeki düzeni, ritmi, müzik yapma ve dinleme kurallarını fark ettirme, doğadaki sesleri taklit edebilme, Atatürk'ün müzik sevgisinin farkında olabilme tarzındaki daha çok hissettirme şeklinde yapılacak bir müzik eğitimi amaçlanmaktadır.

Buna bağlı olarak dağarcığındaki sayışma, tekerleme, şarkı ve türkülerini doğru ve düzenli söyleyebilme, yaptığı, dinlediği müziklere uygun hareket edebilme, konuşurken, şarkı söylerken sesini yormadan kullanabilme, müzik araçlarını dikkatlice kullanabilme, çevresindeki varlıkların seslerini hız ve gürültükleri ile taklit edebilme, sözlerin anlamı ve bütünlüğüne uygun hız ve gürültükte konuşabilme, dinlediği şiirin, konuşmanın ve müziğin ritmini vurabilme, müzik yapmaktan ve dinlemekten hoşlanabilme, çevresindeki müziksel ortamın farkında olabilme, sınıf içi ve dışı müzik etkinliklerine katılmaya istekli olabilme, müzik yolu ile Atatürk sevgisini geliştirebilme gibi davranışları kazandırma, ilköğretim okulu müzik dersi birinci devre amaçlarıdır.” (Kocaoluk, 1998,1454-1456)

İkinci Devre (4. ve 5. Sınıflar) Amaçları

“İkinci devrede de birinci devrede olduğu gibi, çocuğa müziği sevdirmeye, müziği tanıma, önemini kavrama düzeyinde amaçlar söz konusudur. Ancak ikinci devrede bunlara ek olarak çocuk, müzikle daha iç içe bir şekildedir. Artık müziğe ilişkin bilgiler hissettirmek durumundan çok tanıtmak, öğretmek, kavratmaktır. Çocuğun bilinçli bir şekilde müzik yazısının temel işaret yazılışlarını tanıyabilmesi bu dönemde önemlidir.

Bu dönemde çocuk, müziğin hayatımızdaki yeri ve önemini özel gün ve haftalardaki müzik etkinlikleri vasıtasıyla kavrayabilmelidir. Çevredeki müzik kurum ve kuruluşları ile başlıca müzikçilerin etkinliklerini fark edebilmeli, sesin oluşumu ve temel özelliklerini, ritm kalıpları ve ses sürelerini bildiği şarkılardaki ölçü türlerini, şarkı ve oyun müziklerinin biçimsel yapısını, yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ve çeşitli ülkelerin müziklerinden uygun örnekleri tanıyabilmeli, Atatürk’ün sanata, Türk müziğine, müzik sanatçılarına ve müzik kurumlarına verdiği önemi anlayabilmeli, İstiklal Marşı’mızı ve toplumsal ve toplumsal hayatımızda yer alan düzeyine uygun şarkı, türkü vb. söyleyebilmeli, öğrendiği sesleri sesiyle ve çalışıyla doğru verebilmeli, müzik dinleyebilmeli, müzik yaparken ve dinlerken müziksel çevre sağlığına uygun davranabilmeli, müzik etkinliklerine katılabilmeli, Atatürk’ü anlatan şarkı ve marşları ve diğer Türk toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun örnekleri, çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilmeli, çalgısı ile çalabilmelidir.

Bu dönemde çocuk konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanmayı alışkanlık haline getirebilmeli, düzeyine uygun ritm ve ezgi düzenlemeleri yapabilmeli, dağarcığındaki müziklerin hız, gürlük ve biçimsel yapısına dikkat edebilmeli, çeşitli tür müzikler dinlemekten, çalmaktan ve söylemekten hoşlanmalı ve buna istek duyabilmelidir.”
(Kocaoluk, 1998, s. 1540-1541)

Üçüncü Devre (6.,7.,8., Sınıflar) Amaçları

“Birinci ve ikinci devre ünite konuları ile bu devrelere ait amaçların gerçekleşmiş olacağını varsayarak, üçüncü devrede çocuk yaşamının ayrılmaz bir parçası haline getirebilir. Bu cümleden hareketle çocukta temel eğitim kademesinin son devresinde oluşturulması amaçlanan müziksel davranışlar şunlardır:

Müziği oluşturan temel öğeleri kavrayabilme, insan sesleri ile ve çalgılarla yapılan müzikleri ve toplulukları tanıyabilme, sesiyle ve çalgısıyla düzeyine uygun müzikler yapma, yaratma, tonal ve makamsal yapılarıyla çözümleyebilme, müzik eserlerini müziksel örgü, doku ve üslup, hız ve gürlük farklarını gözeterek dinleyebilme, Türk müziğinin genel yapısı tarihi gelişimini anlayabilme, Türk devlet ve topluluklarının müziklerinden, Avrupa ve dünya müziklerinden belli başlı örnekleri tanıyabilme, Atatürk’ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini anlayabilme ve benimseyebilme, müzik mesleklerini tanıyabilme, müzik ile

teknoloji arasındaki ilişkiyi, müzik yaparken sesini ve çalgısını doğru, temiz ve etkili kullanabilme, çevresindeki uygun müzik etkinliklerine katılabilme, geleneksel ve çağdaş müziklerimizle, uluslar arası ve evrensel bir müzik dağarcığına ve kültürüne sahip olabilme, insan ve toplum hayatı bakımından kültür, sanat ve müziği önemseyebilme, müzikten ve birlikte müzik yapmaktan hoşlanabilme, müzik yapma, yaratma, dinlemeye istekli olabilme, bütün bunların sonucunda müziği hayatının parçası haline getirme şeklinde özetleyebiliriz.”
Kocaoluk, 1998, 1612-1613)

3.2.4.2. İlköğretim Kurumları Müzik Dersinde Ele Alınan Konu ve Üniteler

Sınıflara göre üniteler aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

Birinci Devre (1.,2.,3. Sınıflar) Üniteler

Saptanan bu amaçlar doğrultusunda öğrencide yaratılmak istenen müziksel davranış değişiklikleri şu ünitelerle sağlanmaya çalışılmaktadır:

“Hayatımızda oyun, hareket, ses ve müzik

Hareket, konuşma, şiir ve müziğimizde hız

Konuşma, şiir ve müziğimizde gürlük

Konuşma, şiir ve müziğimizde ritm, ölçü

Müziğimizde ezgi biçimi

Müziğimizde tür

Çevremiz ve müzik

Atatürk ve müzik” **(Kocaoluk, 1998, s.1455)**

İkinci Devre Üniteler (4.,3. Sınıflar)

İkinci devrede gerçekleştirilmesi amaçlanan müziksel davranış değişiklikleri için aşağıdaki üniteler kullanılmaktadır:

“Müziğimizde ses

Müziğimizde ritm, ezgi

Müziğimizde hız

Müziğimizde gürlük

Müziğimizde biçim

Müziğimizde tür

Atatürk, sanat ve müzik” (Kocaoluk, 1998, s.1543)

Üçüncü Devre Üniteleri

Üçüncü devrede gerçekleştirilmesi istenen amaçlara ulaşmak için ise şu ünitelerden yararlanılır:

“Altıncı Sınıf

İnsan ve müzik

İnsan sesleri ve çalgılar

Müzikte hız, gürlük, anlatım, ritim, ezgi, ölçü, örgü, doku, biçim ve tür

Ülkemizde müzik

Atatürk ve müzik

Yedinci Sınıf

İnsan, sanat ve müzik

Çalgı ve ses toplulukları

Müzikte hız, gürlük, anlatım, ritm, ezgi, ölçü, örgü, doku, biçim, tür, dizi, ton ve makam

Ülkemizde ve Türk cumhuriyetlerinde müzik

Atatürk, sanat ve müzik

Sekizinci Sınıf

İnsan, kültür, sanat ve müzik

Müzik teknolojisi kullanımı

Müzikte hız, gürlük, anlatım, ritm, ezgi, ölçü, dizi, ton, makam, örgü, doku, biçim, tür.

Ülkemizde, komşu ülkelerde ve dünyada müzik

Atatürk ve müziksel gelişmemiz.” (Kocaoluk,1998, s.1614)

3.3. Ele Alınan Müzik Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi

İlkokul, ortaokul ve ilköğretim kurumlarında uygulanan müzik dersi programlarına genel olarak baktığımızda çocuğun gelişim seviyesine uygun bir yol izlendiği görülmektedir. 1.,2.,3., sınıflarda müziğin çocuklara sevdirmeye çalışıldığı, 4 ve 5. sınıflarda teorik bilgilere geçildiği, ilköğretimin II. kademesi olan 6.,7. ve 8. sınıflarda ise, öğrenciye teorik bilgilerin yanı sıra, kendi başına müzik yapma becerisi kazandırılmaya çalışıldığı görülür.

Öte yandan, çağdaş bir programda olması gereken hedefler, hedef davranışlar, öğretme (eğitme) durumları, sinama-ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri'ni bir bütün halinde eksiksiz olarak yalnızca 1994 yılı ilköğretim programı içermektedir. Diğer programlarda sadece, hedef davranışlara yer verilmekte; öğretme durumu görünümülü etkinliklere kısmen ve dağınık biçimde rastlanmaktadır. Hiçbir programda sinama- ölçme durumu örnekleri ile değerlendirmeye ilişkin ilke, ölçüt ve işlemlere açık seçik ya da belirgin bir biçimde yer verilmektedir.

1994 ilköğretim programında belirlenen amaçlar yerinde olmakla birlikte, ünitelerin sayısal çoğunluğu ve seçilen bazı konular tartışma konusudur. Programın içerdiği bazı konular gereksiz ayrıntı içermekte ve çocuğa müzik yaşantısı sağlamakta yetersiz kalmaktadır. Haftada bir saat müzik dersi ile bütün bu konuların sağlıklı olarak işlenmesi ve istenilen amaçlara ulaşılması imkansız gözükmektedir.

3.4. İlköğretimde Okutulan Müzik Ders Kitaplarının Değerlendirmesi

3.4.1. 1980-1996 Yılları Arasında Kabul Edilen Müzik Ders Kitaplarının

Değerlendirilmesi

3.4.1.1. Türkü ve Şarkılarla Yeni Müzik Eğitimi (Ortaokul 1-2-3) Kitabının

Değerlendirilmesi

“Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Tebliğler Dergisi’nin 14 Temmuz 1980 gün ve 2313 sayılı nüshasında Ortaokul 1.,2.,3. sınıf öğrencileri için başvuru kitabı olarak kabul edilmiştir.” (Aydıntan ve Egüz, 1980)

Ortaokul I.

Bu sınıf için seçilen parçalar hem seviyeye uygunluk göstermekte, hem de kolay öğrenilebilecek niteliktedir. Parçaların çoğu kitabın yazarlarına ait çocuk şarkıları olmakla birlikte, türküler ve tekerlemeler de kullanılmıştır. Dönem sonunda işlenen müzikal bilgiler seviyeye uygun bir görünümündedir.

Ortaokul II.

Sınıf için seçilen parçaların sözleri ortaokul ünitelerinde yer alan belirli gün ve haftaları vurguladığından bu konulara katkıda bulunmaktadır. Müzikal açıdan öğrenci, basit çift sesli şarkılarla çoksesliliğe hazırlanmaktadır.

Parçalar çocuğun seviyesine uygun ve onu sıkmayacak şekilde hazırlanmıştır. Ritm, melodi ve söz uyumu içindedir. Bilgiler bölümünde ise, teorik konular çocuğun anlayabileceği şekilde açıklanarak, uygulamada gösterilen kavramların belli bir temele oturtulmasına çalışılmıştır. Orkestra çalgıları bölümünde, çalgı dünyası tanıtılmıştır.

Ortaokul III.

Kanon tarzında olan parçaların yanı sıra, arızalı seslerin de bulunduğu şarkılar, uyarlamalar, türküler ve marşlar bu sınıfın dağarcığını oluşturmaktadır.

Kullanılan parçaların bir bölümü 6/8, 7/8 ve 9/8 ritmlerinde seçilmiştir. Böylece öğrencinin birleşik ritimleri benimsemesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak, müfredata uygun hazırlandığı görülen bu kitapta; seviyeli parça seçimleri dikkat çekmektedir. Öğrenciyi sıkmadan verilen özlü bilgilerin ışığında müzik yaşantısı, şarkılar yoluyla kavratılmaya çalışılmıştır.

3.4.1.2. 1986 Programına Göre Müzik Eğitimi Ortaokul (1-2-3) Kitabının

Değerlendirilmesi

Bu kitap, 13 Temmuz 1987 tarih ve 2238 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan kaynak kitaplar listesinde yer almıştır.

Ortaokul I.

Konular, müfredat programına uygun şekilde düzenlenmiştir. Teorik bilgiler verildikten sonra, örnek parçayla pekiştirilmeye çalışılmıştır. Ancak parça sayısı az tutulmuştur. Söz konusu bilgilerin çocuk tarafından sağlam bir şekilde öğrenilip, hayata geçmesi için çok daha fazla uygulamaya ihtiyaç olduğu gerçektir.

Özellikle Ritmik Jimnastik konusu yüzeysel olarak işlenmiş ve “şarkı söylerken yapılan beden eğitimi hareketleri” olarak yanlış anlaşılmıştır.

Ortaokul II.

II. sınıfa ait bölümlerde, teorik konular yoğunluktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi bu konular müzik yaşantıları yoluyla pekişmediği sürece kısa bir zaman sonra unutulmaktadır. Ders saatinin azlığı ile konu yoğunluğu arasında dengesizlik söz konusudur.

Ortaokul III.

Kitabın bu bölümünde ise müzik türlerinin tanıtılması yerinde olmakla beraber, öğrencinin bu bilgileri somut hale getirebilmesi için; her türün en iyi örneklerini dinleme, analiz etme ve üzerinde tartışmaya ihtiyacı olduğu kesindir. Yine öğretilmek istenen konu çok, örnek eserlerin sayısı ise azdır.

3.4.1.3. Ortaokullar İçin Müzik (1-2-3) Kitabının Değerlendirilmesi

“Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 14.1.1994 gün ve 84 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.” (Yıldırım ve diğ., 1994)

Kitapta çocuğa müzik yazısı ile gerekli bilgilerin verilmesinin yanı sıra kulak eğitimi, ses eğitimi ve çalgı eğitiminin de göz önünde tutulmaya çalışıldığı görülmektedir. Örneklerin, bu amaçlar doğrultusunda seçildiği anlaşılmaktadır. Kitapta; öğrenciye belli bir müzik dağarcığı sunulmakta ve mümkün olduğu kadar öğrendiği bilgileri pratik hale getirmesine özen gösterilmektedir. Birinci sınıftan itibaren, seçilen parçalar, sistemli olarak kolay nota öğrenimine yöneliktir. Özellikle blok flüt ve ses ağırlıklı çalışma sistemine dayanan kitap; hem parçaların nüans terimleriyle seslendirilmesini, hem de blok flüt ile çalınışını gösterecek bir şekilde düzenlenmiştir.

Ders konuları; bir yıllık çalışma takvimi göz önüne alınarak, haftalara göre ayarlanmıştır.

Her üç sınıfta da; milli bayramlarımızla, özel anma ve kutlama günlerimizle ilgili parçalar yer almıştır. Bunların, öğrencinin bilgi seviyesinin üzerinde olması sebebiyle, kulaktan öğretilme yolu benimsenmiştir.

Genel olarak bakıldığında; müzik yaparak, öğrencinin beceri ve yeteneğinin ortaya çıkarılması ilişkisine sadık kalındığı söylenebilir.

3.4.2. 1996 Yılında Kabul Edilen Kitapların Değerlendirilmesi

3.4.2.1. İlköğretim Müzik 1.,2.,3. Sınıf Kitaplarının Değerlendirilmesi

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 19 Nisan 1886 gün ve 63 sayılı kararıyla 1996-1997 öğretim yılından itibaren 5 yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilen İlköğretim Müzik Dersi kitabı serisinin ilkökul 1.2.3. sınıf kitapları Sevim-Şinasi Aydın tarafından hazırlanmıştır.” (Aydın, 1999)

Müfredata uygun olarak hazırlanan kitaplarda, konuların yoğunluğu göze çarpılmaktadır. Seçilen parçalar; genelde öğrencilerin düzeyine uygun olmakla beraber, çocukta oluşturulmak istenen müzikal davranışların ortaya çıkmasında yeterli olmayacak kadar azdır. Kitapların dili, bu yaştaki çocuklara ağır gelebilecek

seviyede olup, soyut pek çok müzikal terimle doludur. Programa uygun olarak ünitenin başında, her konunun başlangıcında ve sonunda, ve en son olarak ünite sonunda değerlendirme soruları yer almıştır. Üçüncü sınıfa kadar parçaların tümü kulaktan öğretilmekte, bu sınıftan itibaren nota ile öğretilmeye başlanmaktadır.

Bu durumda kullanılan parçaların çoğu yerli bestecilerimize ait okul şarkıları, tekerlemeler, sayışmalar ve uyarlamalardan oluşmaktadır.

3.4.2.2. İlköğretim Müzik 4.,5. Sınıf kitaplarının Değerlendirilmesi

Bu kitaplar da Sevim-Şinasi Aydın tarafından hazırlanmıştır. Müfredata uygun olarak düzenlenen kitaplar konu yoğunluğu dikkati çekmektedir. Bu sınıflarda, müzik yazısı ve öğeleri ile ilgili konular ağırlık kazanmaktadır. Konulara ait gerekli tanımlamalar yapılmakta, ardından örnek parça işlenmektedir. Böylece şarkılardan yola çıkılmamakta ve şarkılar birer araç olarak kalmamaktadır. Parçaların bir kısmı kulaktan bir kısmı nota ile öğretilmektedir. Ancak parçaların büyük bir kısmı, yeni yeni nota öğrenmeye çalışan ve müzik dersini henüz bir eğlence olarak gören çocuklar için oldukça zor gözükmemektedir. Bir müzik kitabında, seçilen konulara ilişkin parçalar, çocuğun seslendirebileceği ve sevebileceği nitelikte olmalıdır. Belirli gün ve haftalara ait parçalar, bir arada olmalı ve birkaç parçayla zenginleştirilmelidir.

3.4.2.3. İlköğretim Müzik 6.,7.,8. Sınıf Kitaplarının Değerlendirilmesi

Bu kitaplar Şinasi Aydın tarafından hazırlanmıştır. Bu sınıflara ait kitaplarda, konu yoğunluğu gözlemlenmektedir. Bu yoğunlukla haftada bir saatte, öğrenciye istenen müzikal davranışların kazandırılabilmesi mümkün gözükmemektedir. Bununla beraber; seçilen parçaların notayla öğrenilebilmesi için öğrencinin daha önceki dönemlerde, iyi ve eksiksiz bir eğitim almış olması gereklidir.

Konu yoğunluğu ve teorik bilgilerin üzerinde gereğinden fazla durulması, öğrenciyi ezberciliğe yönlendirerek, müzik yapmaktan uzaklaştırmaktadır.

Bu durum; öğrencinin müzik dağarcığını azaltmakta, müzikten zevk almasını engellemektedir.

3.4.2.4. İlköğretim Okulları için Müzik 1.,2.,3. Sınıf Kitaplarının

Değerlendirilmesi

“Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 26 Nisan 1996 gün ve 179 sayılı kararı ile 1996-1997 öğretim yılından itibaren 5 yıl süreyle Ders Kitabı olarak kabul edilmiştir.” (Akkaş, 1999)

Doç Dr. Salih Akkaş tarafından hazırlanan kitaplar, müfredata uygunluk göstermektedir. Daha öncede bahsedildiği gibi, kitaplarda konu yoğunluğu fazladır. Seçilen parçalar bu dönemdeki çocukların özelliklerine uygun olmakla beraber, istenilen bilgileri geliştirmekte başarılı olup olamayacakları şüphelidir. Kitapta; şarkıdan çok, yazılı metin bulunmaktadır. Kitabın anlatımı adı geçen diğer kitaplara oranla daha yalındır. Bununla beraber, kitabın arkasında yer alan açıklamalar kısmı öğretmenler için kolaylık sağlayabilir. Üçüncü sınıfın sonuna kadar şarkılar tamamen kulaktan öğretilmektedir.

3.4.2.5. İlköğretim Okulları için Müzik 4 ve 5. Sınıf Kitaplarının

Değerlendirilmesi

Kitaplarda, ses, ritim, ezgi, vuruş-ölçü, hız-gürlük gibi müziğin temel öğelerinin yanında, müzikte biçim ve tür, Atatürk'ün sanat ve müzik anlayışı gibi konularda da yer almaktadır.

Kullanılan örnek parçalar; ritm, ezgi ve söz yapısı bakımından düzeye uygunluk göstermektedir. Parçaların bir kısmı kulaktan bir kısmı nota ile öğretilmektedir.

Gerekli bilgiler açıklanırken, ayrıntıya inmekten kaçınılmış ve çocuğun anlayabileceği bir dil kullanılmaya çalışılmıştır. Müfredat yüzünden konu yoğunluğuna sahip kitaplarda, müziğin en önemli öğeleri ve müzik yazısı öğretilmeye başlanmaktadır. Çocuğun müzikal yönden ilerleyebilmesi için, bu sınıflara ait bilgileri iyice öğrenip bunlarla ilgili müzikal davranışlar geliştirmesiyle mümkündür. Oysa ne kadar iyi niyetle hazırlanmış olursa olsun genel olarak kitap çocuğa müzik yapma zevkini aşılamaktan çok, bazı bilgileri ezberletmeye yöneliktir.

3.4.2.6. İlköğretim Okulları İçin Müzik 6.,7.,8. Sınıf Kitaplarının İncelenmesi

Kitaplarda müfredata uygun olarak, müziğin insan hayatındaki yeri, insan sesleri ve çalgılar, müzikte hız, gürlük, ritm, ezgi, ölçü, dizi, ton ve makam ile müzikte örgü, doku, biçim, türere ait konular yer almaktadır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyetlerinde, komşu ülkelerde ve dünyada müzik üniteleri bulunmaktadır.

Şarkıların bir kısmı kulaktan, bir kısmı ise nota ile öğretilmektedir. Nota ile öğretilecek parçalar, genelde öğrenciyi zorlamayacak düzeydedir. Müzikal kavramların açıklanmasında sade bir dil kullanmaya özen gösterilmiştir.

Müzik türlerinin tanıtılmaya başladığı bu dönemde; öğrencilerin bunları kağıt üstünde görmekten çok, her türe ait en iyi örnekleri çalması, söylemesi ve analiz etmesi gerekmektedir. Zira ancak bu yöntemle, müziği kavrayarak daha iyi anlayabilir.

3.4.3. İncelenen Kitaplar Hakkında Genel Bir Değerlendirme

İncelenen tüm müzik kitapları üzerine yapılan genel bir değerlendirme sonunda, aşağıda belirtilen ortak noktalara varılmıştır.

Müzik dersine ait kitaplarda eğitime basit ya da zor bir ezgiyle başlanmış ve o basamaktan müzik çalışmalarını geliştirme yoluna gidilmiştir. Genelde kullanılan şarkıların çocuk eğitimi için uygun olduğu görülmektedir.

Bazı müzik kitaplarında müzik eğitime başlanırken “sol” bazılarında ise “do” sesinden yola çıkılmıştır. Do sesi duruk ve hareketsiz bir sestir ve çocuğun psikolojik yapısına uygun değildir. Sol sesi ise çocuğun sesine ve rejistine daha uygun bir tınıdadır. Sol sesinden kalın seslere inmek daha kolaydır. Bu yolu izleyen kitaplara öncelik verilmelidir.

Çoksesli müzik eğitiminde ilk basamak, önce tek sesliliği başarmaktır. Bunu başardıktan sonra çok sesliliğe doğru gidilmelidir. Kitapların çoğunda bu özelliğe uyulduğu görülmüştür.

Konuların sunuluş biçimlerinde küçük farklılıklar görünse de, esas ders kitaplarının tümü müfredat programları çerçevesinde hazırlandıkları görülmüştür.

Ders kitaplarının hemen hemen hiç birinde, dünyada yaygın kullanım alanına sahip müzik öğretim metotlarının ilke ve uygulamalarına rastlanmamıştır.

Müzik kitaplarının çoğu, öğrenciye müziğin temel kavramlarını öğretecek etkili yöntemlerden yoksundur. Bu da öğrenciyi, öğrenmek yerine ezberciliğe itmektedir.

3.5. Ülkemizde İlköğretim Müzik Eğitiminin Başlıca Sorunları

Günümüzde uygar ülkelerde, müzik eğitiminin çok erken yaşlarda başlaması gerektiğine inanılmakta ve bu amaçla programlar geliştirilip uygulanmaya konmuş bulunmaktadır. “Temel iki ögesi ses ve ritm olan müziğin, insanın en erken ilişki kurduğu sanat dalı olduğunu söyleyebiliriz. Öyleyse bu duyarlılık bebeğin daha sonraki hayatında geliştirilerek müzik estetiğine dönüştürülebilir.” (Mertoğlu, 1993, s.250)

Bu ülkelerde müziğin sanatsal işlevi yanında sosyal kültürel ve eğitimsel işlevleri de göz üzerine alınmaktadır. “Müzik aracılığı ile pek çok amaca hizmet edilir. Müziğin zihinsel gelişimi, dil gelişimini, iletişim ve farkında olma becerilerinin gelişimini yaratıcılığı ve çocuğu ayrıca duygusal olarak destekleyiciliğe her zaman hatırdan tutulmalıdır.” (İsmihan, 1993, s.235)

Ülkemizde ise, İlköğretimde müzik eğitiminin yaygınlaşıp, gelişmesi Cumhuriyetin kurulmasından sonra olmuştur. Ulu önder Atatürk Müziği bir devletin çağdaşlık ölçütlerinden biri olarak kabul etmiş ve müzik eğitimine de büyük önem vermiştir.

Müzik eğitime verilen önem, ulu önder Atatürk’ün ölümünden sonra da devam etmiştir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel 1941 yılında Ankara Devlet Konservatuarında yaptığı konuşmasında şöyle demektedir:

“Gözden uzak tutulmamasını bilhassa istirham ederim ki insanlığın en müthiş savaşılarından birini yaptığı böyle bir devirde ve harp yangınının dumanları göklerimize vurduğu böyle bir zamanda, tiyatro temsilleri ile operayla meşgul olmamız, güzel sanat davasına nasıl ciddi bir mânâ verdiğimiz tarihe geçecek kadar kuvvetli burhanı telâkki edilmelidir. Biz tiyatro ve opera şeklindeki temsil sanatını, bir medeniyet meselesi halinde alıyoruz. Onun içindir ki, aziz memleketimizin her vaziyette müdafaası için, her türlü fedakarlığı yapmakla

uğraştığımız şu anlarda, sanatın bu şubesindeki inkişafına da, onu durdurmak değil, bilakis yürüyüşüne hız vererek devam ediyoruz. Bir gün bizim gibi bütün insanlığın idrak edeceğine inanmış bulunduğumuz Türk Hûmanizması'nın yepyeni bir safhası, Devlet Konservatuarı'nın bağrından doğmaktadır. Müellif bizden olmayabilir, bestekâr başka milletten olabilir. Fakat o sözleri ve sesleri anlayan ve canlandıran biziz. Onun için Devlet Konservatuarı'nın temsil ettiği piyesler, oynadığı operalar bizimdir. Türk'tür ve millidir. Bizden olacak müellif ve bestekâr da ancak bu yolda yetişecektir.” (Ali, 1987, s.129)

1950'lerde çok partili rejime geçilmesinden sonra ise, pek çok alanda olduğu gibi eğitim anlayışında da değişiklikler meydana gelmiştir. “Okul programlarındaki müzik, resim, sanat tarihi gibi derslerin önce değerleri düşürüldü, süreleri, etkileri azaltıldı. Bu dersler seçime bağlı kaldı ya da toptan kaldırıldı. Gençliğin yetişmesinde son derece önemli bir rolü olabilecek sanat ve kültür eğitiminden Türk Gençliği, giderek yoksun bırakıldı.” (Tura, 1999, s.65)

1960'tan günümüze kadar geçen süreç içinde sadece müzik eğitimi değil, genel olarak eğitim kavramı pek çok biçim değiştirmiş, yerli ve yabancı yöntemler aktarma yoluyla sistemleştirilmeye çalışılmıştır. Günümüzde ise, genel müzik eğitimi alanındaki sorunların birçoğuna hala tam bir çözüm bulunamadığı görülmektedir.

Müzik eğitiminin kuşkusuz çok çeşitli sorunları vardır. Ancak, dikkatli bir biçimde incelendiklerinde bu sorunlardan önemli bir bölümünün bir takım temel sorunlardan kaynaklandıkları görülmür. Bu temel sorunlardan müzik eğitiminin niteliği ve üç ana türüyle (genel ,özengen, mesleki) doğrudan ilişkili olanları şöylece belirtilebilir:

“Müzik eğitimi kavramsal temeller ve kuramsal model bakımından yeterince sağlam ve tutarlı bir çerçeveye oturtulmayı gerektirmektedir.

Müziğin niteliği ile insan yaşamındaki yeri, önemi ve işlevleri konusunda, ilgililerin birçoğunda önemli derecede bilgi ve bilinç eksikliği, bilgili ve bilinçli yaklaşım yetersizliği vardır.

Müzik eğitiminde “insanın yapısal bütünlüğü” henüz yeterince dikkate alınmamaktadır. Bu durum müzik eğitime ilişkin düzenleme, planlama ve uygulamalarda bazı önemli çarpıklıklara neden olmaktadır.

Müzik eğitiminde bilim ve teknolojiye henüz yeterince yararlanılmamaktadır. Bu durum müzik eğitiminde bir takım yanlışlıklara, eksikliklere ve verimsizliklere yol açmaktadır.

Müzik eğitiminin niteliği, üç ana türü ve bunlar arasındaki ilişkiler, çoğu ilgililerce henüz yeterince iyi bilinmemektedir; bazı ilgililerce iyi bilinen durumlarda ise, müzik eğitimine ilişkin planlama, düzenleme ve uygulamalara yeterince yansıtılamamaktadır.

Düzeyi, süresi ve içeriği ne olursa olsun, müzik eğitiminin, temelde “genel özenden ve mesleki” olmak üzere üç ana amaç doğrultusunda tasarlanıp, gerçekleştirilmesi gereken bir eğitim alanı olduğu; genel özengen ve meslekî müzik eğitimi arasında öncekine “dayalılık”, sonrakine “hazırlayıcılık” ve böylece az-çok belirgin bir “sıralılık-aşamalılık” ilişkileri bulunduğu; bu ilişkiler zinciri içinde müzik eğitiminin üç ana türünden her birinin ayrı ve önemli işlevler gördüğü; genel müzik eğitimi ile mesleki müzik eğitimi arasında bir köprü olan özengen müzik eğitiminin işlevlerinin, sanılanın ötesinde, can alıcı bir yer ve önem taşıdığı; üç müzik eğitim türünün işlevlerinin birbirini tamamlayıp bütünleyecek özellikler gösterdiği, açık-seçik biçimde henüz yeni yeni anlaşılmaktadır, yeni yeni fark edilmektedir.

Müzik eğitiminde, yönelik olduğu temel amaçları değil de, kullanılan müziksel aracı ve gereci ya da bu amaç ve gerecin kaynağını oluşturan müzik türünü esas alan anlayış ve yaklaşımlar, etkinliklerini hala sürdürmektedir.

Bazı yönlerden genel müzik eğitimi özengen müzik eğitimi anlayışıyla, özengen müzik eğitimi mesleki müzik eğitimi anlayışla, hatta genel müzik eğitimi mesleki müzik eğitimi anlayışıyla ele alan yaklaşımlara ve zaman zaman da bunların tersi olan durumlara rastlanmaktadır.

Müzik eğitimi zaman zaman, temel amaçlardan saptırılarak, başka amaçlara hizmet eder hale getirilmektedir.

Müzik eğitime ilişkin sorunlar, çoğu kez ya da sık sık, genel, özengen ve mesleki amaçlı temellerinden soyutlanarak ele alınmakta ve bu nedenle de doğru çözümlenememekte ve sağlıklı çözümlere kavuşturulamamaktadır.

Müzik eğitime ilişkin belli tartışmalar, sık sık, gereksiz yere, gereksiz biçimde gereksiz ölçüde “müzik türleri” tartışmasına dönüştürülmekte veya indirgenmektedir. Bu durum söz konusu tartışmalarda sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını engellemekte ya da önemli derecede geciktirmektedir.

Müzik eğitime ilişkin birçok sorunun çözümünün yine ancak müzik eğitimiyle mümkün olabileceği görüşü, henüz çok dar bir çevrede benimsenip kabul görmektedir.” (Uçan, 1994, s.29-30)

Değerli bestecimiz ve müzikologumuz Prof. Yalçın Tura ise müzik eğitimimizdeki sorunları şöyle özetlemektedir:

“Yurdumuzda konservatuarların ya da eğitim fakültelerinin müzik bölümlerine (müzik eğitim fakültelerinin güzel sanatlar fakültelerinin bir bölümü haline dönüştürülmesi de kanaatimce yanlış olmuştur) kabul edilen öğrencilerin durumu, 1900’lü yılların Macaristan’ından pek farklı değildir. Bu acıklı durumun başlıca nedenleri arasında ilk ve orta okullarda müzik derslerinin yetersizliği ve eksikliği, müzik öğretmenlerinin sayıca az oluşu ve büyük çoğunluğunun eğitim düzeyinde bir takım gedikler bulunuşu, araç gereç eksikliği, programlardaki yanlışlıklar, magazin basını, radyolar ve televizyonlar tarafından inanılmaz boyutlarda yığınlara pompalanan niteliksiz, bayağı ürünlerin yozlaştırıcı etkisi ve bütün bunların üzerinde devletin kültüre verdiği önemin, ayırdığı ödeneğin devede kulak bile olmayacak derecede kalışı sayılabilir. Bana göre bunlardan daha vahim olanı ise, son elli yılda, devleti yönetenlerin, yavaş yavaş, Atatürk’ün öngördüğü ulusal eğitim kavramından bilerek ya da bilmeyerek sapmış, hatta ona neredeyse büsbütün sırt çevirmiş olmalıdır.

Yurdumuzda müzik eğitimi veren kurumların büyük bir bölümünde çağdaş, evrensel müzik eğitim yöntemleri yeterince bilinmemekte , incelenmekte ya da onlardan yeterince yararlanılmamaktadır. Geleneksel müziklerimiz bilimsel yöntemlerle incelenmiş, sınıflandırılmış, eğitim için düzenlenmiş, metotlaştırılmış değildir. Aynı kökten gelen, aynı kuramsal temellere dayanan türler yapay ayrımlarla birbirinden koparılmış, bilimsellikten uzakta yakından ilgili olmayan çabalarla, sistemsiz ve yöntemsiz, öğretime konulmuştur. Geleneksel çalgılar, standartları saptanmadan, standart üretimlerine geçilmeden, eğitim süreleri bilimsel ölçütlerle belirlenmeden , metotsuz, müfredatsız öğretilmeye başlanmıştır. Neyin, nerede, nasıl ve ne kadar öğretileceği konularında ciddi araştırmalar yapılmamış, eğitim planları gereksiz yüklemelerle doldurulmuştur. Herkes kendine ayrılan zamanın yetmediğinden yakınmakta, şunun ya da bunun niye öğretilmesi gerektiğini düşünmeden, niye öğretilmediğini düşünmeden, niye öğretilmediğini sorup durmaktadır. Çağdaş öğrenme metodolojisinin değiştiğinin, herkese her şeyi değil, öğrenmeyi öğretmenin amaçlanması gerektiğinin farkında olan pek az kişi bulunmaktadır.” (Tura, 1999, s.67-68)

Değerli hocamızın yukarıda değinmiş olduğu sorunları daha ayrıntılı bir şekilde inceleyerek şu başlıklar altında toplamamız mümkündür:

- Müzik öğretmenimizin ekonomik durumundan kaynaklanan sorunlar,
- Müzik öğretmeni yetiştirme modelinden kaynaklanan sorunlar,
- ilköğretimdeki mevcut olumsuz durumdan kaynaklanan sorunlar
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimine alınmamasından kaynaklanan sorunlar
- Müzik eğitimi alanındaki araç ve gereç yoksunluğundan kaynaklanan sorunlar

- Müzik öğretmenlerinin örgütlenememesinden kaynaklanan sorunlar
- Denetimden kaynaklanan sorunlar
- Müzik öğretmenlerinin tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar.

İlköğretimde müzik eğitiminin durumuna baktığımızda ise karşılaştığımız tablo şöyledir.:

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarında müzik henüz istenilen ölçüde, istenilen etkinlik ve verimlilikte olmaktan çok uzaktır. Bunun doğal sonucu olarak, ilköğretim kurumlarının birinci kademesini oluşturan ilkokulda, büyük bir “müzik eğitimi açığı” bulunmaktadır. Dolayısıyla bu durum büyük bir müzik eğitimi gereksinimini doğurmaktadır. Bu açık ve gereksinim, ilkokul çağındaki müzik öğretimi uygulamalarının genellikle son derece yetersiz, yanlış ve hatta belli yönleriyle yok denilecek bir düzeyde olması nedeniyle daha da büyümekte ve katlanarak ilköğretim II. Kademesine aktarılmaktadır.

İlköğretim II. Kademelerindeki müzik öğretimi, örgün eğitimde, en düzenli, en etkili ve en verimli bir dönem olarak görülmektedir.

Ancak, bu sınıflardaki uygulamalarda ortaya konulan müzik öğretimi, nitelik ve düzey olarak bu dönemde olması gereken müzik öğretimi değildir. Uygulamalara bakıldığında; ilköğretim II. Kademesinde yapılan müzik öğretiminin çok büyük bir bölümünün ya ilkokul düzeyinde konularla sınırlı olduğu, ya da ilkokuldan aktarılan müzik öğretimi açığı ve gereksiniminin giderilmesine yönelik olduğu görülmektedir. Bu durumda, bu dönemde müfredatta öngörülen müzik eğitiminin büyük bir bölümü gerçekleştirilememektedir. Böylece; okulöncesi eğitim kurumlarında başlayıp, ilkokulda (ilköğretim I kademesi) katlanarak büyüyen müzik öğrenimi açığı ve gereksinimi, ilköğretim II. Kademesinde kısmen giderilmeye çalışılıyorsa da, koşullar ya da olanaklar buna el vermediğinden büyüyerek ortaöğretim kurumlarına aktarılmaktadır.

Müzik eğitiminden verim almak isteniyorsa bunun için gerekli ortamın, şartların ve yeterli zamanın sağlanması gerekmektedir. “Eğer çocuğun ruhi gelişiminde müzik eğitiminin gerekliliğine gerçekten inanılıyor ve bundan samimi

olarak bir fayda umuluyorsa, haftada bir saatlik müzik dersinin mutlaka artırılması, en az üç saate çıkarılması şarttır.” (Tanrıkorur, 1998, s.118)

Gelişmiş ülkelerde müzik eğitimi alanındaki başarılar, bilimsel çalışmalar sayesinde elde edilmiştir. Bu amaçla çeşitli bilimsel çalışmalar, yayınlar, milli ve milletlerarası müzik öğretmenleri kongreleri yapılmaktadır. “A.B.D.’de 1957-1975 yılları arasında, 18 yıl içinde, Üniversitelerde yapılan sayısız seminer ve sempozyumlar hariç, altı kez müzik öğretmenleri milli kongresi yapılmış ve bunlardan 1967’de yapılan kongrenin proje çalışmaları 1964’te başlamıştır.” (Ergin, 1989, s.146)

Müzik eğitimi sorunumuza, bilimsel bir bakış açısıyla, bütünü kavranacak şekilde yaklaşmak gerekir. Müzik öğretiminin ancak müzik öğretimi yoluyla geliştirilebileceği akıldan çıkarılmamalıdır.

“Eğitsel müzik öğretimi Türk Toplumunun ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınması açısından ele alınmalı. Yurt çapında Köklü müzik Kalkınması’nın en önemli bir dalı olarak düşünülmeli önemsenmeli, kendi içinde bulunan sorunların tümünün birbiriyle bağlantısı olduğu göz önünden uzak tutulmadan her birinin çözümü gerçekleştirilmelidir. Bütünden ayrı düşünüldüğü ölçüde hiçbir sorun tam olarak anlaşılamayacak, hiçbir soruna köklü bir çözüm getirilemeyecektir. Yurt çapında köklü müzik kalkınmasının en önemli temeli, Eğitsel Müzik Öğretimi’dir.” (Sun, 1969, s.218)

4. MÜZİK EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR, METODLAR VE ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

4.1. Müzik Eğitiminde Yaklaşımlar

4.1.1. A.B.D.'nde XIX. Yüzyıldaki Çalışmalar ve Yaklaşımlar

A.B.D.'nde XIX. yüzyılda müzik eğitimi üzerine yapılan çalışmalarda iki isim öne çıkar. Bunlardan birincisi asıl mesleği avukatlık olan Horace Mann, diğeri ise müzik eğitimcisi Lowel Mason'dır.

“XIX. yüzyıl başlarında kurulan şarkı okulları Kuzey Amerika'da müzik eğitimi veren ilk kurumlardır.” (Randel, 1996, s.277) Bu okulların dışında aynı dönemde, örgün eğitim yaygınlık kazanmamıştır. 1830'lar boyunca eğitimde görülen problemler şiddetini arttırınca, ülke çapında okul reformu konusunda bir hareketlenme olmuştur. Bu reform hareketinde; Massachusetts'te Okullar İcra Heyeti Sekreteri olan Mann, genel eğitim konusunda pek çok hizmet vermiştir. Mann görev yaptığı on yıl içinde, eyaletteki okulların durumunu inceleyen ve eğitimin geliştirilmesi üzerine düşüncelerini yansıtan oniki rapor hazırlamıştır.

Bu raporların yedincisini, Avrupa ve Büyük Britanya'daki okul sistemlerini inceledikten sonra yazmıştır. Mann bu raporda, müziğe dikkat çekerek, Prusyalı öğretmenlerin yalnız enstrümantal değil, aynı zamanda vokal müzikte de usta olduklarını belirtmiştir.

Horace Mann; müzik eğitiminin tüm okul müfredatlarında temel bir öğe olarak düzenlenmesi gerektiğine inanıyordu. Aynı zamanda; Okullardaki müzik eğitiminde, müzik sevgisinin ve şarkı söyleme arzusunun geliştirilmesi gerektiğini savunuyordu. Ona göre; “şarkı söylemek okuldaki doğal ve zevkli bir faaliyet” (Choksy ve diğ., 1986, s.5) olmalıydı. Okul müfredatlarında yer alacak müzik ve diğer sanat konularının, eğitimi ve öğretimi zenginleştireceğini belirtmiştir.

Horace Mann gibi bir eğitimci olan Lowel Mason'ın da, müzik eğitimi çalışmalarında önemli bir rolü vardır. "Müziğin okul müfredatına girmesi, Mason'ın çabalarıyla 1838 yılında Boston'da gerçekleşmiştir" (Mark, 1996, s.5) Lowel Mason'a göre "müzik; insanı yücelten, arındıran, değerlendiren ve duygularının gelişmesinde rol oynayan sağlam bir yoldur." (O'Brien , 1983, s.3)

Müzisyen bir aileden gelen Mason, hem müzik eğitimcisi, hem de müzik yazarı idi. Çocuklar için yazılmış ilk Amerikan şarkı kitabı "The Juvenilla Psalmist, or, The Chid's Introduction to sacred Music" onun eseridir.

Amerikan müzik eğitiminin dayandığı pek çok prensip, Lowel Mason'ın felsefesine dayanmaktadır. İsviçre'de eğitim gören Mason, burada Pestalozzi'nin eğitim felsefesinden etkilenmiştir. "Mason's Pestalozzian" adlı metodu geliştirmiştir.

Pestalozzi o güne kadar geçerli olan ezberleme ve ezberden okumak gibi okul uygulamalarını reddetmiştir. Bunların yerlerine; gözlem, deneme ve usa vurmayı yerleştirmiştir. Çocuk gelişimini eğitsel süreç ile birleştirme çabası, ilk onda görülür.

Pestalozzi; çocuğun doğuştan sahip olduğu yeteneklerinin gelişmesi için tek yolun, o yeteneklerin kullanılmasını gerektirecek durumlar yaratmak, öğrenme yaşantıları sağlamak, olduğuna inanır. Öğretmenin işi, çocuğu kendi kendine faaliyette bulunmaya yöneltmek ve bu amaçla çocuğu teşvik etmektir. Ona göre eğitim; bir önceki kademenin gelişerek daha sonraki kademeye temel olmasını sağlayan ve bu suretle ilerleyen bir süreçtir.

Boston Müzik Akademisi'nde yaptığı çalışmalarda Pestalozzi'nin felsefesini müzik eğitime uyarlamıştır. Bu okulun belli başlı amaçları ise şöyle sıralanabilir:

"1- Vokal müzikal eğitimi hem çocuklar hem de yetişkinler için uygun hale getirmek.

2- Müzik öğretmenleri yetiştirmek

3- Dini müzik koro şefleri ve icracılarından oluşan bir birlik kurmak.

4- Öğrenci konserleri düzenlemek.

5- Vokal müziği okullara taşımak.

6- Halk eğitimi için kitaplar yayınlamak.” (Choksy ve diğ., 1986, s.6)

1834 yılında Mason bu okuldaki çalışmaları sonucunda “Manual of the Baston Academy of Music, for Instruction in the Elements of vocal singing, on the System of Pestalozzi” adlı eserini yazdı.

Lowel Mason’un felsefesinin esasları şöyle sıralanabilir:

“1- Okullardaki müzik eğitiminin amacı , profesyonel müzisyenler yetiştirmek değil, müzikten anlayan yetişkinler yaratmaktır.

2- Eğitimde kullanılan müziğin kalitesi hayati bir önem taşır.

3- Eğitimde kullanılan yöntem, o eğitimin ürününden çok daha büyük bir önem taşır ve kalıcı bir değere sahiptir.

4- Azami etkili olması için müzik eğitimi, küçük çocukluk çağında başlamalıdır.

5- Müzik, bütün duyuları içeren ve insanın top yekün gelişmesine katkı sağlayan bir bilim dalıdır.

6- Müzikte başarılı olmak için, müzikle haşır neşir olmak zorunludur.

7-Ameli deneyim (practical experience), teoriden önce gelmelidir ve teori bu ameli deneyimden doğup gelişmelidir.

8- Müzik okur-yazarlığı (musical literacy) toplumun, hemen hemen, bütünü için, hem mümkün, hem de arzu edilen bir amaçtır.” (Choksy ve diğ., 1986, s.7-8)

Bu ilkelere dayanan uygulamalar; zihnin muhakeme gücünü aktif bir şekilde çalıştıran tümevarımsal bir metot idi. Bu metodun pedagojisi Mason tarafından; sembollerden önce sesler, kurallardan önce ilkeler, teoriden önce uygulama olarak özetlenmiştir.

Mason’a göre bilgi; öğretmenlerin çocuklara dikte etmesinden çok, öğrencilerin kendileri tarafından elde edilmelidir.Öğretmen öğrencilere, sorular

yoluyla, kendi kendilerine yargılara varmak için yol göstermeli, doğrudan müdahalelerden kaçınmalıdır. Öğretmenin amacı; öğrencinin bilgilenme arzusunu uyandırmak ve dikkatini toplamasına yardımcı olmaktır. Bu şekilde elde edilen bilgiler, zihinde unutulmamak üzere yer alır.

Özetle, Lowel Mason ve Boston Müzik Akademisindeki meslektaşlarının uygulamaları şöyle sıralanabilir:

- “1- Vokal müzik bütün müzik eğitiminin temelidir.
- 2- Çocuk sesinin sınırlarının tanınması gereği.
- 3- Soyutlamadan önce deneyim yaşantı prensibi.
- 4- Nota okumada ardılık yaklaşımı.
- 5- Melodileri okumada tonik solfa kullanımı.
- 6- Temel nota süreleriyle değil belirli kalıplara dayanan bir ritm okuma.
- 7- Ritmi öğretmek için bedensel hareketleri kullanma.” (Choksy ve diğ., 1986, s.9)

1837-1852 yılları arasında okullarda müzik eğitimi yukarıda belirtilen Mason’ın fikirlerine dayanmıştır. Yüzyılın son otuz yılında ise, müzik eğitimi konusunda pek çok gelişme ortaya çıkmıştır. Bu dönemde müzik öğretmeni yetiştiren okullar açılmıştır. Bununla beraber sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimi konusunda bilgilendirilmesi ve eğitilmesine önem verilmeye başlanmıştır. Yine bu dönemde, müzik eğitiminde mesleki kuruluşlar ortaya çıkmıştır. 1876 yılında “Music Teachers National Association” (Müzik Öğretmenleri Birliği) kurulmuştur. 1884 yılında New York’ta kurulan “The Crane Normal Institute”, müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesinde kullanılacak müfredatın geliştirilmesinde öncülük etmiştir. Bu arada, müzik eğitiminde kullanılan pedagojik malzemenin paylaşılması amacıyla yayınlar çıkmaya başlamıştır. 1900’lerin başlarına gelindiğinde ise müzik dersi, A.B.D.’nin büyük bölümünde, müfredat programlarında sürekli olarak yer almaya başlamıştır.

4.1.2. XX. Yüzyıldaki Çalışma ve Yaklaşımlar

4.1.2.1. A.B.D.'ndeki Çalışma ve Yaklaşımlar

20. yüzyılın başlarında, A.B.D.'de müzik eğitimiyle ilgili iki önemli gelişme görülür. Bunlardan birincisi Fonografin keşfidir. Bu keşif, yüksek kalitede müziğin okullara girmesine olanak vermiştir. Diğer gelişme ise; araştırma teknikleri ve araştırma sonuçları giderek çoğalan ve ilgi toplayan yazılı basında yer almaya başlamıştır. 1907 yılında müzik eğitiminde Standartları korumak ve işbirliği arttırmak amacıyla MENC (Music Educators National Conferance / Müzik Eğitimleri Ulusal Konferansı) kurulmuştur. (Randel, 1996, s.278)

Aynı yıllarda, okullarda Klasik Batı Müziğini içeren müzik eğitimi anlayışının yaygınlaştırılması yolunda çabalar görülmüştür. Will Eahart ve Frances Eliot Clark, bugün halen “müzik değerlendirme” olarak adlandırılan çalışmaların gelişmesinde öncü olmuşlardır. Clark, fonografi müzik eğitiminde başarıyla kullanılmıştır. 1907 yılında, Mascachusetts, Chelsa'daki bir lisede kapsamlı bir müzik eğitimi oluşturulmuştur. Bu program; şarkı söyleme, enstrüman icrası, değerlendirme, tarih ve teori konularını içermiştir.

Bu dönemde, enstrümantal müzik okullarda önem kazanmaya başlamıştır. 19.yüzyıldan kalma bir gelenek olan okul bandoları, bu konuda önemli bir temel oluşturmuştur. Bandolar özellikle I. dünya savaşından sonra, liselerde yaygınlık kazanmıştır. Yerel-bölgesel yarışma ve festivallerde, koro ve orkestranın yanı sıra bandonun da rolü büyüktür. Ses müziği alanında, 1920'lerin başında “a cappella” koroların oluşması yönünde bir eğilim görülür. Bu koroların repertuvar ve icra yönünden standartları oldukça yüksektir. Müziksel yetenek ve kapasiteyi ölçen testlerin kullanılmasına da bu dönemde başlanmıştır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra çok sayıda öğretmen, kaynak itibarıyla yabancı olan, Kodaly, Orff, Dalcroze ve Suziki metotlarını kullanmaya başlamışlardır. 1940 ve 1950'li yıllarda; müzik eğitiminde, yaşantı yoluyla müzikal değerleri kazandıran bir anlayış gelişmeye başladıysa da, icra, müzik programlarının -özellikle liselerde- genel amacı olarak kalmaya devam etmiştir.

A.B.D'nde 1950'li yıllarda başlayan eğitim reformu, müzik eğitimini de etkilemiştir. Çoğu profesyonel kuruluşlar tarafından planlanıp, yürütülen araştırma

alışmaları, projeler ve incelemeler ortaya konmuştur. Bu alışmalarda, MENC büyük rol oynamıştır. Bu eğitimsel faaliyetler ve teoriler müzik öğretmenlerine, müzik eğitiminin niteliği ile ilgili yeni görüşler kazandırmıştır. Ayrıca bu çalışmalar, gençliğin müzikal yönden gelişmesini yönlendiren seçenekler sağlamıştır. Bu alışmalar ve belli başlı sonuçları aşağıda anlatılan yönde gelişmiştir.

A.B.D’nde çağdaş eğitimde değişimi ve reformu 1959’da yapılan Woods Hole Konferansı başlatmıştır. Çeşitli branşlardan 35 bilim adamı ve eğitimci bir araya gelerek, okullarda bilimsel eğitimin nasıl geliştirilebileceğini tartışmışlardır. Bu konferans; bilimsel ve sanatsal konulara ait pek çok müfredat programı çalışmasına yön vererek; müzik dahil pek çok alanda eğitimsel değerlendirme ve canlandırma çalışmalarına ışık tutmuştur.

Woods Hole Konferansı’nın yapıldığı 1959 yılında, müzik eğitiminde değişimler ve deneysel programlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu programların en dikkat edici olanlardan biri de “Genç Kompozitörler Projesi” (Young Composer Project; YCP)’dir.

1957’de Ford Vakfı Amerika Birleşik Devletlerinde sosyal ve eğitsel çevrelerde sanatın yerini incelemeye karar verdi. Pek çok sayılan sanatçıya okul ve programları inceleyerek, problemleri belirleme ve çözüm önerisinde bulunma önerisi götürüldü. Tanınmış Amerikan kompozitörü Norman Dello Joio (1913-) okul müzik programlarını inceledikten sonra, Ford Vakfına, genç kompozitörlerin, performans grupları ve sınıflar için akademik ortam içerisinde yaratıcılığı desteklemek amacıyla, beste yapmak üzere devlet okulları içerisine yerleştirilmesi önerisini götürdü. Aynı zamanda, Della Joio Devlet okulları müzik programlarında daha fazla önemin, müzikte yaratıcılık veya çalınan müziğin analizinden ziyade, müzik performansına verildiğini de gözlemledi. Kompozitörleri doğrudan sınıflara yerleştirerek, enstrümantal ve koral çalışmalar sırasında, öğrencilerin yeni bir eserin yaratılma sürecinden yararlanacağı düşünüldü. Kompozitörler de, kariyerlerinin başında, kendi eserlerini seslendirecek gruplar için beste yaparak ve okul performansları da yer alarak, sorunları yakından gözlemeleme şansına sahip olacaklardı. Ayrıca, okul müzik repertuarı da genişleyecek ve yenilenecekti.” (Choksy ve diğ., 1986, s.104-105)

Dello Joio'nun önerisi üzerine, Ford Vakfı 1959'da Genç Kompozitörler Projesini (YCP) hayata geçirdi. Proje Norman Dello Joio başkanlığında, Ulusal Müzik konseyi tarafından yönetiliyordu. Bu komite, hem kompozitörlerden, hem müzik eğitimcilerinden oluşmaktaydı, bu iki kesim arasındaki ilk başarılı iletişim ve ortaklaşa çalışma örneklerinden birini oluşturmuştur. 1959'dan 1962'ye kadar komite, Amerikanın çeşitli yerlerinde otuz bir kompozitörü devlet okullarına yerleştirdi. Yapılan deneme, yaratıcılık anlamında coşku yaratarak, seçilen okullarda değerli beste ve performans örneklerine yol verdi. Ancak, YCP aynı zamanda devlet okullarındaki ciddi bir takım sorunlara da dikkat çekti. O dönem içerisinde, müzik öğretmenlerinin ancak çok azının çağdaş kompozisyon tekniklerinden haberdar olduğu farkedildi. Ayrıca, müzik öğretmenlerinin yeni kompozisyonları eğitim programı içerisinde sınıfa taşıyabilecek pedagojik becerilerinden yoksun olduğu da anlaşıldı. YCP'nin değerlendirmeleri sonucunda; günümüz müziğinin sınıflarda daha fazla yer alabilmesi için; öğretmenlerin daha ciddi bir eğitimden geçirilmeleri gerektiğine karar verildi.

1962'de MENC Ford Vakfına; "YCP'nin devam etmesi gerektiğini belirtti. Ayrıca, programın değerlendirme ve çalışma gruplarını içerecek çağdaş müzik üzerine seminerler düzenleyecek, pilot eğitim projelerini ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde uygulayacak şekilde genişletilmesini önerdi." (Choksy ve diğ., 1986, s.105)

1963'te Ford Vakfı MENC'e " Müzik Eğitiminde Yaratıcılık için Çağdaş Müzik Projesi" adlı programı uygulaması için 1.38 milyon dolar ayırdı. Projenin ismi daha sonra Çağdaş Müzik Projesi (Contemporary Music Project /CMP) olarak kısaltıldı. Ford Vakfına verilen orijinal öneride MENC, CMP için beş ana amaç belirledi:

- "1. Devlet Okullarında müziğin yaratıcı yönünün geliştirilmesi.
2. Çağdaş Müzik üslubunun kabul edilmesi için, müzik eğitimi mesleğinde sağlam bir temel veya ortam oluşturulması.
3. Kompozitörlerin ve müzik eğitimcilerinin yararı için, müzik kompozisyonu ve müzik eğitimi arasındaki mevcut bölünmenin azaltılması.

4. Okullarda kullanılan çağdaş müziğin kalitesine yönelik seçiciliğin ve zevkin geliştirilmesi.

5. Mümkün oldukça, okullarda mevcut yaratıcı yeteneklerin keşfedilmesi.”
(Mark, 1996, s.30)

Genç Kompozitörler Projesinin ismi “Çağdaş Müzik Projesinin Devlet Okulları Programındaki Kompozitörler” olarak değiştirildi. 1963 ile 1968 arasında kırk altı kompozitör daha devlet okulları sistemine yerleştirildi. Bu kompozitörler okullardaki performans grupları için beste yapmaya ve kendi yaratıcı yaklaşımlarını, yeteneklerini ve eserlerini okul çocukları ile paylaşmaya devam ettiler.

CMP’nin 1963’te kurulmasından sonra, ülke genelinde üniversitelerde eğitimcilere çağdaş müziğin daha iyi analizi, performansı ve kompozisyonu için on altı workshop ve seminer düzenledi. Aynı zamanda, ilkokullarda çağdaş müziğin farklı öğretim biçimlerini gösterebilmek ve sınıfta yaratıcılık ve kompozisyonu kullanılabilirliğini göstermek amacıyla altı tane pilot proje hayata geçirildi.

1965 yılının Nisan ayında, Çağdaş Müzik Projesi (CMP) North Western Üniversitesi’nde kapsamlı müzisyenlik üzerine bir seminere sponsorluk etti.

Kompozitörler ve müzik eğitimcileri bu seminerde Kapsamlı Müzisyenliği tanımlamak ve açıklamak üzerine yoğunlaştılar. Katılımcılar ayrıca ülke çapında ilkokuldan üniversiteye öğretmen eğitiminin geliştirilmesi, sınıflardaki müzik öğreniminin ve performansının ilerletilmesine yönelik önerilerde bulundular. Bu seminerde CMP, okullardaki çağdaş müzikten daha kapsamlı bir müzik eğitimi görüşünü savundu. Böylelikle “Kapsamlı Müzisyenlik Yaklaşımı” (Comprehensive Musicianship / CM) doğmuş oldu.

Nortwestern Üniversitesindeki seminerde verilen program önerileri Çağdaş Eğitimde Bölgesel Müzik Enstitülerinin kurulmasına yol açtı. Bu enstitüler, CM’nin prensiplerini uygulamada ve geliştirmede yöntemler geliştirdiler. 1966 ile 1968 arasında aşağıdaki beş genel amaç bu bölgesel enstitüleri yönlendirdi:

“1. Temel müzik çalışmalarının her bir ögesini doğrudan bir ya da birkaç ögeyle ilişkilendirmek örneğin, teoriyi tarihe, ya da kulak eğitimini analize, yazmaya, performansa, şarkı söylemeye ve yönetmeye.

2. Müzik repertuarının tüm dönemleri ve tiplerinden stiller ve teknikleri canlandıran malzemeler kullanmak.

3. Belirli bir seviyedeki dersle ondan önce ve sonra gelen ders arasında devamlılık sağlamak. Anaokulundan yüksek lisansa müzik programının bütünlüğü, eğitim sürecinin tüm basamaklarındaki eğitmenlerce paylaşılan bir görüştür.

4. Öğrencilerin müzikte kendi yönlerini belirlemede, hayal gücünü kullanmada ve müziğin genelinde perspektiflerini geliştirmelerinde yardımcı olmak.

5. Öğrencilerin özelden genele ve genelden özele geçebilmelerini sağlamak.”
(Choksy ve diğ., 1986, s.106-107)

Bölgesel enstitüler, CM’de ülke çapında otuz altı enstitüde iki yıllık deneysel programların kurulmasını sağladı. Müzik eğitiminde kapsamsal yaklaşımda, seminerler ve grup çalışmaları yapılmaya devam edildi

1968’de, Ford Vakfı CM’e 1.34 milyon dolar daha vererek desteğini sürdürdü. MENC’ de beş yıllık program boyunca yılda 50.000 dolar katkıda bulunma kararı aldı. CMP’nin parasal kaynakları; Profesyonellerden Cemaatlere (Program I), Kapsamlı Müzisyenliğin Öğretimi (Program II) ve Yardımcı Etkinlikler (Program III) adlı üç ana program arasında paylaştırılmaktaydı.

Profesyonellerden Cemaatlere adlı I. program Devlet Okullarında Kompozitörler programının bir devamıydı. 1969 ve 1973 yılları arasında, on üç profesyonel müzisyen farklı büyüklüklerdeki cemaatlere yerleştirildiler. Kompozitörler cemaatin kültürel çıkarlarına katkıda bulundular ve cemaat içersindeki sanatsal, eğitimsel ve sivil kuruluşlar arasındaki dayanışmayı desteklediler. Kompozitörler resitaller verdiler ve yüzün üzerinde beste yaptılar.

Kapsamlı Müzisyenlik Eğitimi adlı ikinci program CM’deki eğitim tekniklerinin geliştirilmesinde yoğunlaştı. 1969 ve 1973 yılları arasında, yirmi üç öğretmen ilkökul, ortaokul, lise ve üniversiteler düzeyinde deneysel müzik eğitimi ve öğretimi programı projelerinde araştırma bursları aldı. İlkokul düzeyindeki programlar; temel müzik derslerindeki kapsamlı öğretim teknikleri geliştirilmesinde, ayrıca müzik uzmanlarının sınıf öğretmenlerinin, ya da ilkökul öğretmeni adayları öğrencilerin uzmanlıklarının genişletilmesinde yoğunlaştı. Orta eğitim düzeyinde

genel müzik eēitiminde kullanılan kapsamlı metotların uygulanmasına , ve CM'nin enstrüman alımlı ya da koro çalışmalarında özel bir takım yöntemlerin geliştirilmesi yaklaşımlarına aēırlık verildi. Üniversite düzeyinde ise, teori derslerinin yeniden gözden geçirilmesi ve CM'nin tüm müzik eēitimi programındaki kullanımını üzerine yoēunlařıldı.

Yardımcı Etkinlikler adlı üçüncü program CM'nin Prensiplerinin; teknikleri ve malzemeleri ile grup çalışmaları, dersler, seminerler, CMP yayınları, film çalışmaları ve CMP gazetelerinin yaygınlaştırılmasında kullanıldı. (Choksy ve diē., 1986, s.107)

Genç kompozitörler Projesinin alışmaları; seminerleri ve programları ve CMP, Proje Politikası Komitesi tarafından yürütülmekteydi. Üyeler -müzik eēitimcileri, akademisyenler, tarihçiler, teorisyenler ve icracılar- komitede çeşitli srelerde hizmet verdiler.

1973 Mayısnda,, CMP müzik eēitiminde ve araştırmasında 10 yıllık çalışmayı sona erdirdi. CMP'nin tanımını, tarifi ve deneyimi dünyanın pek çok yerinde duyuldu. CMP tarafından sponsorluēu yapılan aktiviteler sonucunda pek çok olumlu gelişmeler elde edildi. Bunların en önemlilerinden biri de CMP kütüphanesinin kurulması oldu.

Devlet okullarındaki programlara dahil olan genç kompozitörler bu süre içinde farklı stillerde ve farklı uygulamalara yönelik binlerce eser ürettiler. Eserlerin tamamını; ērencilerin oluřturduēu, koro ve orkestraların tarafından seslendirilmesi amacıyla yazıldı. Bu eserlerin en başarılıları CMP kütüphanesinde toplandı. Bu eserler halen Ann Arbor, Michigan niversitesi mikrofilmlerinde mevcuttur.

CMP tarafından sponsorluēu yapılan çeşitli etkinlikler, projeler ve yaratıcı deneyler aracılıēıyla, CM Amerikan müzik eēitiminde çok önemli hayati bir g olarak yerini aldı. Eēitimsel bir kavram olarak CM, sınıflarda, özel derslerde, enstrüman derslerinde koro çalışmalarında hemen her düzeyde uygulanabilir. CM'nin müzik eēitimi erevesi; ērencilerin mziēin doēasına ilişkin bilgi edinmelerine, müziksel deneyimin farklı ve birbirinden izole alanlarını ilişkilendirmeleri ve mziēi global açıdan görmelerine yardımcı olmaktadır.

Bu proje yürütülürken, diğer yönden müzik eğitimi üzerine bilimsel çalışmalar da devam etmiştir.

1963 yılının Haziran ayında Yale Üniv.'nde müzik eğitimi üzerine bir seminer yapıldı. Woods Hole Konferansını örnek alan bu seminer, çağdaş müzik eğitiminin karşı karşıya bulunduğu problemler ve bunların olası çözümleri üzerine odaklandı. Toplantı sonucu müzik eğitiminde öncelikle incelenmesi gereken iki temel konu belirlendi. Bunlar, müzikte kullanılan malzemeler “şarkı dağarcığı” ile müziğin icrası idi.

Ülke çapında kullanılan müzik malzemeleri ile ilgili şu altı temel eleştiri yapıldı:

“1- Müzik malzemesi son derece zayıf durumdadır. Bu haliyle müziğin zengin mirasını çok az temsil edebilir.

2- Belli bir bakış açısıyla sınırlı kalmıştır. Müzik eğitiminde temel malzeme olan, Klasik Batı Müziği, eserlerine “gereken önem verilmemektedir” Bununla beraber, batı dışı müzikler, popüler, caz ve halk müzikleri de yeteri kadar kullanılmamaktadır.

3- Kullanılan malzeme müzikal duygunun gelişmesini önlemektedir. Çocukların dikkatini çekmek veya onları etkilemek için yeteri kadar ilginç değildir. Çocukların potansiyeli göz ardı edilmektedir.

4- Kullanılan malzeme gelişigüzel düzenlenmiştir. Otantik (yöresel) çalışmalara hemen hemen hiç yer verilmemekte kullanılan “yapay müzik”, müziği sevdirmek yerine çocuklarda nefret duygusu uyandırmaktadır.

5- Seçilen ve tasnif edilen şarkılar çocukların ihtiyaçları veya nihai amaç olan duyma ve dinlemenin geliştirilmesinden çok sınıf öğretmenlerinin kapasitelerine dayanmaktadır.

6- Malzemenin seçiminde ve düzenlenmesinde, müzikal değer ve yarar geri planda bırakılarak asıl önem sözlerine verilmektedir.” (Mark, 1996, s.35)

Seminerin sonucunda, Amerikan müzik eēitimindeki icra standartlarının yüksek olduēu konusunda fikir birliēi saēlanmıřtır. Bununla beraber; müzik programlarında icra iēin yapılan ēalıřmalara aēırlık verilmiştir. Müzikal gelişimi geliştirecek ēalıřmalar ise ihmal edilmiştir.

Bu eleştiriler ıřıēında, müzik eēitiminin geliştirilmesi iēin yapılan öneriler şunlardır:

“1- K-12 (anaokulundan başlayarak lisenin sonuna kadar olan örgün eēitim) programının temel aracı, dinleme, kulak eēitimi, müzikal yaratıcılıēa yönlendirme veya icra yoluyla müzikalitenin geliştirilmesi olmalıdır. Programda yer alan yaratıcılık, ērenciler tarafından yapılan özgün kompozisyonları iēerir.

2- Okul müzik repertuvarı; batı ve batı dışı mziēin bütün dönemlerine ait en iyi örneklerle genişletilmelidir.

3- K-12 programında; müzik dinlemeye yöneltecek süreklilik ve ardıllık gözetilmektedir.

4- İcra ēalıřmalarındaki ērenci grupları otantik mziēi de iēeren geniş bir repertuar kullanmalıdır.

5- Başarılı ve yetenekli ērencilerin faydalanacaēı ileri düzeyde teori ve literatür dersleri olmalıdır.

6- Müzisyenler, besteciler ve müzik bilimciler okullarla ilişki iēinde olup, genēlerin mzikalitelerinin gelişmesine katkıda bulunmalıdırlar.

7- Okul müzik programları, toplumsal müzik kaynaklarından yararlanmalıdır.

8- Ülkenin belli başlı kentlerinde yer alan ileri müzik eēitimi olanakları, ülkenin her yanından yetenekli ērencilerin faydalanabileceēi şekilde yaygın tırılmalıdır. lke ēapında sanat, dans ve müzik okulları ile diēer okullar arasında bir bilgi iletişimi aēı kurulmalıdır.

9- Filmler, müzik kayıtları ve televizyon; müzik eēitiminde daha fazla yer almalıdır. Müzik eēitiminde kullanılmak üzere ulusal bir medya sistemi kurulmalıdır.

10- Öğretim tekniklerini ve becerilerini geliştirmek amacıyla bölgesel çalışma grupları ve seminerler başlatılmalıdır.” (Choksy ve diğ., 1986, s.15)

Bu seminerdeki önerilerin tam olarak uygulanamamasından dolayı, 1967 yılında Tanglewood Sempozyumunda da aynı sorunlar gündeme gelmiştir.

Bununla beraber; Yale Semineri’nin hayata geçen sonuçlarından birisi, “Juliard Repertuar Projesi” idi. 1964 yılında; Juliard müzik okulu, “Birleşik Devletler Eğitim Ofisi”nin koruması altında, okul müzik programlarında kullanılmak üzere, anlamlı ve otantik müzik malzemelerinden oluşan bir repertuar oluşturmak için ayrıca bir proje başlatmıştır. Bu projenin amacı; eğitimin tüm kademelerinde yer alan öğrenciler için yüksek kalitede müziği araştırmak ve derlemektir.

Proje çerçevesinde dört yüz’ü aşkın eser incelenerek, değerlendirildi. Bu çalışmanın sonucunda iki yüz otuz eser Juliard Repertuar Kütüphanesi’nde yer aldı. Bu eserler; Rönesans öncesi, Rönesans, Barok, Klasik, Romantik ve çağdaş dönemler göz önünde bulundurularak sınıflandırıldı. Ayrıca halk müziği öğeleri taşıyan eserler de ayrı bir başlık altında toplanmıştır.

1965 yılının Mayıs ayında; “Müzikte Yaratıcılık için Çağdaş Müzik Projesi” adı altında yapılan seminerde, Kapsamlı müzisyenlik kavramı tartışıldı ve geliştirildi. Aynı yıl, “Manhattanville Müzik Müfredat Programı” uygulanmaya başladı.

Programın amacı ilkokuldan başlayarak yüksek okula kadar devam eden ardıllık gösteren bir müzik programı ve onun malzemelerini geliştirmektir. Bu proje ile 3. sınıftan 12. sınıfa kadar “sentez” olarak adlandırılan “kapsamlı müzik müfredat programı” ile daha küçük yaştaki çocuklar için “karşılıklı etkileşim” programları geliştirildi. Bu program; öğrencileri, doğal ve müzikal sesleri, müziğin öğeleri ile işlevlerini ve sesin doğal özelliklerini keşfetmeye yönlendirir. Programda öğrencilerden; kompozitör, şef, icracı, dinleyici ve eleştirmen olarak sınıf aktivitelerine katılmaları beklenir.

Yale seminerinden sonra, müzik eğitimcileri, süregelen problemlere çözüm bulabilmek amacıyla bir kez daha bir araya geldiler. 1967 yılında yapılan Tanglewood Sempozyumu’nda, müzik eğitiminin gelişebilmesi için şu sekiz madde açıklandı:

“1- Müzik ancak sanatsal bütünlüğü koruduğu zaman en iyi şekilde hizmet verir.

2- Bütün kültürlerle, dönemlere, stillere ve formlara ait müzikler müfredatta yer almalıdır. Müzikal repertuvar gençliğin dinlediği pop müzik, avant-garde tarzlar, Amerikan halk müziği ve diğer kültürlerle ait müzikleri de içeren günümüz müziğinin zenginliği ve çeşitliliğiyle ilişki kurmak amacıyla genişletilmelidir.

3- Eğitimin tüm aşamalarında, müzik programları için sürekli ve elverişli zaman ayırılmalıdır.

4- Liselerde sanat öğretimi eğitimin önemli bir bölümünü oluşturulmalıdır.

5- Eğitimle ilgili teknolojik gelişmelerin tümü müzik çalışmaları ve araştırmalarına eklenmelidir.

6- Öğrenci bireysel ihtiyaçları, amaçları ve potansiyeli yönünde yönlendirilmelidir.

7- Müzik eğitimciliği özellikleri itibarı ile, önemli sosyal problemlerin çözümünde de kullanılmalıdır.

8- Müzik öğretmenin eğitimi de kullanılacak programlar, müziğin bütün boyutlarının öğretilmesinin yanı sıra, öğretmeni, çeşitli yaş gruplarından ve istisnai öğrencilerle de çalışılabilecek düzeye getirmelidir.” (Mark, 1996, s.44-45)

Bu önerilerin gerçekleştirilmesinde ilk adım 1964 yılında MENC tarafından oluşturulan “Hedefler ve Amaçlar” (GO) projesi ile atılmıştır. MENC müzik eğitiminde çeşitli alanlarda yapılan çalışmaları değerlendirmek ve yeni, programlar geliştirmek amacıyla, bir yönetim kurulu ve on sekiz alt komiteyi görevlendirdi.

1970 Ekiminde, MENC ulusal yönetim kurulu önemli iki amaç belirledi. MENC’in oluşturduğu program ve aktiviteler; hayati değer taşıyan bir müzikal kültürle beraber, halkı müzikal yönden zenginleştirmek amacını taşıyordu. Mesleki yöndeki amaç ise; bütün okullarda kapsamlı müzik programı uygulamak bütün yaşlardaki insanların müzik eğitimine katılmasını sağlamak, öğretmenleri yüksek kalitede yetiştirmek, müzik öğretiminde etkili metot ve kaynakları kullanmaktır.

MENC, GO projesi raporunda otuz beş tane amaç belirledi. Bunlar sırasıyla şunlardır.

“1- Müzik eğitiminin, okul öncesi çocukları da içerecek şekilde genişletilmesine çalışmak.

2- Öğrencilerin İlköğretimin ilk kademesine kadar her yıl, ikinci kademedede minimum iki yıl müzik dersi görmelerine olanak sağlamaya çalışmak.

3- Üniversite öğrencilerinin müzikte gelişmesini sağlayacak dersleri programa almak.

4- Yetişkinler için müzik eğitiminin yaygınlaştırılmasına çalışmak.

5- Okul sistemlerinin kapsamlı ve kusursuz müzik programlarını desteklemek amacıyla yeterli personel, zaman ve sermayeyi sağlamasını garanti altına almak.

6- Tüm ortaokul ve liselerdeki gençliğin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde müzik dersleri düzenlenmesi çabasına öncelik etmek.

7- Sosyo-kültürel şartları ve konumları ne olursa olsun, çoğulcu toplumun vatandaşları olacak öğrencilerin ihtiyaçlarını gidermeye yönelik bir gelişim sürecini içeren müzik öğretim programlarının hazırlanmasına öncülük etmek.

8- Müzik dinleme ile yaratıcılığı bağdaştıran ve aynı zamanda icracılığı da içine alan müzik programlarının geliştirilmesine öncülük etmek.

9- Bütün dönemlere, stillere, formlara ve kültürlere ait müzik çeşitlerinin öğretimini ilerletmek.

10- Estetik eğitimde öğretim programlarının gelişmesine katkıda bulunmak.

11- Tüm müzik eğitiminin iyi yetişmiş öğretmenler tarafından verilmesini garanti altına almak amacıyla standartlar geliştirmek.

12- Müzik eğitimi ve öğretimi konularındaki araştırmaların geliştirilmesi için öncülük etmek.

13- Müzik eğitiminde cazip ve örnek oluşturacak program ve uygulamaların geliştirilmesi için işbirliğinde bulunmak.

14- Öğrencilerin katılımını yükseltecek programlar geliştirmek.

15- İlgili organizasyonlar ile bağlantıları geliştirmek ve çeşitli etkinlikler düzenlemek.

16- Organizasyona yönelik programların planlanması ve kurum politikası geliştirmeye yönelik yöntemlerin geliştirilmesi.

17- Müzik eğitmenleri içinden her düzeyden yeni üyeler edinmek.

18- Yürütülen çalışma ve programları periyodik olarak değerlendirmek.

19- Konferansın amaçları doğrultusunda, üyelerle periyodik iletişimin sağlanması.

20- Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için, öğretmenlere, önemli tavır ve tutumların geliştirilmesinde yardımcı olmak.

21- Müzik eğitiminde yapılan araştırmalara paralel etkinliklerin yürütülmesini desteklemek.

22- Araştırmaların sonuçlarının bir an evvel ve etkili bir biçimde kullanılabilmesi için, yapılan çalışmalarla ilgili haberleri yaymak.

23- Müzikte ve eğitimde bilgi toplama sistemleri kurmak. Benzeri sistemlerin bunlara dahil edilmesi için gerekli veri tabanları geliştirmek.

24- Müzik programlarının; yönetsel ve benzeri sebeplerle tehdit altında olduğu durumlarda yardımcı danışmanlık hizmeti vermek,

25- Müzik eğitiminde, toplumsal destek sağlamak amacıyla halkla ilişkiler programları düzenlemek.

26- Müzik eğitimi ve müzikle ilgili bilgi elde etmek ve yaymak.

27- Diğer organizasyonların ve iletişim medyasının bilgi edinmesini sağlamak ve bu bilgiyi yaymaya teşvik etmek.

28- Müzik eğitimiyle ilgili grup ve organizasyonlarla etkili çalışmalar yapmak.

29- Müzik eğitimiyle ilgili herkesi, hizmet öncesi ve hizmet süresince eğitim programlarına devam etmeye ve kendilerini geliştirmeye teşvik etmek.

30- Özellikle öğretmen yetiştirmeye yönelik ders programlarının geliştirilmesine ve yüksek lisans programlarına yardımcı olmak.

31- Öğretmenlerin sertifikalandırılması ile lise ve üniversite müzik programlarının onaylanmasında görev yapan kurumlar için kriterler tavsiye etmek.

32- Günün ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş öğretmen eğitim programlarının yayılmasını desteklemek.

33- Müzik eğitiminin her alanında ve her düzeyinde, öğretme ve öğrenme teknolojisinde, eğitim ve kadrolaşma ile ilgili değerlendirmede ve yeni gelişmelerin uygulanmasında liderlik etmek.

34- Toplumdaki müzik kaynakları ile eğitim programlarının kalitesini artırmak ve bunların en yüksek düzeyde kullanılmasını sağlamak.

35- Müzik eğitimiyle ilgili en acil ihtiyaç duyulan bilgileri belirlemek” (Mark, 1996, s.46-47)

MENC; bu projedeki önerilerin hayata geçebilmesi için, iki komisyon kurdu. Bunlardan birincisi –Ulusal Organizasyonel Gelişim Komisyonu- kuruluşun bağlantılı olduğu bütün birimleri de içeren, yapısal fonksiyonel değişimler için önerilerde bulunacaktı. Diğeri ise –MENC Ulusal Öğretim Komisyonu; çeşitli etkinlikleri planlayacak, yönetecek ve düzenleyecekti. Kuruluşa ait bölümler olan Müzik Eğitimi Araştırma Konseyi, Yayın Planlama Komitesi, Halkla İlişkiler Programı ve Müzik Eğitimcileri Dergisi (MEJ) proje’nin diğer amaçlarını düzenlediler. MEJ’in bütün yayınları, sempozyumda ele alınan başlıklara ayrıldı. Çeşitli bölge ve eyaletlerde yapılan konferans ve toplantılarda, sempozyumdaki yaklaşımları belirli öğretim durumları halinde, öğretmenlerin kavramasını sağlayacak fikirler ve metotlar üzerinde duruldu.

1974 yılında Ulusal Öğretim Komisyonu'nun yayınladığı “Okul Müzik Programı Tanımlama ve Standartlar” adlı kitapçık, konuyla ilgisi olanlar ve profesyoneller için ideal müzik programını tanımlamaktaydı. Program geniş bir kullanım alanı bularak, MENC'in en popüler yayınlarından biri oldu.

MENC'in 1990'larda ki amaçları ise şöyle sıralanabilir.

“1- 1990'larda, tüm öğrencilerin, okuldaki müzik eğitim ve öğretiminden faydalanma fırsatı olmalıdır. Bütün ilkokul ve ortaokullarda (İlköğretim'de) dengeli, kapsamlı ve ardılık gösteren bir müzik programı, uzman öğretmenler tarafından öğretilmelidir. Ortaokulda (ilköğretim 2. kademesinde) bütün öğrenciler hiçbir ön şart olmaksızın müzikle ilgili bir kurs seçip katılma hakkına sahip olmalıdır.

2- 1990'larda liseden mezun olabilmek için, en az bir kredilik müzik, görsel sanatlar tiyatro veya dans ile ilgili ders almak gerekmektedir.

3- 1990'larda, tüm yüksekokul ve üniversitelere kayıt olabilmek için, en az bir kredilik müzik, görsel sanatlar, tiyatro veya dans ile ilgili ders alınmalıdır.”
(Mark, 1996, s.48-49)

MENC'in geliştirdiği okul müzik programı, müzik eğitiminde önemli bir aşama olmuştur. Sanat eğitimindeki standartların yasal bir düzenleme haline gelmesi ise; “2000 Amaçları: Amerika Eğitim Kanunu” ile olmuştur. Bu kanun; “Sanat Eğitiminde Ulusal Standartlar” adı altında; dans, müzik, tiyatro ve müzik için esas olan ölçütleri içermektedir.

“Sanat Eğitimindeki Ulusal Standartlar”; her konuyla ilgili ulaşılmaması gereken ölçütleri ve bunların öğrencilere nasıl açıklanacağını gösterir. Amaçlar, bir müfredat halinde düzenlenmemiş, bunun yerine, müfredatın amaçlardaki temel esaslara göre düzenlemesi tercih edilmiştir. Ulaşılmak istenen ölçütler üç grupta toplanmıştır. Bunlar; anaokulu ile 4. sınıflar, 5 ile 8. sınıflar ve 9 ilr 12. sınıflar olarak belirlenmiştir. Bu üç gruba ait ölçütler aynı başlıklar altında toplanmakla beraber, grubun düzeyine göre gelişme gösterirler. Bu ölçütler şu şekilde sıralanır:

“1- Geniş bir müzik repertuarı içinde, toplu halde ve bireysel şarkı söyleme.

2- Geniş bir müzik repertuarı içinde, toplu halde ve bireysel enstrüman icrası.

3- Melodileri, varyasyonları, eşlikleri doğaçlama.

4- Belirli düzeyde müzik düzenlemeleri ve kompozisyonlar oluşturma.

5- Müziği okuma ve yazma.

6-Tanımlama ve analiz amacıyla müzik dinleme.

7- Müzik ve icrayı değerlendirme.

8- Müziğin sanat ve sanat dışı disiplinlerle olan ilişkisini kavrama.

9- Müziğin tarih ve kültürle olan bağlarını anlama.” (Mark, 1996, s.50-51)

Müzik öğretmenleri, bu standartları okullarda uygulamaya çalışmaktadırlar. Özellikle ilkokulda az sayıda tiyatro ve dans öğretmeni bulunması sebebiyle, bu standartların uygulanmasında müzik öğretmenlerinin önemi büyüktür.

Bugün Amerika Birleşik Devletleri’nde, yetenekli çocukları seçip, onlara özel eğitim sunmak yerine, temel eğitim çerçevesinde, müziğin her çocuğa eşit olarak sunulması amaçlanmaktadır. Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri’nde müzik devlet ilkokulları ve ortaokulları programında düzenli olarak yer alır. İlkokullarda müzik dersi genellikle bir müzik uzmanı tarafından verilir. “Müzik Uzmanı, muhtemelen, üniversite seviyesinde müzik diploması almış olup, müziğin nasıl okunacağı ve dinleneceğini, onun teorik yapısını ve tarihi gelişimini bilen, bir veya birden fazla enstrüman çalabilen, iyi şarkı söyleyen, müzikle ilgili bir durumu veya sorunu, başından sonuna, hızlı düşünebilen biridir. Müziğin nasıl öğretildiğine dair, lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve geleneksel eğitim psikolojisi dersleri ile mesleki dersleri birlikte almıştır.” (O’Brien, 1983, s.5) Müzik öğretmenleri, vokal ve enstrümantal olarak iki dalda uzmanlaşmışlardır.

İdeal bir programda; bir sınıfta müzik yaşantısı oluşturma amacıyla, sınıf öğretmeni ile müzik uzmanı işbirliği yapar. Müzik uzmanı, genellikle haftada bir veya iki defa her biri yirmi ila otuz dakikalık dersler olmak üzere çocuklarla buluşur. Müzik Uzmanı, çocukları her gün görmez, ancak uzun vadeli hedefler planlar ve

bunları haftalık ders saatlerinde uygular. Sınıf öğretmeni bu planları uygulamada uzmana yardımcı olur. Bu uygulama; bir şarkının yeniden gözden geçirilmesi, bir kaydın yeniden dinlenmesi ya da uzman tarafından verilmiş bir çalışmanın tekrarlanması şeklinde olur. Bu konu eyaletten eyalete değişebilir.

İlkokuldaki müzik derslerinde şarkı söyleme temel faaliyet olarak yer alır. Solfej çalışmalarına ise daha ileri sınıflarda başlanır. Kodaly, Orff, Dalcroze, müzik öğretiminde kullanılan belli başlı metotlardır. Enstrüman çalışmaları müfredatta nadir olarak yer almaktadır. Bununla beraber bazı okulların enstrümantal toplulukları vardır.

Ortaokulda ise (7-8 sınıflar bazen ek olarak 6 veya 9. Sınıflar) müzik dersi müfredatta yer almaya devam eder. Şarkı söyleme, temel faaliyet olarak sürmekle beraber orkestra ve topluluklarda enstrüman icrası alternatif bir çalışma oluşturur. Enstrüman eğitimi, gruplar halinde veya birebir gerçekleştirilir. Bu faaliyet genellikle ders saatleri dışında yer alır. Bazı okullarda ise, genellikle icra ağırlıklı alternatif müzik kursları vardır. Müzik eğitimi, bu aşamada tamamen müzik uzmanlarının elindedir.

Orta öğretimde ise (liselerde) müzik zorunlu ders olarak yer almamaktadır. Bununla beraber bütün devlet liselerinde hem vokal hem de enstrümantal müzik seçmeli ders olarak yer alır. Müzik derslerinde icraya büyük önem verilmektedir. Birçok topluluk icrada çok yüksek bir düzeye erişmişlerdir. Vokal gruplar genellikle, büyük ve karışık bir korodan oluşur. Bu grup içindeki büyük koro a cappella tarzında, diğer küçük koro ise madrigal ve bu tarza paralel literatürde, caz veya pop tarzında eserler icra eder. Enstrümantal topluluklar; bando, orkestra ve zaman zamanda daha küçük pop veya caz gruplarından oluşurlar. Bazı okullar azda olsa müzik değerlendirme, tarih ve teori dersleri verir.

Müziği meslek olarak edinmek isteyen öğrenciler ile genel eğitimin bir parçası olarak sürdürecektir öğrenciler için ilköğretimin ikinci aşaması sayılan “Secondary Schollar” (Ortaokullar) yol ayrımı sayılır.

İcracıların yetişmesinde genel olarak, bağımsız, özel konservatuarlar ile üniversiteye bağlı müzik okulları rol oynar. Enstrüman eğitimi, konusunda uzman bir öğretmen ile birebir yapılır. Bunun dışında; toplulukta icra, müzik teorisi ve tarihi

dersleri, profesyonel eğitimin birer parçasıdır. Konservatuar mezunları “sanatçı diploması”, üniversiteye bağlı müzik okulları mezunları ise dört yıllık eğitim sonunda “müzik fakültesi diploması” sahibi olurlar. Üniversiteye bağlı müzik okullarının yüksek lisans ve doktora programları da vardır. Pek çok konservatuar ve müzik okulunun bünyesinde kompozisyon bölümleri mevcuttur.

İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin çoğu dört yıllık müzik fakültesi mezunudur. Bazen de yüksek lisans veya doktora derecesine sahip olabilirler. Müzik öğretmenleri öğrenimleri boyunca bir enstrüman üzerinde uzmanlaşır, pedagoji, müzik tarihi ve teorisi dersleri görürler.

Buraya kadar Amerika Birleşik Devletleri’nde örgün müzik eğitiminin genel durumundan bahsedilmiştir. Bu uygulamalar içinde, multicultural (çok kültürlü) müzik eğitimi yaklaşımı ülke çapında kabul görmektedir. Çeşitli düzenlemelerle yasal bir hak haline gelen multicultural müzik eğitimi, MENC’in katkıları ve çalışmalarıyla geliştirilmiştir. MENC’in konuyla ilgisi 1929’a dayanmaktadır. Kuruluş, II.Dünya Savaşı’ndan önce, Latin Amerika müzikleri ile ilgili çalışmalar yapmıştır. 1953’ten bu yana ise, UNESCO’ya bağlı olan ISME ile işbirliği yaparak multicultural müzik eğitiminin geliştirilmesine çalışmaktadır. Multicultural müzik eğitiminin bir gereklilik ve toplumsal bir hak olduğuna dair görüşler, 1960’larda ağırlık kazanmaya başlamıştır.

Multicultural müzik eğitimi, dünya kültürlerine ait müzikleri eğitimde eşdeğerde kullanmayı amaçlar. Ayrıca bu ülkelere ait çeşitli form anlayışlarını öğrencilere tanıtır. Böylece öğrencileri, farklı yaklaşım ve fikirlere saygılı, toleranslı bir bakış açısı oluşturma yoluna teşvik eder. Bu amaçlara, “şarkılar, şarkılı danslar ve oyunlar, enstrümantal müzikler, hikâyeler, şiirler ve çeşitli müzikler dinleme yoluyla ulaşılabilir. Oldukça geniş olan etnik müzik kaynakları, özellikle ileri sınıf öğrencileri için kullanışlıdır.” (Joan ve diğ., 1996, s.26) “Dalcroze, Kodaly ve Orff’un pedagojik prensipleri, multicultural müzik eğitimi için, müzik yaşantıları yaratma konusunda öğretmenlere mükemmel birer model oluştururlar.” (Anderson and Campbell, 1989, s.6)

Yukarıda da belirtildiği üzere, multicultural müzik eğitimindeki amaç öğrencilere sadece farklı kültürlerin müziklerini öğretmek değildir. Esas hedef,

öğrencilerin kendi kültürleri dışındaki kültürlere duyarlılıklarının ve saygılarının geliştirilmesidir. “Müzik eğitimindeki multicultural yaklaşımla, bir dünya kültürü yaratılamayabilir fakat kültürel farklılıklarımız konusundaki bilinç artırılarak, karşılıklı saygının gelişmesi sağlanabilir.” (Mukuna, 1997, s.50)

Gelecek bölümde, XX. Yüzyıl’da Amerika Birleşik Devletleri’nin dışındaki belli başlı ülkelerin müzik eğitimiyle ilgili yaklaşımları ek alınacaktır.

4.1.2. Diğer Ülkelerdeki Çalışma ve Yaklaşımlar

Çocukların ve gençlerin temel eğitiminde müzik eğitimi her geçen gün biraz daha önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitimden başlayarak, ilköğretim ve ortaöğretim kapsamındaki müzik eğitimi ile ilgili dünyanın çeşitli ülkelerinde değişik yaklaşımlar ve önemli gelişmeler görülmektedir.

Konuya uluslar arası düzeyde bakılırsa başka bir deyişle, son onbeş yıldaki yeni yönelmeler izlendiğinde, okullardaki müzik eğitiminin amaç ve kapsamında gelişmeler ve değişimler görülmektedir. Müzik, artık salt bir eğitim aracı olarak ele alınmanaktadır. Tam tersine, müziğin kendisi, artık okullardaki müzik derslerinin asıl konusu, eksen ve amacı olmuştur. Müzik günümüzde öğrencilere kazandırılması gereken bir “teknik” bir “dil”, bir “beceri”dir ; bilinmesi ve tanınması gereken bir “tüketim malı”, bir “endüstriyel ürün” dür.

Müzik dersinin bu yeni açılımı, işlenecek konulara gelişmeler ve yenilikler getirmiştir. Bu zenginleşme, belirli bir sistem oluşturma ihtiyacı doğurmuştur. Böylece 1980’li yılların başlarından itibaren, müzik derslerinin konuları belirli alanlarda toplanmıştır. Hemen hemen bütün batı ülkelerinde görebildiğimiz bu sınıflandırma prodüksiyon, reprodüksiyon, resepsiyon, transpozisyon ve refleksiyon adlı beş alan içermektedir.

“1- Prodüksiyon: Müzik üretme, müzik yaratma. Yani besteleme, doğaçlama, taklit etme, düzenleme, çalgılama, tınlarla denemeler yapma, seslerle oynama.

2- Reprodüksiyon: Müzikleri seslendirme, çalma, söyleme; genel olarak müzik yapma.

3- Resepsiyon: Müziği dinleme, algılama, sindirme.

4- Transpozisyon. Müziği başka anlatım biçimlerine dönüştürme; hareketle, sözle, resimle yorumlama ve anlatma.

5- Refleksiyon: Müzik hakkında konuşma, düşünme; müziğin kuramını, yapısını inceleme, öğrenme.” (Okyay, 1989, s.59)

Bu alanlardan her birinden oluşturulacak konular; müzik tarihinin, müzik türlerinin, çalgıların, müzik araçlarının, müzikçilerin, müzik kurumlarının ve müzik yaşamının bütün boyutları ile müzik derslerinde işlenmesi olanağını vermektedir.

Bu sınıflandırmaya uygun olarak müzik eğitim ve öğretim programları; günün gereksinimlerine, elektronik sanayi alanındaki gelişmelere ve müzik yaşamındaki değişikliklere uygun olarak sürekli gözden geçirilip zenginleştirilmektedir. Bu eğitim programlarına paralel düşen konu önerileri, zengin ve sürekli bir yayın etkinliği içinde, müzik öğretmenlerinin seçimine sunulmaktadır. Almanya’daki okullardan rast gele seçilmiş birkaç örnek bizi bu konular hakkında aydınlatabilir:

“1- Çalgılarla ilk tanışma: (İlkokul birinci sınıf müzik dersi konusu, 5 ders saatinde işlenecek biçimde planlanmış)

2- Bir resimli masalın müziklenmesi (doğaçlama): (İlkokul 3. sınıf müzik dersi konusu, 5 saatinde işlenecek)

3- Bir filme müzik uydurma (Dinlenen müziklerden seçme): (İlkokul 3. ve 4. sınıfları için 2 ders saatinde işlenecek)

4- Şarkılara ek yapma veya şarkıdaki müzik cümlelerinin yerini değiştirme (İlkokul 4. sınıfları için 8 ders saatinde işlenecek)

5- Televizyondaki bir “popmusic” programını taklit yoluyla benzer bir program üretme (Hitparade): (9. sınıflar için)

6- “Sunoljamaica” öğrencilerle birlikte yapılan şarkı düzenlemesi: (7. sınıflar için)

7- Yıldız sanatçıların sahne arkası yaşamı: (10. sınıflar için)

8- Müzik kuramının temel terimleri. (11. sınıflar için sözlük çalışması)

9- Arap ve Avrupa müziğinin yapı taşları arasında karşılaştırma: (13. sınıflarda seçmeli müzik kursu için)

10- Biz de bir müzik kaseti dolduralım : (11. sınıflar için)” (Okyay, 1989, s.59)

Önerilen bu konuların yanı sıra, öğretmenlere, konuların işlenmesinde gereksinim duyacakları çeşitli eğitim araçları kitap, nota, resim, ses kaseti, video-kaset vb. önerilmekte davranışa dönüştürülmesi istenen hedefler gösterilmekte ve öğretim yöntemleri hakkında bilgiler sunulmaktadır. Öğretim yöntemleri konusunda en çok dikkat çeken nokta, konuların bir tür açık ders veya proje-ders biçiminde işlenmesidir. Dersin işleniş planını öğrenciler tartışarak saptamakta, öğretmen geri planda kalmaya özen göstermektedir.

Son yıllarda batı okullarındaki müzik dersleri salt sanat müziğinin ya da bu müziğe dayandırılmış bir okul müziğinin yaşandığı, söylendiği, çalındığı veya dinlendiği bir etkinlik olmaktan çıkmıştır. Toplumda yaşanan her tür müzik, hatta kitle iletişim araçları yoluyla ulaşılan pek çok yabancı kültürlerin müzikleri bile müzik derslerine girmiştir. Bu müzikler, dersler de çalınmakta, söylenmekte, dinlenmekte ve incelenmektedir.

İnsanın; bugün içinde yaşadığımız geniş müzik evrenini algılamayı, çözümlemeyi ve işlevlerine uygun bir biçimde tüketmeyi ve yaşamayı öğrenmesi gerekmektedir. Bunun içinde; onun yapı taşlarını ayrıştırarak, dilini çözümleyecek ve varsa içindeki yaratıcı kıvılcımları duyumsayacak yetilerle donatılmasına ihtiyacı vardır. İşte müzik öğretiminde çok çeşitli müzikler kullanmanın başlıca işlevi de, öğrencilere bu ses ve tını evreninin kapılarını açmaktır.

Müzik eğitimi alanındaki başarıları ispatlanmış ülkelerden bir tanesi de Macaristan’dır. Macaristan’ın müzik eğitimi Zoltan Kodaly’nın anlayışına dayanmaktadır. Bu bölümde, Kodaly’nin müzik eğitimiyle ilgili görüşleri ve uygulamalar üzerinde durulacaktır. Kodaly metodu ile ilgili geniş açıklamalara bir sonraki bölümde yer verilecektir.

Besteci ve eğitimci Zoltan Kodaly (1882-1867) geliştirdiği ve uyguladığı müzik eğitimi sistemi sayesinde, Macaristan’ı bu konuda dünyanın önde gelen

lkelerinden biri haline getirmiştir. Kodaly’e göre. “Müzik başka hiçbir şeyle yeri doldurulamayacak kadar entelektüel bir gereksinimdir. Bu gıdayı alamayanlar hayatları boyunca ruhsal yönden eksik kalırlar. Müziğin olmadığı yerde manevi hayat bir anlam taşımaz. İnsan ruhunun bazı köşeleri vardır ki, onlar sadece müzikle aydınlanabilir” (Education, 2000)

Macaristan’daki ilköğretim müzik eğitimi programı, Kodaly kuramı üzerine oturtmuş bulunan Macar eğitim Bakanlığı, müzik, matematik ve anadil ders saatlerini eşit oranda dağıtarak, müziğin eğitimde ki yerinin önemini vurgulamaktadır. Bu ülkede uygulanan müzik ğretim programı şu şekilde özetlenebilir:

“Yuvalardaki müzik ğretim programı:

Yuvalar üç yaş grubuna ayrılmıştır.

1. Grup: 3-4 yaş grubu da, her gün sekiz, on beş dakikalık bir zaman diliminde yapılmaktadır. şarkı repertuarı on sekiz, yirmi tekerleme, şarkılı oyun ve şarkıları kapsar.

Ritm alışmaları: Tekerlemeleri ve şarkıları söylerken kelimelerin ve seslerin temiz olmasına çalışılır. Sesler arasında ki farklar öğretilir (kalın, ince, daha kalın, daha ince gibi). Davul, tiriangle gibi vurmalı çalgıların seslerini ayırt etme öğretilir. Hafif ve kuvvetli sesler arasında ki farklar öğretilir.

Müzik Dinleme: Hayvanlara vs. ait kısa şarkılar ve folk şarkıları öğretilir.

Orta Grup: 4-5 yaş grubudur. Yirmi, yirmi beş kadar tekerleme, şarkılı oyunlar, tek sesli şarkılar öğretilir.

Ritm alışmaları: şarkıların ritimleri, el çırparak, hafifçe ayaklar vurularak, oyun hareketleriyle öğretilir. Bu ritimler 2/4, 4/4 gibi düz ve yürüyüş ritimleri olmalıdır. Çocuklar hızlı ve yavaş ritimleri tanımaya teşvik edilir. Davullar, ziller kullanılır.

Ses alışmaları: Pes tiz seslerin tanınmasına, şarkıların pratik olarak öğretilmesine, doğru seslerin verilmesine çalışılır. Aynı şarkılar kelimeler yerine la, la diyerek söylenir.

Müzik Dinleme: Keman, flüt v.s. nin eşlik ettiği kısa neşeli şarkılar dinletilir.

Büyük Grup: 5-6 yaş grubudur. şarkı repertuarı 25-30 tekerleme, şarkılı oyunlar, bayram kutlamaları için yazılmış şarkılar, özel konulu şarkılar öğretilir.

Ritm alışmaları: abuk ve ağır farkı çocuklara gösterilir. Birçok farklı tempoda şarkılar alınır. Çocuklar farkı görür veya adımlarıyla yeni ritimleri tekrarlar. şarkıları dinledikten

sonra, el çırparak ritimlerini bulurlar. Önce grup olarak, sonra kişisel olarak el çırpırlar. Bağımsız oyunlar oynanır. Davullar, ziller, triangeleler kullanılır.

Müzik Dinleme: Ses ve enstrümantal klasik müzik parçalarından örnekler verilir. Bunlar, çocuk korolarından, kanonlardan, şarkılardan oluşur.

İlkokullarda Müzik Öğretimi Programı: İlk yıl haftada iki gün müziksel kapasitenin artmasını sağlayacak eğitim yapılır.

İkinci yıldan sekizinci yıla kadar haftada iki gün olan müzik derslerinde, koral şarkılar, müzik egzersizleri, işitme, ritm, analiz ve şarkı gruplarının toplu çalışmaları yapılır.

İlk yıldan dördüncü yıla kadar ilk okullarda çocuklara dersleri müzik öğretmenleri ve özel öğretmenler tarafından verilir.

Beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar özel branş öğretmenleri eğitimi yürütür.

Orta Öğretimde Müzik: Haftada iki saat olan müzik derslerinde pratik koro çalışmalarının yanında kişisel saz çalışmalarına ve orkestrada çalmaya katılırlar. Melodi, ritim, armoni ve form çalışmaları da yapılır.

Özel Müzik Okullarında: İlköğretimde haftada altı saat müzik, orta öğretimde ise birinci yıl altı, ikinci yıl beş, üçüncü yıl ve dördüncü yıl dört saat müzik yapılır.

Enstrümantal müzik öğretimi ise devlet müzik okullarında verilir. Bu tip okullar sadece şehirlerde değil, birçok köyde de vardır. Yedi yıl süren esas kurs, okuldaki ikinci sınıftan itibaren başlar. Kursun ilk yılı müzikal okuma ve yazma, solfej v.s. müzikal başarının genel olarak gelişmesini sağlar. Diğer taraftan öğrenciler amatör oda müziği çalışmaları yaratabilirler. Orkestralarda çalarlar. Diğerleri profesyonel müzisyen olmak isteyebilirler.

Geleceğin virtüozları, enstrüman öğretmenleri, orkestra üyeleri, özel müzik okullarında öğretim görürler. Bu okullarda genç müzisyenlerin gelişmesine ilave olarak enstrüman çalışmaları, solfej, teori, müzik literatürü ve oda müziği dersleri görürler.” (Kamacioğlu, 1999, s.3-5)

1975 yılında, Kodaly’nin doğum yeri olan Kecskemet kasabasında, Macar Kültür Bakanlığı tarafından “Zoltan Kodaly Müzik Pedagojisi Enstitüsü” kurulmuştur. Bu enstitüden diploma alan öğrenciler, dünyanın her yerinAmacde Kodaly Kavramı ile müzik eğitimi yapabilmektedirler.

Enstitüde, eğitimcilerin çok yönlü olarak yetiştirilmelerine özen gösterilmektedir. Örneğin, müzik psikolojisi dersinde; geleceğin öğretmenine,

devamlı devinen ve değişen modern toplum içinde çocukta belirecek yeniliklere, değişimlere ayak uydurması ile çocuğun yaratıcılığı devamlı besleyerek, elde edilebilecek en üst başarı oranı hedef alınmıştır.

Bu enstitünün öğrencileri; bir çalgıyı, tercihen piyanoyu çok iyi çalabilecek, ses eğitiminden geçecek, koro yönetecek, müzik kuramları arasında armoni, doğaçlama yapabilecek koro, orkestra ve oda müziği eserlerinin piyanoya aktarımı, müziği her tonda ve her anahtarda okuyup transpoze yani ton değiştirme becerilerini elde edecek şekilde yetiştirilirler.

Halk müziğinin geleneksel evriminden yola çıkarak; ezgi, tartım, tonal ya da modal sistem içindeki özellikleri, çeşitleme ve doğaçlama alışkanlıklarını inceleyerek, Macar Folkloru dışında Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika halk müziklerini de karşılaştırılmalı yöntemlerle öğrenmektedirler.

Zoltan Kodaly'nin müzik eğitimi yöntemi bugün Macaristan'daki bütün okullarda uygulanmaktadır. Müziğe en az matematik kadar önem verilmesi çocukların başarı grafiğinin yükselmesine neden olmaktadır. Kodaly yöntemi, Macaristan dışında başka ülkelerde de uygulanmaktadır. Bu yöntem yoluyla uygulandığı ülkenin koşullarına göre gerekli bazı değişikliklerle, asıl amacı olan sağlıklı, eşit eğitim-öğretim ereğine ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Dünyanın teknoloji devletinden Japonya'da ki görüşe göre ise müzik eğitimine; "mutlaka okul öncesi çağda başlanmalıdır. İdeal bir müzik eğitimi için en önemli şey, çocuğun gündelik yaşamında devamlı olarak iyi müzik dinlemesidir. Fakat müzik dinlemek herşey değildir. Müzik çocuğun kalbine ve duygularına hitap eder. Bunun için müzikal bir kişiliğin tomurcuklanması çok önem taşımaktadır. Bu da, müziğin çocukların gündelik yaşamında, bebeklikten itibaren doğru bir şekilde yer alması gerektiği anlamına gelir." (Miyoshi, 1997, s.62)

Bugün Japonya'daki müzik öğretim düşüncesi, öğrencinin ilgi alanlarından yola çıkarak desteklenen sentez haline getirilmiş müzik yaşantıları yaratılması yönündedir. Öğrenimde deneme-yanılma metodundan çok, öğrencinin motivasyonu üzerinde durulmaktadır. Öğretmenin kullandığı öğretim metodu ve malzemesi, öğrencinin ilgi ve yaşantısına göre düzenlenir.

Bu yaklaşıma örnek olarak Suziki metodu gösterilebilir. Suziki metodunun özünde, motivasyon zekice teşvik edilmesi ve harekete geçirilmesi yatmaktadır. Suziki metodu belli bir çalgıyı (keman) öğretmek amacı taşır. Bu özelliği ile diğer müzik öğretim metodlarından Kodaly, Orff, Dalcroze ayrılır. Ancak dünyada geniş kullanım alanı bulduğu için, kısaca değinilecektir.

Sistemin felsefesi, çocuk beyninin verilen her bilgiyi sünger gibi emmesi prensibine dayandırılmıştır. Suziki'nin eğitim siteminde Çocuk+Anne+Öğretmen üçlüsü ve birbirleri ile olan ilişkileri çok önemlidir.

Suzuki sistemi notasız, doğrudan doğruya yineleme ve öykünmeye dayalı bir sistemdir. Çocuk haftalık dersi dışında her gün 3 saat, o hafta çalacağı parçayı kasetten dinler. Bu 3 saat, çocuğun uyanık olduğu saatlere serpiştirilir. Oyun oynarken, yemek yerken kaset çalar. Yine çocuk, her gün annesinin gözetiminde, derste öğrendiği ve kasetten dinlediği parçayı birkaç kez çalar ya da çalışır.

Bu yöntemle Suzuki, binlerce çocuğu, yaş gruplarına ayırarak, aynı anda, aynı müzik parçasını kusursuz çalacak duruma getirir. Suzuki kuramı günümüzde; A.B.D., İngiltere, Danimarka, Belçika, Fransa, İsviçre, Avustralya, Kore, Tayvan, Hollanda, İsrail ve Almanya'da başarıyla uygulanmaktadır.

Bir diğer Asya ülkesi olan Tayland'da ise, Tayland klasik müziği, okul müzik eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Tipik bir ilkokul müzik programında "Tayland halk şarkılarıyla, dini ve klasik repertvuardan derlenmiş melodilerin söylenmesi üzerinde durulur. Tayland klasik dansları, müzik dersinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bir çeşit flüt olan 'khlui', derslerde sıkça kullanılır. İlkokulda müzik derslerine sınıf öğretmenleri girerken bu ders ortaokulda ise müzik öğretmenleri tarafından ortaokuldan itibaren haftada 2 ders saatine çıkar, müzik derslerinde öğrenciler, Taylandlı bestecilerin eserleri üstünde teorik ve pratik alanda çalışırlar. Ayrıca geleneksel halk müziği şarkıları öğrenmeye devam ederler." (Campbell, 1995, s.25)

Hong Kong'da, ortaokul da uygulanan müzik programında ise, "Çin ve Batı müziğinin değişik dönemlerin eserlerinin dinlenilmesine özel bir önem verilmiştir. Öğretmenler, her dersin on dakikasını müzik dinlemeye ayırırlar. Öğrencilere sunulacak eserlerin seçiminde ve kaynak malzeme sağlanmasında müzik

öğretmenleri, Eğitim Departmanı tarafından düzenlenen seminerlerle bilgilendirilir ve desteklenirler.” (Yuen, 1998, s.41)

Çalışmanın bu bölümünden sonra A.B.D’nde müzik eğitiminde kullanılan metodlar üzerinde durulacaktır.

4.2. A.B.D.’nde Müzik Öğretiminde Kullanılan Başlıca Metodlar

A.B.D. müzik eğitiminde yer alan Dalcroze, Kodaly ve Orff metodları Avrupa’da ortaya çıkmışlardır. Burada gelişerek, dünyaya yayılmışlardır. Bu metodlar günümüzde pek çok gelişmiş ülke tarafından müzik öğretiminde kullanılmaktadır. A.B.D.’de 1950’li yıllardan beri uygulanmakta olan bu metodlarda, ülkenin eğitim sistemine göre değişiklikler olmuştur. A.B.D.’de bu yaklaşımların öğretimi ve yaygınlaştırılması amacıyla faaliyet gösteren kuruluşlar bulunmaktadır.

Müzik eğitiminde, genelde, metot sözcüğü; “sadece bir eğitim yaklaşımına uygulanan belirli bir felsefe diğer bir anlatımla, bir seri özgün prensipler, kendine özgü bütünleştirilmiş bir yapı, izlenmeye değer amaç ve hedefler ile samimi, ciddi ve gereksinilen bütün malzeme ve örneklerin yalnız müzik öğretme amacına yönelik nesnel bir kanıt” (Choksy ve diğ., 1986, s.2) olarak açıklanır.

Müzik öğretiminde, her öğretmen kendine özgü bir yol izler. Yine de bazı öne çıkan yöntemler olmaktadır. A.B.D.’nde müzik derslerinde kullanılan bazı geleneksel yöntemler zamana ve tecrübelerle karşı ayakta durabilmiştir. Diğerleri ise, toplumdaki yaşam tarzları ve teknolojiye göre daha yakın zamanlarda geliştirilmiştir. Bazı öğretmenler belli metodlara sıkı sıkıya bağlıyken diğerleri ise birkaç metodu kullanarak geliştirdikleri yöntemleri uygularlar. Sonuçta her öğretmen kendine bir yol çizer ve kişisel öğretme metodunu geliştirir. Bu kişisel öğretme metodu, öğretmenin eğitim tecrübesine, amaçlarına, sınıf ortamına, ve öğrencilerin gereksinimlerine paralel olarak ortaya çıkar. Böylece çeşitli öğretim yöntemleri kullanılmaya başlanır.

Müzik öğretim metodları amaç ve tekniklerine göre sınıflara ayrılmıştır. Bu metodlardan en yaygın olarak kullanılanları; Dalcroze, Kodaly, Orff ve Kapsamlı müzisyenlik (Comprehensive Musicianship)’tir.

4.2.1. Dalcroze Metodu

Dalcroze Eurhythmics -müzikle hareket-; müzikteki temel ögenin ritim olduğuna ve bütün müzikal ritmlerin de insan vücudunun doğal ritimlerinde bulunduğu varsayımına dayanan bir müzik eğitimi yaklaşımıdır. (Choksy ve diğ., 1986, s.17)

“Sorumlu Hareket” Dalcroze yaklaşımının bir açıklamasıdır. Dalcroze’un müzikle hareket tarzı, “dans” olarak adlandırılmıştır. Bu hata piyano müziği ile hareket eden genç dansçıların görüntülerinden türetilmiş bir önyargıdır. Dalcroze yaklaşımının üç yönü vardır. Bunlar; Müzikle Hareket, Kulak Eğitimi (Solfej ve Ritmik Solfej) ve Doğaçlamadır. Bu üç dalda başarıya bağlı olan anahtar özellikler; yaratıcılık, dinleyebilme yeteneği ve müzikal etkiye anında tepki verebilmektir. (Campbel ve diğ., 1995, s.48)

Dalcroze yaklaşımının kurucusu Emillie Jacques-Dalcroze (1865-1950), Cenevre Konservatuarı’nda solfej, armoni ve kompozisyon profesörü olan İsviçre’li bir müzisyendir. Eğitim tarzı, kulak eğitimi çalışmalarıyla gelişmiştir. Öğrencilerin enstrüman çalmada gelişmiş teknikleri ve başarısına rağmen, müzikalitelerinde belirgin eksiklikler saptanmıştır. Bu eksiklikler yanlış anlaşılan ritmler ve ses kalitesi ile ilgilidir. Sonunda, öğrencilerin müzikal duygudan uzak, mekanik bir anlayış sergilediklerini öne sürmüştür.

Dalcroze, sanat üretiminde tekniği sadece bir araç olarak görmüştür. Müzik eğitiminin amacı; “İcracıları teknik olarak çalıştırmak değil, onların müzikal yeteneklerini geliştirmek olmalıdır.” (Mark, 196, s.128) Dalcroze müzikaliteyi öğrencilere ton ve ritim unsurları kullanarak aktarılması gerektiğini savunmuştur. Çünkü tonal duygu, ancak kulak yoluyla gelişebilir. Bunun için vokal egzersizler ve şarkı söyleme üzerinde durmuştur. Öğrencilerin vuruşları kendi kendilerine yaptıklarında, daha müzikal bir şekilde şarkı söylediklerini görmüştür. Bunun üzerine hareket ve müziği birleştiren şarkılar yazmıştır. Yaygın uygulamanın aksine, “hareket eğitimi”nden (movement education) yararlanmıştır. Böylece; hareket ile müziğin ortak kullanımı esasına dayanan metodunu meydana getirmiştir. İlk aşamada, orkestra şeflerinin el hareketlerini kullanmış, bir sonraki aşamada ise iki vuruşluktan on iki vuruşluk ölçüye kadar olan usulleri içeren el hareketlerini geliştirmiştir. Vücut ve bacak hareketlerini de, çeşitli nota değerlerine karşılık olacak

şekilde bölmüştür. “Dalcroze’un müzikle hareket yöntemi geliştikçe, öğrenciler; en küçük uzunluk, zaman, yoğunluk ve yapısal ifade farklarını anlayabilecek kas ve sinir sistemi yetenekleri sergilemişlerdir. (Campbel ve diğ., 1995, s.48)

Öğrenilen müzikal hareketleri en iyi şekilde uygulayabilmek için, karışık eklem hareketleri repertuarı gereklidir. Çocukların müzikal hareketleri çok çeşitli olabilir. Bunlar, el, kol, baş, omuz ve vücudun birçok bölümünün birleşiminden oluşabilir. Çocukların hareketleri kişisel ve ani tepkilerden oluşur. Çocuklar tempo, ritm ve müzik ölçüsünü bedenleriyle işledikçe, müzikteki değişikliklere (ölçü, ritm, dinamikler veya uzunluk) aniden uyum sağlamayı öğrenirler ve ilerleme kaydederler.

Kulak eğitimi, solfej ve ritmik solfej, Dalcroze eğitiminin ikinci önemli aşamasıdır. “Çocuklar; tonlar ve yarım tonlar ile bunların şarkılarla ve gamlarla olan ilişkilerini anlamaya yönlendirilirler. Dalcroze metodunu uygulayan birçok öğretmen “sabit do” (fixed do) sistemini destekler. Bu sistemde do -c- bağımsız olarak başlangıç notasıdır. Örneğin “sabit do” sistemi kullanıldığında, bir sol -G- majör gamı, do -C- ile başlar ve fa diyez -F#- içerir. Dalcroze, do -C- duygusunun kulak, kaslar ve zihinde yerleşince, çocukların “sabit perde” (absolute pitch) hissini geliştireceğini desteklemiştir. Her gama denk düşen ton ve yarım tonların fark edilmesiyle, gamların birbirleriyle olan ilişkilerinin kolayca anlaşılabilirliğini savunmuştur. Dalcroze yaklaşımıyla şarkı söyleme el hareketleriyle tamamlanır. Bu el hareketleri, boşlukta perde pozisyonunu veya parmakların kolun üzerinde, bir klavye üstündeymiş gibi bir duruşu temsil eder. Çocuklar armonik değişikliğe duyarak ve hareket ederek tepki vermeye yönelirler; tonik (anahtar nota) için merkeze, dominant (gamın beşinci derecesi) için sağa ve subdominant (dominant altı) akorlar için solo dönerler.” (Campbel ve diğ., 1995, s.49)

Dalcroze, yönteminin üçüncü aşaması olan doğaçlama (improvisation) çocukları; hareket, ritmik ve enstrümantal söylem yoluyla ifade özgürlüğüne davet eder. Önce öğretmenlerinin melodi, ritm ve hareketlerini izleyip taklit eden çocuklar daha sonra kendi kendilerine seçecekleri bir hareket ve müzikal düşünce repertuarı oluştururlar.

A.B.D.’nde 1920’lerden beri uygulanan Dalcroze metodu üzerine uzmanlaşmış az sayıda öğretmen bulunmasına rağmen, bu metot, müziği öğrencilere

derinlemesine aktaran bir tekniktir. Bunun nedeni, hareketin müzikal tepkinin önemli bir parçası olarak bilinmesidir. Bu metod da uzmanlaşmayı sağlayan sertifika eğitimi, piyano hakimiyetine doğaçlama yapabilme yetisi ile üstün ritmik özelliklere sahip olması gerekir.

4.2.2. Kodaly Metodu

Kodaly'nin müzik öğretimine yaklaşımının özü müziğin herkese ait olduğu düşüncesine dayanır. Zoltan Kodaly ve meslektaşlarının kendi metodlarını geliştirirken izledikleri yol, sadece müzikal yeteneği olanların değil; yeterli sahne deneyimi, müzik dinleme ve bilgi potansiyeli sağlayan çocukların da müziği kavrayabileceği savına dayanır. Çocuklar küçük yaştan itibaren, folk ve sanat müziği türlerini içeren şarkılar yoluyla yapılan bir eğitim anlayışı ile müziğe başlatılırlar. Bu aşamanın sonucunda; kolaylıkla nota yazıp okuyabilirler, Kodaly yandaşları öğrencilerin müzik eğitim programının müzikal gelişimi ve bilgisinden türetilmesi gerektiğini savunurlar.

Zoltan Kodaly(1882-1967) bir müzik eğitimcisi, etnomüzikolog ve besteci idi. Béla Bartok ile birlikte Macaristan, Romanya ve Güneydoğu Avrupa'da şarkılar topladılar. 1907'den 1940'a kadar; Budapeşte'deki müzik Akademisi'nde kompozisyon, armoni, kontrpuan ve orkestrasyon dersleri verdi. En tanınmış eserleri olan; Hány Janos Suite, Dance of Marosszek, Dances of Calanta ve Summer Evening folklorik melodiler içerirler. Vokal müziğe ağırlık veren bir besteci olan Kodaly'nin folk şarkılarının düzenlemelerini içeren iki kitabı bir kültürel mirası tüm Macarlara ve dünyaya seğilemiştir. (Campbel ve diğ., 1995, s.51)

1920'lerin başında Kodaly, Macar koro hareketini yeniden canlandıran besteler yapıyor, şarkı söyleme ve okuma araştırmaları yazıyordu. 1930'larda ilkokullardaki öğretim şekillerinde köklü değişikliklere neden olan bir şarkı söyleme metodu geliştirdi.

Kodaly ilkokulda öğretmenlik yapmamasına rağmen, pedagoji üzerine olan düşünceleri, birkaç kuşak öğretmen, birkaç kuşak öğretmen ve müzisyeni öğrencilerinin potansiyellerini yükseltmeye çabalamaya itmiştir. Daha sonra Kodaly metodu; Jena Adam Logjos Bardos, Katalin Ferrai, Gyogry Kenanyi, Benjamin

Rajecky ve Erszbet Szonyi tarafından yeniden düzenlenip tamamlanmıştır. (Campbel ve diğ., 1995, s.51-52)

Kodaly, grup halinde şarkı söyleme tekniklerini ilerletmek için, Macaristan'da çeşitli seyahatler yapmıştır. Daha ileriki yıllarda, okullarda daha köklü bir müzik eğitimi için, Macar hükümeti yardımıda bulunmuştur.

Kodaly yaklaşımının müzik dünyasıyla tanışması, ISME'nin 1958 yılında Viyana'da yapılan toplantısıyla olmuştur. Kodaly'e göre; "Müzik eğitiminin erken yaşlarda başlatılması koşulu ile, herkes müzikal yeteneklerini geliştirebilir. Onun yaklaşımında, insan sesi en önemli enstrümandır. Müzik eğitiminde, halk şarkıları kullanılarak bu önemli araç geliştirilmelidir. Kodaly metodunun ilk aşamasında diatonik gamı, içerdiği yarım tonlar (mi-fa, si-do) kullanmaktan kaçınmıştır. Bunun yerine müziğin okunması ve yazılması üzerinde durmuştur. Bunun için; bağıntılı solfej (relative solminization) ile el işaretleri (hand signs), ritmik heceler (rythmic syllables) ve basitleştirilmiş bir dizek kullanılır. Çocuk sesler ve sembollerle ilgili kullanabileceği bir dağarcık oluşturana dek, "yaratıcılık"la ilgili çalışmalar yapılmaz. Yine aynı sebepten başlangıçta enstrüman kullanılmaz." (O'Brien, 1983, s.265)

Kodaly metodunda, ritm ve melodi öğretilirken basitten karmaşığa doğru akıcı bir ilerleme görülür. Şarkı söyleme, dinleme, hareket ve kulak eğitimi bir aradadır. Bütün aşamalarda solfeje büyük önem verilir. Kodaly' göre müzik eğitiminin esası, müzik okur-yazarlığına dayanır. Buradaki okur-yazarlıktan kasıt, kulaktan çalıp söylemenin ötesinde, müzik sembollerini kullanarak bir ifade sağlama anlamındadır.

Kodaly müzik eğitiminde "iyi müzik" kullanılmasının önemini belirtmiştir. Özellikle, Macar pentatonik melodilerini seçmiş ve Rönesans'ın a capella müziğine hayranlık duymuştur. Kodaly'e göre müzik eğitiminde kullanılacak malzemenin üç temel kaynağı vardır. Bunlar; "geleneksel çocuk oyunları ve şarkıları, geleneksel halk müziği ile, başarılı bestecilerin yazmış olduğu kaliteli müzikler" (Choksy, 1988, s.17) den oluşurlar.

4.2.3. Orff Metodu

1960'larda Amerika'da tanıtılmaya başlamasına rağmen, Orff yaklaşımının etkileri çok büyük olmuştur. Çocukluğun doğal davranışları olan şarkı söyleme, konuşma, dans etme, oyun oynama ile birlikte doğaçlama ve yaratıcılığa dayalı kareket, Orff -Schulwerk- tekniğinin temelini oluşturur. Çoğunlukla ilkel müzik yapma olarak bilinen bu pedagoji, çocuğun, oyunlar, şarkılar ve melodilerden oluşan fantezi dünyasıyla yakından bağlantılıdır. Orijinal Formunda ilkel müzik -başlangıç müziği- akıcı düşünme öncesi, araştırmaya yönelik bir çalışmadır. Orff yaklaşımı, öğrenciyle zengin ve çeşitli bir müzik tecrübesi kazandırır.

Schulwerk tekniğinin yaratıcısı Alman besteci Carl Orff (1895-1982)'dur. Orff'un 1920'lerin müzisyen ve dansçıları ile olan deneme ve tecrübeleri, onun metodundaki danslı ve oyunlu müzik kavramının gelişmesine ön ayak olmuştur. Orff, dansçı Dorothee Gunter ile Münih'te sahne sanatlarıyla ilgili bir okul kurmuştur. Bu okulda yetişen, çoğu öğretmenlik yapmak üzere eğitim almış dansçı, oyuncu ve şarkıcılar, Avrupa'nın bir çok yerinde eğitim konferanslarında yer almışlardır.

II. Dünya Savaşı sırasında okulunun kapanmasıyla, Orff, genç bir öğretmen, müzisyen olan Gunild Keetman ile birlikte müzik ve dans-oyun birlikteliğini yeniden canlandırmak amacıyla radyo yayınları yapmaya başladı. Bu programlarda erişkinlerden çok, çocuklara yöneldiler. Çünkü Orff, çocukların doğal bir müzik yeteneğine sahip ve kendilerini ifade etmede dış etkiden uzak olduklarına inanıyordu. Böylece, onların kendi müzik öğretim sistemine, büyüklerden daha yakın olduklarını düşünüyordu. İki müzisyenin çalışmaları, Schulwerk metodu ile içinde "Çocuklar İçin Müzik (Music for Kinder) adlı bir dizi enstrümantal parça da bulunan beş ciltlik şarkı kitapları serisini doğurdu. 1960'larda Orff ve Keetman'ın çalışmaları Amerika'da kullanılmaya başlandı. Bu da geliştirdikleri metodun dünyaya yayılmasına yardımcı oldu.

Schulwerk'in Avrupa'da anlaşılan ve uygulanan temel içeriği, müziğin ve onun içerdiklerinin taklit edilmesi ve araştırılmasından geçer. Öğrenciler tecrübe kazandıkça doğaçlamayı da programlarına katarlar. Amerika'da kullanılan yönteme dört aşamalıdır. Bunlar; "Taklit etme, araştırma, bilgi kazanma, doğaçlamadır. Taklit etme, anında veya kanonik olabilir. Kanonlar, kesik kesik (grup lideri alkış tutar ve

grup onu izler) veya akıcı bir şekilde yapılabilir. Araştırma öğrencilerin bilgiyi kullanmada, yaratıcılıklarının sonucu olarak, yeni yollar bulmalarını sağlar. Örnek olarak “şimdi bu ritmi öğrendiğimize göre, onu daha hızlı, daha yavaş, yüksek sesle, alçak sesle, farklı bir enstrümanla, perde değiştirerek çalabilirmisiniz.” Bilgi veya müzik okuma ve yazmada ki yeterlilik, çocuğun önceki müzik tecrübelerinin bir gelişimidir. Schulwerk yöntemi, bilginin mekanikten çok, müzikal bir boyuta gelmesi için bol miktarda tecrübe edinilmesi gerektiğini savunur. Bu yolla çocuklar, yarattıkları müziği, müzikal beceriyi- muhafaza edebilirler. Onaltılık ve sekizlik notalar için ritmik notasyon, anaokuluyla ilkökul birinci sınıfta tanıtılabilir. Önce belirli perdelere (sol-mi ile mi-re-do) ritmik notasyon gösterilir. Daha sonra ikinci veya üçüncü sınıfta pentatonik, beşinci sınıfa gelindiğinde ise diatonik gamlarını okunup yazılmasına geçilebilir. Doğaçlama, Orff yönteminin son aşamasıdır. Önceden öğrenilmiş olan müzikal bilgiyi keşfetmeye yarar. Bu son aşamaya gelinmeden önce de kısıtlı doğaçlama çalışmaları yapılabilir. Ancak şimdiki farkı, artık öğrencilerin yarattıkları kaydedecek yeterli müzikal bilgi ve donanıma sahip olmalarıdır. Örnek olarak, araştırma evresinin başındaki bir öğrenci var olan parçaların, ritmlerin ve hareketlerin bölümlerini değiştirerek çalışıyor ise, doğaçlama evresindeki bir öğrenci kendi orijinal ürünleri üzerinde duracaktır. Bu şekilde doğaçlama Amerikan Orff sisteminde, çocukların müzisyenlik yolunda varılmak istenen noktadır.” (Campbel ve diğ., 1995, s.54-56)

Orff metodunda, bestecinin geliştirmiş olduğu bir çalgı topluluğu kullanılır. Çocuklar tarafından kolaylıkla çalınabilen bu çalgılardan çeşitli renk ve tını da sesler elde edilebilir. “Instrumentarium olarak adlandırılan çalgılar vurmali ve telli olarak iki grupta toplanmıştır. Vurmali çalgılar; ksilofon (soprano-alto-bas), metafolon (soprano-alto-bas), glockenspiel (soprano-alto), davullar, ziller, üçgen zilden oluşur. Telli çalgılardan gitar, viola da gamba ile zaman zaman blok flüt kullanılır.” (Choksy ve diğ., 1986, s.100)

4.2.4. Kapsamlı Müzisyenlik (Comprehensive Musicianship / CM) Yaklaşımı

Kapsamlı müzik eğitiminde öğrenciler çeşitli kültürler gelenekler ya da stillerde ki müzikleri ortak elemanlar aracılığıyla daha iyi anlayabilme olanağını bulurlar. CM yaklaşımına göre; bu temel özellikler, tüm müzikler arasında ortak terimlerin ve prensiplerin taşıyıcısı görevini görmektedirler. Müziksel yapının elemanları, Japon gagaku'dan, popüler bir rock şarkısına kadar çok farklı müzik stillerinde bulunabilir. Müziğin ortak elemanlarının kapsamlı yapısı, müziğin öncelikle ses olduğu varsayımına dayanır. Ses de, tanımlanabilir bazı temel özelliklere sahiptir. Bunlar; “frekans, süre, yoğunluk, tınıdır. Müzik; bu yapısal elemanların çeşitli şekillerdeki dizilişi ve düzenlenmesi sonucunda elde edilir.” (Choksy ve diğ., 1986, s.108)

“Yatay organizasyonda ses ve sessizliğin sürekli ya da farklı birimlerde zaman hareketi, ritmik açıdan ses ve sessizliğin uzun, kısa, düzenli ve düzensiz gruplar halinde süresel dağılımı ile, vuruş frekanslarının ritim ile iletişim içerisinde yatay düzenlenmesiye elde edilen melodik yapı gizlenir.

Dikey organizasyon eş zamanlı birimlerde seslerin dikey hareketleridir. Eş zamanlı çalınan ya da söylenen sesler armoniyi, eş zamanlı perdelerin ya da ayrı ayrı notaların birikmesinin yoğunluğuyla yaratılan kalite dokuyu meydana getirir.

Dışavurumsal kalite, müzik yapının sesin tekilliğine katkıda bulunan yönleridir. Yoğunluk, çok yumuşaktan çok sert sese yükseklik kalitesini veren enerji olarak açıklanır. Yoğunluk çoğu zaman “volume”, dinamik değişim ya da amplitud olarak da kullanılır. Sesin rengi ya da özel ton kalitesi tınıyı oluşturur. Bu tür özellikler vokal ses, grup ya da orkestra enstrümanları folk enstrümanları, batı-dışı enstrümanlar, synthesizalar veya müzik dışı kaynaklardan edinilebilir.” (Choksy ve diğ., 1986, s.109)

Sonuçta ortaya çıkan müzikal şekil, her zaman tarihsel, sosyal ve estetik gibi farklı diğer özelliklerden etkilenen müziksel bir bağlamda oluşur. Müzik gelişimini etkilemiş olan tarihsel bir altyapıya sahiptir. Enstrüman yapımında ki ve icadında ki tarihsel gelişmeler, müziğin kalitesini, rengini ve bestecinin kullanabileceği ses renklerini de etkilemiştir. Bir toplumu ya da kültürün sanatsal gelişmeleri ve estetik gereklilikleri de, müziğin besteleniş tarzını önemli ölçüde etkilemiştir.

Bu ortak elemanlar, bir öğretim programında temel birimler olarak kullanılabilir. Müzik eğitiminde öğretmen için, teker teker bu yapısal elemanlar kapsamlı programın planlanmasında bir çerçeve oluşturabilirler. “Örneğin sesin dört özelliği (frekans, süre, yoğunluk ve tını) küçük yaşlarda ki çocukların eğitiminde temel öğretim birimleri olabilir. Frekans; yüksek ve düşük perdeler, süre -ısa ve uzun değerler, yoğunluk yüksek ve yumuşak perdeler, tını çeşitli ses kaynakları ile üretilen sesin kalitesi olarak tanımlanır.” (Choksy ve diğ., 1986, s.109)

Kapsamlı bir yaklaşımda, çocuklar bu dört özelliği inceler, analiz yapar, icra eder ve ses organizasyonun da kullanırlar. Bu özellikler müziksel bir yapı içerisinde ya da öğretmenin kullandığı müzik materyali çerçevesinde kurulur. Müziğin bu ortak elemanlarının anlaşılması, daha karmaşık müzik malzemelerinin kullanımıyla daha ileri ki seviyelere de yayılır.

“Okul öncesinden üniversiteye dek süren müzik eğitiminde, CM yaklaşımı, icra, analiz ve kompozisyon öğelerinin dengeli bir şekilde kullanılmasıyla öğrencileri kişisel müzik yeteneklerini geliştirmeye teşvik eder. İcra; besteci tarafından yazılmış müziğin okunması ve yeniden yaratılması, analiz algısal dinlemeyle müziği tanımlama, kompozisyon ise kompozisyon ve doğaçlama tekniklerinin anlaşılması ve uygulanması amacına hizmet eder.” (Choksy ve diğ., 1986, s.110)

Sınıfta CM yaklaşımının kullanılması, müziğin ortak elemanlarının, icra, dinleme, tanımlama, kompozisyon ve doğaçlama yoluyla öğrenilmesini sağlar. Bu tecrübeler sayesinde öğrenciler; icracı, dinleyici ve besteci rollerini üstlenirler. Öğrenci bu üç rolün her birinin varlığının bilincindedir ve yaratıcı nitelikteki benzer aktivitelere katılır. Öğretmen ve öğrenci; öğrencinin dinleyici, icracı ya da besteci olabileceği bireysel ya da grup etkinliklerine yoğunluk verirler. Planlanan etkinlik sırasında; öğrenci diğer iki rolün önemli ve destekleyici fonksiyonlarına da dikkat eder. Dinleyici, kapsamlı bir dinleyici olabilmek için, aynı zamanda icracı ve besteci olmak durumundadır. Besteci, kapsamlı olabilmek için, aynı zamanda icracı ve dinleyici olmak durumundadır. Bu öğretim süreci genellikle öğrencileri, müziğin kapsamlı bütünlüğünü anlamaya yönelten dolaylı bir süreçtir.

Bu üç işlevden hangisine daha fazla ağırlık verileceği, sınıfın ya da grubun eğitimsel işlevine göre değişebilir. Örneğin, lisede konser grubundaki öğrenciler

icraya ağırlık verirken, müzik teorisi dersindeki öğrenciler analiz ve kompozisyon üzerinde duracaktır. Her iki durumda da öğrenciler alternatif konumda ki rolleri de uygulayacaklardır. Konser müzisyeni kapsamlı bir düzenlemede söylenen müziği tanımlayacak ve kompozisyon ya da doğaçlamayı kavrayacaktır. Müzik teorisi öğrencileri, şarkı söyleyecek, yazılmış ya da analiz edilmiş olan parçayı çalacaklardır.

1963-1973 yılları arasında hayata geçirilen “Çağdaş Müzik Projesi” deneysel programından yola çıkarak, CM, müziğin farklı yönlerinin birbirleriyle ilişkisini gösteren ve entegre olmuş bir müzik eğitimi öngören bir yaklaşımı ön plana çıkarmaktadır. Öngörülen metot, tarihsel icra pratiği ve özel bir müzik literatürüne dayanmaktadır. Bu metotta, müziğin farklı elemanları birbiriyle bağlantılıdır. Müzik, her zaman materyalini oluşturan parçaların bağlanmasına odaklanan bir öğrenme bütünlüğü olarak görülür. Aynı zamanda müzik, kapsamlı bir ortamda, diğer tüm sanat dallarıyla da ilişkilidir.

CM yaklaşımı çalışmanın derinliğini ve solugunu da vurgular. Sınıflarda ki ya da icra gruplarında ki öğrenciler, ayrı ayrı müzik elemanlarını ya da müzik kavramları verilerini, olabilecek en kapsamlı şekliyle, farklı müzik çevrelerinde incelemeleri için yönlendirilirler. Bu derinlemesine yaklaşım müzik anlayışını ve yetenek gelişmesini güçlendirir. CM çalışma programları, tüm ülke ve kültürlerin müziklerini öğrenmeye yönelir. Çağdaş müzikten folk müziğe ve global müziğe kadar tüm müzik literatürü üzerinde çalışılır. Bu geniş yelpaze de, müziğe ortak elemanlar aracılığıyla yaklaşılır. Öğrenciler kendi kendilerine icra, analiz, beste ve doğaçlama yaparlar. Kapsamlı müzisyenlik öğretisinde, batı-dışı müzik de öğrenciler tarafından icra edilir, tanımlanır ve farklı özellikleri beste ve doğaçlama çalışmalarında kullanılır. Çağdaş müzik doğaçlama, kompozisyon, analiz ve icra için temel olarak kullanılır. Folk müziği, müziğin ortak elemanları yoluyla analiz edilir ve folk stilinde icra edilir. Folk müziği derinlemesine incelenerek, yapısal özellikleri doğaçlama ve diğer beste çalışmalarında temel olarak kullanılır.

Bazı eğitimciler, CM öğretisinin, “Çağdaş Müzik Projesi”ne dayanması nedeniyle, yalnızca çağdaş müzik üzerinde çalıştığını düşünmektedirler. XX. Yüzyıl müziğini anlamamanın, CM programlarında önemli yer tuttuğu muhakkaktır. Ancak “Çağdaş Müzik Projesi” tarafından lanse edilen program bu gezegenin her yerinde

çalınan ve söylenen müzikleri içermektedir. Bu yelpaze ilkel toplumların müziğinden, eski oryantal müziğe, Amerikan gençliği müziğine ve tüm zamanlarda her yerde bestelenmiş tüm müzik çeşitlerini içerir.

“CM yaklaşımı, öğrencilerin bilgiyi hayata geçirebildiklerinde, beste, icra, analiz yoluyla uygulama şartları olduğunda daha iyi öğrendikleri ve daha keyif aldıkları düşüncesine dayanmaktadır. CM yaklaşımı; öğrencilerin tüm zamanların ve kültürlerin müziklerini aktif olarak yorumlamaları sonucu, müziğin ortak elemanlarını öğrenmelerini öngörür. Bu CM prensipleri; tüm sınıflara, grup provalarına ve özel derslere uygulanabilir. Yaklaşımın ana hatları, öğretmene ve öğrenciye, kullanılan malzemenin seçiminde, müzik anlayışının temellerini öğretmede kullanılacak teknik ve metodların seçiminde, büyük oranda esneklik vermektedir.” (Choksy ve diğ., 1986, s.111)

4.3. A.B.D.’nde Kullanılan Diğer Yöntemler

4.3.1. Manhattanville Müzik Müfredatı Projesi (Manhattanville Music Curriculum Project / MMCP)

1960’larda, müzik programlarının gözden geçirilmesi ve yeniden planlanması sırasında, Manhattanville Müzik Müfredatı Projesi en etkili program olarak ortaya çıktı. Amerikan Eğitim Şurası tarafından geliştirildiği yerin ismini alan proje 3. Sınıftan 12. Sınıfa kadar öğretmen gözetiminde fakat öğretmenlerden çok öğrencilerin temel bakış açısı göze alınarak; bir takım temel müzik kavramlarının araştırma yoluyla, öğrenilmesi, fikrine uygun olarak hazırlanmıştır.

MMCP; yaratma, doğaçlama ve besteleme yoluyla anlamayı, araştırma yoluyla da öğrenmeyi inceledi. Çocukların bedenlerini kullanarak çıkardıkları sesler, alkışlama, elle vurarak ses çıkarma, ısıklık çalma, inleme ve başka değişik seslendirme yollarıyla kendi ses dünyalarını yansıtma ve teşvik eden yöntemleri inceledi. Çocukların “buldukları sesler”le kendilerine özel müzik aletleri geliştirmeleri gibi yaratıcı konular ele alındı. Bu sayede; çocuklar perde, ritm, form, dinamik kavramlarını, kendi müzikal anlatımlarıyla geliştirip notaya da dökebileceklerdi. Çocuklar büyüdükçe bu kavramlar da gittikçe karışıklaşmaya başladı.

Yönetici Ronald B. Thomas’a göre MMCP’nin yedi çeşit tecrübesi mevcuttur. Bunlar; “MMCP stratejileri (beste, performans, değerlendirme, idare

etme, dinleme), öğrenci resitalleri, kayıtları dinleme, araştırma ve sözlü raporlar, konuk resitalleri, beceri gelişimi, grup halinde şarkı söylemeden oluşurlar.” (Campbel ve diğ., 1995, s.60)

Çocukların müzikal ifade şekilleri, duydukları yeni parçalardaki fikirlerden etkilenir. Bestelenmiş parçalar birer bütün olarak ele alınırlar. Böylece çocuklar onları sadece dinlemekle kalmayıp onları sahneye taşıyabilir, varyasyonlar yaratabilir ve daha sonra bu etkiyle yeni yaratımlara gidebilirler. MMCP ; çocuklarda ki performans, sahne idaresi ve notasyon –çocuklar tarafından icad edilmiş grafik şekiller- üzerinde durarak becerilerinin gelişimini destekler. MMCP ayrıca; gayri resmi ve rahat ortamlarda, müzik öğretiminin daha başarılı olacağını savunan bir bakış açısına sahiptir. Öğreticilerin çocukların eşsiz öğrenme şekillerine uyacak şekilde esnek olması da önemlidir. Etkili müzik öğretimi; alternatif ses araçlarının varlığı, hareket ve grup çalışmaları için yeterli alan ve müzikal sorunlarla ilgilenebilmek için gereken zamanın sağlanması ile mümkün olabilir.

4.3.2. Gordon Öğretisi

Amerikalı müzik eğitimcisi Edwin E. Gordon (1928) 1970’lerde müzik öğretimi için bir yöntem geliştirmeye başladı. İçten duyma -müziğin var olmadığı durumlarda zihinde müzik duyabilme – kavramı için “audiation” terimini geliştirdi. Klasik Avrupa pedagojilerinde olduğu gibi Gordon’un fikirleri sembolden önce ses yaklaşımını destekler. Dil gelişiminde olduğu gibi, çocuklar önce ton ve ritm kalıplarını dinleyip onları taklit ederek okuyup yazmayı öğrenirler. Bu şekilde çocuklar zamanla, yazılı olan bir notayı, sesin kendisi olmadan okurlar. O sesi içlerinde duymayı öğrendiklerinde “audition” meydana gelmiş olur.

Gordon’un müzik teorisi, ayırt edici bir dinleme tarzından yola çıkıp, müzik okuma, yazma, doğaçlama ve müziğin teorik olarak anlaşılmasına kadar uzanır. Bu düzenin sekiz maddesi şunlardır: “Ayırt etmeye yönelik öğrenme, kulak/ağız, sözlü anlatım, kısmi sentez, sembolik anlam ve toplu sentez’i içerir. İleri öğrenme; genelleme, yaratıcılık/doğaçlama, teorik anlamadan oluşur.” (Campbel ve diğ., 1995, s.58)

“Ayırt etmeye yönelik öğrenme, küçük ses kalıplarını dinleme ve taklit etmeyle başlar. Bu sesler solfej şeklinde verilir. Kısmi anlam, bu parçalardan

çocukların ne kadar anlam çıkardıklarının test edilmesi ile ilgilidir. Daha sonra, yazılı sembollerin tanıtılması ile sembolik anlam gelir. Bu aşamada henüz onaltılık ve sekizlik notalar tanıtılmamıştır, sadece duyulan ile yazılanın nasıl bir ilişkide olduğu anlatılır. Toplu sentez ise, parça parça öğrenilen bu becerilerin bir bütün halinde toplanmasından oluşur (meselâ bir şarkının notasyonu). Buna bağlı olarak çocuklar, kulaktan tanıtılan bilinen kalıplara sahip bir melodiyi notasyona dökebilmelidirler.

İleri öğrenme ise, daha çok tanıdık olmayan parçalar kullanarak, çocukların bu parçaları genelleme (çocukların bildikleri teknikleri bilmedikleri parçalara uyarlayabilmeleri), yaratıcılık / doğaçlama (yaratıcılığa dökabilmeleri) ve teorik anlama (müziğin neden bu şekilde işlediğini anlayabilmeleri) yoluyla eğitilmeleridir.” (Campbell ve diğ., 1995, s.58)

4.3.3. Eğitimde Müzik (Music in Education / MIE)

1980’li yıllarda, teknoloji yardımcı müzik öğretimi sınıflara girmeye başlamıştır. Yamaha şirketi, bilgisayar ve bilgisayarlaştırılmış klavye programlarıyla, çocukların müzik öğrenmesi üzerinde çalışmalar yapmıştır. Onların eğitimde müzik (Music in Education / MIE) teorisine göre; klavye ile çalışan çocukların kulak, icra ve notasyon becerilerini geliştirmeleri hızlı ve etkin olur.

MIE’nin amaçları dinledikleri, yaptıkları veya yarattıkları müziği anlatabilen, tartışabilen zeki bireyler yetiştirmektir. Programın içeriği; birbirleriyle bağlantılı ve belirli müzikal kavramlar üzerine odaklanan yüz kırkbeş bölüme ayrılmış yayınlar, bilgisayar programları ve aygıtlardır. Ayrıca içerikte folk şarkıları, milliyetçi şarkılar, pop şarkılar, popüler müzikallerden şarkılar ve klasik parçalar yer alır. Çocuklar melodik ve ritmik dikte, kompozisyon ve klavye çalışmalarında kendilerine uygun bir hız belirleyerek ilerler. MIE içerisinde, birlikte ve bireysel icra çalışmaları ile sınıf ve bireysel çalışma-araştırma olanakları bulmak mümkündür.

MIE programı için bilgisayar çok önemlidir. Çocukların ders açıklamalarına, prova ve tekrarlarına, kendi bilgi ve beceri düzeylerini ölçmelerine olanak sağlar. Çocuklara MIDI (Music Instrument Digital Interfance) kullanan klavyelerde, performans tecrübesi kazandıran da bilgisayar desteğidir. Çocuklar bu şekilde; kavramları, icra becerilerini ve repertuvarlarını kendi çıkarttıkları ve yarattıkları yapay MIDI sesleri yardımıyla öğrenirler. Öncü programlar MIE’nin müzik bilgisi

edinmek için oldukça başarılı bir içeriğe sahip olduğunu göstermiştir. (Campbel ve diğ., 1995, s.60)

4.3.4. Müzikle Eğitim (Education Through Music / ETM)

Başlıktan da anlaşılacağı gibi Müzikle Eğitim (Music Through Music / ETM) müzik öğretiminde bütünsel bir yaklaşımdır. Amerikalı müzik eğitimcisi Mary Helen Richards, Kodaly pedagojisinin A.B.D.'deki öğrenciler ve öğretmenlerin gereksinimlerine uyarlanma şekillerinden çok etkilenmiştir. Zoltan Kodaly ile temaslar ve Macar okullarında incelemeler sonucunda, Kodaly prensiplerini İngilizce'ye ve Amerikan eğitime katmaya başlamıştır. 1960'lar'da bir öğretim serisi olan "Theshold to Music"i yayınlamıştır. Kodaly'nin Kuzey Amerika Kıtası'nda halk şarkıları bulup, bu şarkıları çocuklara öğretmesi yolundaki önerilerine uyarak çalışmalarına devam etmiş ve şarkılar ile dilin ne kadar çok öğrenme benzerlikleri gösterdiğini keşfetmiştir.

ETM'nin birinci ve ikinci derece amaçları: Çocuklara rahatlık, kendine güven ve grup müziği çerçevesinde başkalarıyla uyumlu işbirliği geliştirmektir. Bunlar; kulak becerileri ve müzik dilinin melodik ve ritmik düzenlerini anlamaya yönelik yetiler kazanma amaçları ile devam eder. ETM, A.B.D. ve Britanya Adaları'nın halk şarkılı oyunlarından da faydalanır. Çocukların melodik ve ritmik kalıpları, kelime ve cümle tekrarlarını keşfetmelerinde; "hareket" gerekli bir teknik olarak algılanır. (Campbel ve diğ., 1995, s.62)

4.4. Müzik Eğitiminde Uluslararası Çalışmalar

4.4.1. Uluslararası Müzik Eğitimi Cemiyeti (ISME; International Society For

Music Education)

4.4.1.1. ISME'nin Kuruluşu ve Yapısı

ISME; uluslar arası alanda, müzik eğitimini düzeyini yükseltmek amacıyla 1953'te Brüksel'de kurulmuştur. ISME; müzik eğitimiyle ilgili gelişmeleri izler girişimleri destekler, üyeleriyle işbirliği yaparak konferanslar ve toplantılar düzenler. (Sözer, 1996, s.355)

Müzik eğitiminin uluslar arası planda ele alınması ve çok kültürlü bir olgu halinde gelişmesinde, ISME büyük rol oynamıştır.

Kuruluşundan bugüne, UNESCO'nun siyasi ve kültürel politikaları ile sıkı bir bağlantı içerisinde.

ISME; her biri altı üyeden oluşan, yedi tane komisyona sahiptir. Bunların görevleri, kendi sahalarındaki yeni bilgileri ve gelişmeleri toplamak, karşılaştırmak ve yayınlamaktır. Bu komisyonlar aracılığıyla ISME üyeleri, müzik eğitiminin belli alanlarına olan karşılıklı ilgilerini paylaşma imkanı bulurlar. Her komisyon ISME Konferansından hemen önce gerçekleşen iki yılda bir yapılan seminerlere ev sahipliği yapar. Her komisyon bildirilerini; ya bu komisyon seminerinde, ya da ISME Konferansı sırasında ki bir komisyon toplantısında duyurur.

Bu yedi Komisyon şunlardır:

- 1- Araştırma (Research)
- 2- Toplum Müzik Aktivitesi (Community Music Activiity)
- 3- Çocuklukta Müzik Eğitimi (Early Childhood Music Education)
- 4- Profesyonel Müzisyen Eğitimi (Education of Professional Musician)
- 5- Kültürel, Eğitimsel ve Kitle İletişim Politikalarında Müzik (Music in Cultural, Educational and Mass Media Policies)
- 6- Özel Eğitimde Müzik, Müzik Terapi ve Müzikle Tedavi (Music in Special Education, Music Therapy and Music Medicine)
- 7- Okullarda Müzik ve Öğretmen Eğitimi (Music in Schools and Teacher Education) (Smith, 2000)

4.4.1.2. ISME'nin Amaçları

ISME'nin amacı, tüm dünyada müzik eğitiminin geliştirilmesidir. Müzik eğitimindeki tüm uzmanlık alanlarını temsil etmektedir. Aşağıdaki sıralanan maddeler cemiyetin amaçlarını ve pozisyonunu gösterir:

“1- Müzik eğitimi, hem müziğin eğitimini, hem de müzik yoluyla eğitimi içerir.

2- Müzik eğitimi ömür boyu sürmeli ve her yaştan insanı içine almalıdır.

3- Müzik eğitiminin her aşamasındaki öğrenci, uzman müzik eğitimcileri tarafından verilen, dengeli, kapsamlı ve ilerici bir müzik eğitim programına sahip olmalıdır.

4- Bütün öğrenciler zekalarını geliştirmek, hayal güçlerini harekete geçirmek, zevk almak ve ruhlarını yüceltmek için, müzikal yetenek, bilgi ve değerlendirme güçlerini birleştirerek ilerletebilmek fırsatına sahip olmalıdır.

5- Bütün öğrenciler mümkün olan en iyi müzik eğitimini almalıdırlar. Öğrencilerin, müzikle ilgilenebilmek için eşit şansı olmalıdır. Müzik eğitimi, sosyal, ekonomik ve etnik ayrılıklara dayanmamalıdır.

6- Öğrenciler, müzikal yeteneklerini tam olarak geliştirebilmeleri için, kişisel gereksinimlerine uygun olan eğitimi alma olanağına sahip olmalıdırlar.

7- Özürlülerle beraber tüm öğrencilerin, müzikal gereksinimlerini karşılamak için daha fazla çaba gereklidir.

8- Tüm öğrencilerin; aktif müziğe, dinleyici, icracı, besteci ve doğaçlayan olarak katılımlarını sağlayabilecek geniş imkanlar olmalıdır.

9- Bütün öğrencilerin; ait oldukları kültürün, uluslarındaki ve dünyadaki diğer kültürlerin müziklerini öğrenmesi ve uygulayabilmesi gerekir.

10- Tüm öğrenciler, karşılaştıkları müziklerin, tarihsel ve kültürel olarak meydana geldiği çevre ve şartları kavrama yeteneklerini geliştirme, müzik ve icra üstüne inceleme ve değerlendirme yapabilme, müzikle ilgili estetik sorunları anlayabilme kabiliyetlerini geliştirme de eşit fırsatlara sahip olmalıdırlar.

11- Cemiyet bütün dünya müziklerinin geçerliliğine inanır. Kendi toplumları tarafından bu müziklere verilen değere saygı duyar. Kuruluş, dünya müziklerinin zenginliği ve çeşitliliğinin bir kutlama sebebi olduğuna inanır. Bu zenginliği, uluslar

arası barış ve işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, çok kültürlü eğitimin uygulanması için bir fırsat olarak görür.” (Smith, 2000)

4.4.1.3. Çok Kültürlü Müzik Eğitiminin Gelişmesinde ISME’nin Tarihsel Rolü

ISME’nin, kuruluşundan bugüne kadar geçen süre içinde çok kültürlü müzik eğitiminin gelişmesindeki rolü üç aşamada incelenebilir. Bunlar, müzik Eğitiminde Beliren Dünya görüşü (1953- 1969), Müzik Eğitimi ve Ulusal Kültür (1970-1983), Dünya Müziklerini Paylaşma (1984-1996) başlıkları altında toplanabilir.

II. Dünya Savaşından sonra tüm ülkelerde, müzik eğitimi alanında ortaya çıkan görüşler ortak bir paydada toplanmaya başlanmıştır. İşte ISME bu savaşın olumsuz etkilerinin yoğun olarak yaşandığı yıllarda kuruldu. Bu sıralarda, dünyadaki tüm ülkelerin gündeminde dünya barışı vardı. UNESCO’nun himayesi altındaki IMC (International Music Council), ISME’nin kuruluşuna ve şekillenmesine kılavuzluk etti. Sonuç olarak, UNESCO’nun proje ve amaçları, ISME’yi etkileyerek kuruluşun konferanslarının ana temalarını belirledi. Bu konuya örnek olarak 1950-1960’lı yıllar boyunca UNESCO’nun doğu-batı ilişkilerini göstermek için harcadığı çabalar gösterilebilir.

Doğu-Batı temasının ilk güçlü anlatımı ISME’nin III. Uluslar arası konferansı’nda oldu (Kopenhag 1958). Konferansın temel amacı; “Batı ve Doğu dünyasının müziklerini uluslar arası anlayışın” (Mc Carthy, 1997, s.82) aracı olarak geliştirmektir.

Daha sonra yapılan çalışmalarda yüzyılın ilk yarısında uluslar arası müzik eğitimi felsefesine etki eden “Müzik Evrensel Bir Dildir” anlayışı yerini, karşılıklı kültürlerin müziklerinin tanınıp incelenmesi, anlaşılmasına çalışılması ve takdir edilmesi anlayışına bıraktı. Batı müziğinin “üstünlüğüne dair” fikirler sorgulanır oldu. Diğer kültürlere ait müziklerin değerlerinin farkına varılması gerektiği üzerinde duruldu.

1963’teki Tokyo konferansı, müzik eğitiminde işlenen doğu-batı temasının doruk noktasını oluşturdu. “Müzik Dünyasında Doğu-Batı ve Müzik Eğitimi” teması etrafında bildiriler verildi. “Tokyo konferansı, müzikteki doğu-batı ayrımı

görüntüsünü taşıyordu. Bununla beraber, ISME liderleri müziğe daha evrensel bir mesele olarak yaklaşmaya başlamışlardı.” (Mc Carthy, 1997, s.83)

ISME’nin müzik eğitimi ve ulusal kültür üzerindeki rolü 1960’ların sonunda farklı bir yönde ilerlemeye başladı. Zira bu yıllarda değişik bir sosyo-politik gündem belirlemeye başladı. III. Dünya’ya karşı bir bilinç gelişti. Bütün ülkelerin kültürel zenginliklerinin farkına varılması yönündeki bu eğilim, UNESCO’nun forumlarında yer alıyordu. UNESCO’nun amacı, “kültürün elit olmayan yönüne dikkati çekerek , bireyin kültürel eğitime katılımının artırılması, kitle iletişim araçları ile batılaştırmanın etkisine karşı geleneksel kültürlerin korunması ve yaşatılmasıydı.” (Mc Carthy, 1997, s.84)

UNESCO, kendi kültürel gündemini geliştirmek için, “Müzik Eğitimi’nin Evrensel Görünüşü” üzerine ISME’nin iki konferansının sponsorluğunu yaptı. Genel amaç, bütün dünya üzerindeki müzik gündeminde var olan problemleri tartışmaktır. Konferanslarda “Sınıflarda Yabancı Kültür Müzikleri” başlığı dikkat çekti. ISME’nin onuncu konferansı programında şu sözler aldı: “ISME, sanat müziklerini aldığı kadar halk müziklerini, batı müzikleri kadar doğu müziklerini ve bütün müzikal kültürleri kabul etmektedir.” (Mc Carthy, 1997, s.85)

1970’lerin başında toplum yaşamında ve eğitimde, ulusal müzik fikri gelişmeye başladı. Müziğin sosyo-kültürel sorumluluklarına dair artan ilgi, 1974-1982 yılları arası yapılan ISME konferanslarında araştırma konusu oldu. 1978 yılında Lizbon konferansı’nda, “Müzik Eğitiminde Yeni Perspektifler” adlı bir bildiri sunuldu. Bu bildiri ile, çokkültürlü, müzik eğitiminin anlamına yeni bir şekil veriliyordu. 1982’deki ISME konferansında birkaç bildiride “çokkültürlü” toplumlarda müzik eğitimi ele alındı. (Mc Carthy, 1997, s.86) Etnik zenginliği olan toplumlarda yaşamının, daha geniş bir dünya topluluğunun üyesi olma bilincini artıran bir unsur olduğuna dikkat çekildi. Bristol konferansı’ndaki “Genel ve Değişim” teması korunularak “daha geniş bir dünya topluluğu”na dair yenilenen bakış, 1970’lerden 1980’lerin başına kadar ISME’nin üzerinde durduğu “yerli müzikal geleneklerin korunması ve ulusal kimliğin kurulması” görünüşü ile denge sağladı.

Bu görüşlerin ışığında 1980’li yılların başında dünya müziklerini paylaşma noktasına gelindi. Bu paylaşım, toplumların kültürlerine daha fazla önem verilmesiyle orantılıdır. Ayrıca toplumda o güne kadar geri planda kalmış toplulukların ya da göçmen kültürlerinin tanınmasıyla yani bir kimliğin doğrusu insanların birbirlerine daha hoşgörüyle bakmasını sağlamıştır. Bu yıllarda dünyanın küresel bir köy ve ulusların bu köyde birbirleriyle yan yana yaşayan topluluklar olduğu görüşü ileri sürülüyordu.

1984’te ISME’nin VII. Uluslar arası Konferansı’nda şu görüşler ileri sürülmüştür. “Yöresel alanın yegane niteliğine, ulusal ve bölgesel farklılıklara saygı göstererek müzikal kültürün gerçekten evrensel bir anlayışı ile 21. yüz yıl için hayatı zenginleştirebiliriz.” (Mc Carthy, 1997, s.87) Çok kültürlü müzik eğitimi için ilk öneriler bu toplantıdan çıkmıştır. 1984 konferansında; eğitimde dünya müziğini kullanma teması yeniden canlandırıldı. ISME, eğitimdeki yer alacak dünya müziklerinin kullanımı üzerinde cemiyetin konumunu belirleyen geniş ve önemli bir politikayı onaylamıştır.

ISME’nin tüzüğünde yapılması teklif edilen bir değişiklik, kuruluşun, müzik eğitiminde yer alacak “dünya müziği” tanımını nasıl genişlettiğine çok iyi açıklar. Önerilen bu değişiklik “yeni durumun bir amacı olarak, ISME beşeri cemiyetin müzik kültürlerinin öğretilmesi ve korunması müzik eğitimcilerini destekleyeceği” yönündedir. 1994 yılında ISME dünya müzik eğitiminde bu yeni politikayı onaylamıştır.

4.4.1.4. ISME’nin Dünya Kültürleri Müziklerine Bakışı

ISME, müzik eğitiminde dünya kültürlerine ait müziklerin önemli bir rol alması gerektiğine inanır. Cemiyetin yaptığı tüm çalışmalar bu konu üzerine yaklaşım ve önerilerini içerir.

1- İzlenen yol aşağıdaki varsayımlar üzerine kuruludur:

- a- Müzik dünyası; her birinin kendine özgü stili, repertuarı, prensipler dizisi ve sosyal çevresi olan farklı müziklerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Batı sanat müziği, bunlardan biridir. Fakat saygınlığı evrensel coğrafyaya yayılmıştır. Buna paralel olarak, dünya müzik eğitiminde özel bir rolü vardır.

ISME toplumlardaki sosyal tabakalaşmaya paralel olarak, müzik çeşitlerinin köklerinin de bu tabakalara dayandığını kabul eder. Örneğin; klasik müzik, halk müziği, popüler müzik v.b. Fakat her toplum, kendi göreceli değerlendirmesini, kendi içinde yapar.

- b- Müzik kültürü evrenseldir. Tüm kültürler kendi müziklerine sahiptir. Ve her toplumun bununla bağlantılı bir müzik sistemi vardır. Alt kültürler, toplumsal sınıflar ve diğer kendilerine has müzikleri olabilir.
- c- Müziğin değerlendirilmesinde evrensel bir ölçüt yoktur. Fakat her toplum; kompozisyonlar, icra, enstrümanlar, öğretim metodları ve müzikal tutum konularında belirli bir yargı ve anlayışa sahiptir. ISME bütün müzikal sistemlerin üzerinde çalışmaya değer olduğuna inanır.
- d- Müzik işitsel süreçler, fikirler ve kavramlar sistemi olarak incelenmeli ve anlaşılmalıdır.
- e- Müzik; sosyo-kültürel çevresi ve kendi kültürünün bir parçası olarak en iyi şekilde algılanabilir. Bu görüşe paralel olarak; herhangi bir kültüre ait müziği algılama, toplum ve kültürü hakkında belirli ölçülerde bilgiyi gerektirir.
- f- Herhangi bir kültüre yabancı olan biri, onun müziğini değerlendirmeyi öğrenebilir, hatta icra edebilir. Fakat o kültürden herhangi birinin algılama düzeyine erişmeyebilir. Bu durum çoğu kez o müzikle ilgili çalışmalarda problem yaratmaz.

2- Önemli eğitim konuları üzerine olan yorumlar ise şu şekilde sıralanabilir:

- a- Kültürel-evrensel anlayış çerçevesinde; her müzik eğitim sisteminin, kendi toplumunun müziğini de içermesi gerekmektedir. Bu müzik türlerinin yanı sıra Klasik Batı Müziği, diğer dünya toplumlarına liberal bir örnek oluşturmaktadır.
- b- Müzik eğitimi kurumsal bir çerçeve içinde devam ederken, öğretmenlerin toplumun müzikal yaşantısından da yararlanmaya gereksinimleri vardır. Dünyanın bir çok yerinde, kitle iletişim araçlarıyla yayılan müzik türleri

öğrencilerin günlük yaşantısında; belirgin bir yere sahiptir. Bu müzik türlerini, müzik eğitimindeki potansiyelin artırılmasında kullanmak gerekir.

- c- Müzik eğitiminde; bazı müziklerin diğerlerinden daha fazla üzerinde durulması gerektiğini kabullenmiş durumdayız. Ancak, tüm müzikler dünya çapında verildiğinde daha iyi anlaşılmaktadır.
- d- Müzik eğitimi yapılan her yerde, bütün müziklere saygı göstermenin gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Müzikleri birbirleriyle kalite yönünden karşılaştırmak, pratik ve yerinde olmayan bir davranıştır. Müzik eserlerini ve icrayı değerlendirmenin ölçütü, incelenen müziğin ait olduğu kültürle bağlantılı olmalıdır.
- e- Müzik eğitiminde; öğrencilere müzik yaratma, analiz ve çeşitli türlerde icra olanakları sunarak, sanat, edebiyat tarih alanlarıyla bir bütün halinde aktarıldığı takdirde amaca ulaşılabilir.
- f- Dünya kültürlerinin müziği, tüm müzik eğitim kademelerinde -ilkokul, ortaokul ve daha ileri seviyelerde- icra ve aynı zamanda akademik çalışma düzeyinde, resmi ve gayri resmi etkinlikler çerçevesinde aktarılabilir.
- g- Kültürlerin entegrasyonu, etnik kimliklerin korunmasında ve farklı kültürlerin iletişiminde müziğin önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Daha da ötesi etnik gruplara sahip toplumlarda müzik, sosyal ve politik sorunların çözümünde özellikle faydalı bir rol oynamaktadır.

3- Bu temel varsayımlara ve bunlara bağlı olarak öneriler ileri sürülmüştür:

- a- Özel müziklerin çalışmalarından repertuar ve enstrüman çalışmalarına kadar tüm dünya müziklerinin ele alınması, müzik eğitiminin çıkış noktası olmalıdır.
- b- Tüm yerel müzikler, Batı Sanat Müziği çeşitleri, ve olabildiğince yabancı müzik türlerini dinlemek, tüm ülkelerin resmi müzik eğitimi programlarının bir parçası olmalı, ayrıca etnik ve sosyal grupların müziklerine özel bir ilgi gösterilmelidir.

- c- Dünya kültürlerinin müziklerinden seçmeleri anlamak için bir altyapı oluşturmak, öğretmenlerin eğitimlerinin bir parçası olmalıdır.
- d- Dünya müziklerinin öğretiminde kullanılan müzik eğitimi metotları, müziğin estetik bütünlüğü ve olabildiğince otantik aktarım biçimleri korunarak şekillendirilmelidir. Mevcut müzik eğitimi sistemleri, özel müzik kültürlerinin öğretimini içerecek bir şekilde tekrar gözden geçirilebilir.
- e- Sosyal ve benzeri alanlardaki öğretmenler uygun eğitim ortamlarında müziği kullanabilecek şekilde yetiştirilmelidirler.
- f- Müzik eğitimi, müzisyenlerin ve dinleyicilerin bilincini, farklı ses prodüksiyonu teknolojilerinin estetik ve politik sonuçlarını görecektür düzeye yükseltmek amacıyla, geçmiş ve günümüzün çeşitli müzik malzemeleri kullanımının bir eğitimini içermelidir.
- g- Ulusal ya da bölgesel müzik eğitim sistemleri, dünya kültürlerinin müziklerini öğretebilmek amacıyla merkezler kurulmalıdır. Bu merkezler, eğitimin amaçlı icracılar ve grupları bünyesinde barındırabilmeli ve ISME, bu tür merkezlerin kurulmasında öncülük etmelidir.” (Smith, 2000)

4.4.2. ISME ile Bağlantılı Ulusal Kuruluşlar

4.4.2.1. Avustralya Müzik Eğitimi Cemiyeti (ASME; Australian Society for Music Education)

ASME 1967 yılında kuruldu. ASME, Avustralya'nın ISME'ye bağlı ulusal kuruluşu durumundadır. ASME toplum hayatının ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan müzik eğitimini teşvik etmeyi ve geliştirmeyi hedefler.

ASME'nin amaçları şöyle sıralanabilir:

Her bireyin müzik eğitimi hakkını desteklemek,

Müzik eğitiminin kalitesini yükseltmek,

Bölgesel, ulusal ve uluslar arası farklılık gözetmeden, tüm müzik öğretmenlerinin melodi bilgilerini artırmalarına yardımcı olmak,

Müziği geliştirmek ve korumak,

Fikir alışverişi için gerekli ortamı yaratmak,

Avustralya müziğini ve bestecilerini teşvik etmek,

Bütün Avustralyalı öğrencilere uygun öğretim metodları geliştirmek.

ASME bu amaçlara ulaşmak için çeşitli etkinliklerde bulunur. “The Journal of Music Education”, kuruluşun süreli yayınıdır. Ulusal çapta konferans, seminer ve çalışma grupları düzenler. Her seviyede müzik eğitimcisi arasında irtibat kurar ve onları teşvik eder. (Watson, 2000)

4.4.2.2. Kanada Müzik Eğitimcileri Birliği (CMEA; Canadian Music Education Association)

CMEA, ülke çapında, dengeli bir program çerçevesinde müzik eğitimi kalitenin yükseltmeyi hedefler. Her bireyin yaratıcı ruhunu canlandırıp, besleyecek güvenli ve yeterli bir müzik öğretimi ortamı sağlamayı amaçlar.

Kuruluşun başlıca amaçları şunlardır:

Toplumdaki müzik anlayışı ile Kanada okullarındaki müzik eğitimini daha yüksek standartlara çıkarmak için öncülük etmek,

Kanada’daki müzik eğitimini, hükümete ve diğer ulusal ve uluslar arası kuruluşlara karşı temsil etmek,

Bireysel müzik eğitimcileri kuruluşları ile ortak ilişkiler konusunda işbirliği yaratmak,

Yayınları yoluyla iletişim ağını geliştirmek,

Konferanslar ve toplantılar düzenleyerek, Kanadalı ve yabancı müzik eğitimcilerini biraraya getirmek,

Müzik eğitimi araştırmalarını desteklemek. (Roberts, 2000)

4.4.2.3. Yunanistan Müzik Eğitimi Cemiyeti (GSME; Greek Society for Music Education)

GSME 1997 yılının Mart ayında kurulmuştur. Kar gayesi gütmeyen bu organizasyonun amacı, Yunanistan'daki müzik eğitimini desteklemek ve müzik eğitiminin, bir bilim dalı olarak gelişmesini sağlamaktır. Müzik eğitiminin çeşitli konuları üzerine konferanslar ve seminerler düzenler. ISME'ye bağlı bir ulusal kuruluş olarak, ISME'nin temel ilkelerini, işlevini ve amaçlarını paylaşmaktadır. GSME yılda üç kez bir gazete ile iki defa bir dergi yayınlar. Kuruluşun merkezinde, müzik materyalleri içeren bir kütüphanesi vardır. Kuruluş; her iki yılda bir, bir konferans düzenler. Kuruluşun, müzik eğitiminin çeşitli alanlarında oluşturduğu komisyonlar şunlardır:

- 1- Ortaokul Müzik Eğitimi (Secondary Music Education)
- 2- İlkokul Müzik Eğitimi (Primary Music Education)
- 3- Okul Öncesi Müzik Eğitimi (Preschool Music Education)
- 4- Piyano Eğitimi Pedagojisi (The Pedagogy of Piano Teaching)
- 5- Müzik Terapi (Music Thrapy) (Simeonadis, 2000)

4.4.2.4. Finlandiya Müzik Eğitimcileri Cemiyeti (Suomen ISME-ISME Finland)

Suomen ISME-ISME Finland, ISME'nin Finlandiya'daki ulusal kuruluşudur. 1990 yılında, Helsinki'de yapılan 20. ISME Dünya Konferansı sırasında kurulmuştur. Bununla beraber; 1950'lerden bu yana bir çok Finlandiyalı eğitimci, ISME konferanslarına katılmakta ve organizasyonda görev almaktadır. (Kinnunen, 2000)

4.4.2.5. Müzik Eğitimi Konseyi (Music Education Council)

Music Education Council; İngiltere'deki (Biritanya Krallığı) 160'ı aşkın müzik eğitimi ve endüstrisiyle ilgili organizasyonları içeren, ISME'ye bağlı bir kuruluştur.

Kuruluşların amaçları kısaca şöyle özetlenebilir:

İngiltere'deki müzik eğitimi ve öğretimi ilgili bütün organizasyonları bir araya getirmek, desteklemek ve bir forum sağlamak.

Belgesel, ulusal ve uluslar arası düzeyde etkinliklerde bulunmak,

Üyelerin ilgilerini yansıtan bilgi sağlamak. (Music Education Council, 2000)

4.4.2.6. Müzik Eğitimcileri Ulusal Konferansı (MENC; Music Educators National Conference)

1907 yılında altmışdokuz üye ile kurulan MENC; bugün yaklaşık olarak seksenbeşbin üyeye sahiptir. 1998 yılında ismi “The National Association For Music Education” olarak değiştirilmiştir.

Kuruluşun amacı; müzik eğitimi mesleki yönden geliştirmek ve A.B.D.'ndeki her çocuğun dengeli; ardıllık gösteren ve yüksek kalitede bir müzik eğitimini garanti etmektir.

MENC; “Müzik Eğitiminde Ulusal Standartlar” (National Standards for Music Education)’ın geliştirilmesinde büyük rol oynamıştır. (Krize, 2000)

4.4.2.7. Yeni Zelanda Müzik Eğitimi Cemiyeti (NZSME; New Zealand Society for Music Education)

1913 yılında, müzik eğitimi üzerine yapılan ilk konferansta temelleri atılmıştır. Kuruluş, bölgesel müzik eğitimi cemiyetlerini de bünyesinde toplamıştır.

NZSME, yılda üç kez yayınlanan “Fanfare” adlı bir gazete yayınlar. Bu yayında; raporlar, makaleler ve diğer bölgesel kuruluşlardan haberler yer alır.” (Those, 2000)

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Günümüzde insanın sahip olduğu yeteneklerin sınırsız şeklide geliştirebileceğine inanılmaktadır. Kuşkusuz bunu gerçekleştirebilmek için en önemli araç eğitimidir. Çağdaş eğitimin amacı, yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı, öğrendiği bilgileri uygulayabilecek düşünsel ve davranışsal yeteneğe sahip bireyler yaratmaktır. Böyle bir eğitim, bilim, teknik ve sanat'ın her üçünü de kapsayan bir içeriğe sahip olmalıdır. Bu şekilde toplumu ve bireyleri en üst gelişmişlik düzeyine çıkarma da etkili bir süreç niteliği kazanır. Sanat eğitimi bu sürecin üç ana bileşeninden biridir.

Sanat eğitiminin amacı, belli bir dalda uğraşısı olan bir sanatçı yetiştirmek değildir. Amaç, sanatla eğitimidir. Bu eğitim sonucunda ulaşılmak istenen hedef, sanatı seven, algılamaya hazır, geçmiş çağlardaki ve bugünkü sanat eserlerini değerlendirecek kişiler yetiştirmektir. Sanat eğitimi, genel eğitimin bütünleştirici bir bileşeni ve düşünsel eğitimin de temeli olarak düşünülmelidir. Sanat eğitiminde, kişiliklerin olumlu, uyumlu bütünsel gelişimi sürecinde, kişiliğin yaratıcı ve üretici güçlerini ortaya çıkarıp geliştirmesi amaçlanmıştır. Bilindiği üzere, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 27.maddesine göre, herkes kültürel yaşama katılma ve sanattan zevk alma hakkına sahiptir. Kültürel yaşamın temeli ise sanatsal yaşamdır. Birleşmiş Milletler'de benimsenen anlayışa göre; sanatsal yaşamda müzik, giderek artan bir şekilde en önemli öge olmaya devam edecektir.

Müziğin, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik boyutlarda pek çok işlevi vardır. Bu işlevlerin insan yaşamındaki yeri ve önemi sonucu müzik eğitimsel bir işlev de kazanmıştır. Bu yönüyle müzik, sanat eğitiminin en önemli ve ayrılmaz bir parçasıdır. Müzik eğitiminin günümüzdeki çağdaş felsefesi; “müzik eğitiminin nitelik ve değerini müzik sanatının nitelik ve değeri belirlemelidir” varsayımına dayanmaktadır. İlköğretimde müzik eğitimi, asıl amaç olan estetik ve müzikal duygunun gelişimi yanında bir takım destekleyici görevlerde de bulunur. Müzik eğitimi, ilköğretimde yer alan bütün konuların öğrenilmesini desteklemekte ve o

konulardaki gelişmelere yardımcı bulunmaktadır. Bir ulusu oluşturan en önemli niteliklerden birisi paylaşılan ortak dili öğretmek ve geliştirmek için oldukça etkilidir. Japon Eğitimci Shinicki Suzuki, “Nurtured By Love” adlı eserinde konuyla ilgili düşüncelerini “Ben sadece iyi vatandaşlar yetiştirmek istiyorum. Eğer bir çocuk doğumundan itibaren iyi müziği dinler ve onu çalmayı öğrenirse, disiplin, duyarlılık, hoşgörü kazanır, iyi bir kalbe sahip olur” şeklinde ifade etmektedir.

Ülkemizde müzik eğitimi alanında önemli oranda gelişme ve değişimler vardır. Cumhuriyetin kurulmasından günümüze kadar müzik eğitimiyle ilgili değişik çalışma ve yaklaşımlar olmuştur. Cumhuriyetin kuruluş ve gençlik dönemi diyebileceğimiz ilk yirmibeş yılında konu, ulusal kalkınmanın başlıca gereklerinden biri olarak görülmüştür. Daha sonraları çeşitli, sosyal, politik, kültürel olaylardan etkilenerek bugünkü halini almıştır. Günümüzde toplumumuzun genel eğitim seviyesine ve ülkemizde hakim olan genel müzik kültürüne bakılarak, müzik eğitiminde istenilen gelişmişlik düzeyine erişemediğimiz kolaylıkla söylenebilir. Araştırmacının, 1996 yılında bitirme ödevi olarak hazırladığı “Günümüz Türkiye’sinde Gençliğin Tercih Ettiği Müzik Türleri” başlıklı çalışmanın sonuçları bu fikirleri destekler niteliktedir. Onsekiz-yirmibeş yaş arası altıyüzün üstünde genç ile yapılan anket çalışması sonucunda, katılımcıların iyi müzik ile kötü müziği ayırmakta yeterli alt yapıya sahip olmadığı, dolayısıyla medyadan büyük ölçüde etkilendikleri ortaya çıkmıştır.

Çalışmada, yukardaki anlayıştan yola çıkarak ilköğretim müzik eğitimimizi etkileyen başlıca faktör olan müzik eğitim programlarımız üzerinde durulmuştur. Eğitimde kullanılan malzeme açısından fikir vermesi amacıyla müzik derslerinde kullanılan kitaplar incelenmiştir. İlköğretim müzik eğitimindeki başlıca sorunlar araştırılmış, konuyla ilgili uzmanların görüşlerine başvurulmuştur. Böylece ilköğretim müzik eğitimindeki genel durum ve yaklaşımların göz önüne konması amaçlanmıştır.

Ülkemizde son otuz yılda kullanılan müzik eğitim programları incelendiğinde, çağdaş ölçütlerde bir müzik eğitimi programının taşıması gereken özelliklere sahip olmadıkları görülmektedir. Halen kullanılmakta olan ilköğretim müzik öğretim programından öncekilerin yeterince açık ve net olmadığı, belirtilen amaçlara hangi yöntemlerle nasıl ulaşılacağını içermedikleri saptanmıştır. Ulaşılmak

istenen hedef davranışlar programlara dahil edilmemiştir. Bununla beraber zaman zaman yanlış ve gereksiz bilgiler verilmiştir. Bugün kullanılan ilköğretim müzik programının oldukça geniş ve ayrıntılı bir yapısı bulunmakla beraber, aşırı konu yoğunluğuna sahiptir. Bu programın işlevselliği ve etkinliğini azaltacaktır. Tüm bunların yanında adı geçen programlar herhangi bir deneme aşamasından geçmeden yürürlüğe konmuştur. Oysa iyi bir müzik programı hazırlandıktan sonra bir süre denenmeli, eksikleri belirlenip düzeltilmeli ve bundan sonra uygulanmalıdır. Yürürlükte olduğu sürece de bu işlemin devam etmesi gerekir. Müzik eğitim programlarının durumu ülkemizde konuyla ilgili çalışan kuruluşların konuya bakışlarını ve yaklaşımlarını da yansıtacaktır.

İlköğretimde kullanılan müzik ders kitaplarının, müfredat programlarına uygun olarak hazırlandığı saptanmıştır. Bunun sonucu olarak, müfredat programlarının bazı eksik ve yanlışlıklarından da etkilenmişlerdir. Müzik yaşantısının temel malzemesi olan şarkıların genelde çocukların gelişim seviyelerine göre hazırlandığı görülürken, bunların günümüz müziğinin zenginliğini yansıtacak yapıdan uzak oldukları görülmüştür, zaman zaman kitaplarda kullanılan dil oldukça ağır ve teknik niteliktedir. Sonuç olarak kitapların, çocuklara müzik yaşantısını sunmada istenilen seviyede olmadığı ortaya çıkmıştır.

İlköğretimde müzik eğitiminin sorunları üzerine görüşü alınan uzmanların fikirleri ve yapılan araştırma ışığında bazı yargılara varılmıştır. Buna göre; konuyla ilgili temel sorun müziğin ve onun eğitiminin öneminin ülkemizde halen tam olarak anlaşılamamış olmasıdır. Konuyla ilgili akademik düzeyde çalışmalar, konferanslar ve seminerler yapılmaktadır. Sayıları az olmakla beraber konunun önemini kavramış ve bu yolda çaba gösteren eğitimcilerimiz vardır. Ancak, yapılan çalışmalar yukarda değinilen sebepten dolayı yeterince etkili olamamaktadır. Müzik eğitimindeki diğer sorunlar ise, kaliteli müzik öğretmeni yetiştirmek, hizmet içi eğitim ve denetim, müzik eğitiminde kullanılacak araç ve gereçlerin sağlanması gibi alt başlıklar altında toplanabilir. Okul öncesi eğitimden başlayan eksik ve yanlışlıklar, ilköğretim aşamasına taşınmakta, bu dönemde de istenen düzey ve etkinlikte bir müzik eğitimi yapılamamaktadır. Böylece sorun büyüyerek ortaöğretim kurumlarına yansımaktadır.

Çalışmada müzik eğitiminde başarıya ulaşmış ülkelerin konuyla ilgili yaklaşımları aktarılmaya çalışılmıştır. Bilindiği gibi, bugün bir alanda gelişme

sağlayabilmek için o konuyla ilgili bilimsel çalışmaları ve yeni yöntemleri yakından takip etmek gerekir. Müzik eğitime verdiği önem ve yapılan bilimsel araştırmalar nedeniyle , A.B.D. örneklem olarak ele alınmıştır.

Gelişmiş ülkelerde müzik başlı başına bir eğitim alanı ve aracı olarak algılanmaktadır. Müzik derslerinde temel amaç bireyin yaratıcılığını arttırmak ve geliştirmektir. Bu amaçla müzik dersleri öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmekte, onların mümkün olduğunca katılımcı olmaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmalarda çağın müzikal zenginliğini aktaracak çeşitli tür ve stillerde müzikler yer almaktadır. İncelenen müzik eğitim metodları farklı yollardan müziği öğretmekle beraber , hepsi müziği çocuğun yaşamının vazgeçilmez bir parçası yapmayı hedeflemektedir. Bütün metodlar çocuk gelişimini göz önünde tutarak, müzik yaşantıları sağlamak yoluyla müziği öğretmektedirler.

A.B.D.'nin müzik eğitimindeki başarısı, sürekli olarak yapılan bilimsel çalışmalar ve konuyla ilgili yenilikleri devamlı takip edilmesine dayanır. Bu ülkede, özellikle 1950'den bu yana müzik eğitimiyle ilgili birçok bilimsel toplantı ve çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların sonuçları değerlendirilerek, bir takım projeler üretilmiş, denenmiş ve uygulanmıştır. Bu uygulamalardan elde edilen bilgi ve tecrübe ile yeni yöntemler geliştirilmiştir. Bu çalışmalarda MENC büyük rol oynamıştır. Toplumun çeşitli kesimlerinin, özellikle müzik eğitimcileri, müzisyenler ve bilim adamlarının işbirliği yapması başarı elde etmede önemli bir faktör oluşturmuştur. Çalışmaların yürütülmesinde sivil toplum kuruluşlarının ve vakıfların maddi destek sağlaması, bir başka önemli etkidir. Bu da kamuoyunun konunun önemine karşı hassasiyetinin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. A.B.D. Avrupa kaynaklı metodları da kendi eğitim sistemine göre uyarlamış ve geliştirmiştir. Kodaly, Orff ve Dalcroze metodları ile ilgili kuruluşlar sayesinde müzik eğitimi daha ileriye götürülmeye çalışılmaktadır.

A.B.D. müzik eğitimini kendi ulusal ihtiyaçları yönünde başarılı bir şekilde kullanmaktadır. Bu düşünce ile çok kültürlü (multicultural) müzik eğitimi geliştirmeye, yaygınlaştırmaya devam etmektedir.

Günümüzde müzik eğitimi, ulusların birbirlerinin kültürlerini tanıması ve bu yolla karşılıklı bir anlayış ve hoşgörünün geliştirilmesinde en önemli araç olarak görülmektedir. Bu konuda 1950'den bu yana faaliyet gösteren ISME, çokkültürlü

müzik eğitiminin yaygınlık kazanması yolunda çalışmalar yapmaktadır. Bu anlayışa göre, müzik eğitiminde dünya kültürlerine ait çeşitli müzikler yer alır. Tüm uluslar bu müziklerin biçimleri korunarak öğrenilebilmesi için yöntemler bulunması yolunda çaba göstermelidirler.

Görüldüğü üzere, müzik eğitiminin toplumsal yaşantıdaki işlevi çok önemlidir. Müzik eğitimi, bir ülkede müzik düzeyinin oluşmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Ayrıca çağımızda, dünya barışına önemli katkıları olduğuna inanılmaktadır. Ülkemizde geniş bir toplum kesiminin konunun önemini kavrayamamış olduğu ortadadır. Bu sebeple gerekli bilimsel zemine oturtulamayan müzik eğitimimizdeki eksiklik ve yanlışlar süre gelmektedir. Müzik eğitimi konusunda öncülük eden başarılı ülkelerdeki çalışma ve yaklaşımlar da göz önünde bulundurularak, müzik eğitimimizin geliştirilmesi için şu öneriler yapılabilir:

Çağın gerektirdiği niteliklere uygun müzik öğretmenleri yetiştirmek için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Dünyada yaygın olarak kullanılan müzik eğitimi yöntemlerini araştırarak ve müzik eğitiminin her alanında ulusal ve uluslar arası çalışmaları yürütebilecek nitelikte bir “Müzik Eğitimcileri Birliği” kurulmalıdır.

Yetiştirilen müzik öğretmenlerinin görevlerinde olabildiğince etkin ve verimli olmaları sağlanmalıdır.

Müzik öğretim programları, uygulamadan önce denenmeli deneme sonuçları ışığında düzeltilmeli ve bu haliyle uygulamaya konulmalıdır; uygulamada olduğu sürece de değişen ihtiyaçlara göre geliştirilmelidir.

Okul öncesi eğitimden başlayarak ortaöğretimi de içine alan, ardıllık gösteren, çağdaş ve gerçekçi, ilerlemeye açık bir müzik öğretim programı yapılmalıdır.

Bu program, günümüzün müzikal zenginliğini yansıtabilecek bir müzik anlayışı temeline dayandırılmalıdır.

Müzik öğretmenleri arasında sağlıklı ve sürekli bir mesleki iletişim ve etkileşim düzeni kurulup işler hale getirilmelidir.

M.E.B. tarafından, müzik öğretmenlerine düzenli olarak hizmet içi eēitim verilmelidir. Bu etkinliklere ilgili müzik ğretmenlerinin ve onları yetiştiren müzik ğretim elemanlarının etkin katılımı saēlanmalıdır.

Bu hizmet içi etkinliklerde öğretmenlerin gerek müzik alanında yeni gelişmeleri yakından tanınmaları saēlanmalı, gerekse mesleki bilgi ve becerileri arttırılmaya çalışarak yeterlilik düzeyinin geliştirilmesi saēlanmalıdır.

Temel Eēitim Okullarında müzik dersi haftada en az iki saat olmalıdır.

Arzulanan hedeflere ulaşılabilmesi için, müzik dersi liselerde de zorunlu hale gelmelidir.

Konservatuarlara ve müzik eēitim fakültelerine nitelikli eleman yetiştirmek için, müzik aēırlıklı Temel Eēitim Okulları kurulmalıdır..

Kurulacak bu okullarda yarım gün kültür dersi, yarım gün uygulamalı müzik eēitimi verilebilir.

Orta dereceli okullarda, müzik dersinin yapılması için gerekli ğretim ortamı ve araç-gereç bulunmalıdır.

Her ilde, temel eēitim ve ortaöğretim okullarının ērencilerinden oluşan ocuk koroları ve gençlik koroları kurulmalıdır.

Müzik ğretmenleri her türlü sanat etkinliēine serbest olarak katılabilmeli ve müzikle ilgili her türlü yayın öğretmene ulaşabilmelidir.

Toplumun müzik eēitiminin önemini kavramasına yardımcı olmak ve müzik eēitimini geliştirmek amacıyla; niversiteler, medya ve resmi kuruluşlar iřbirliēi yapmalıdır.

KAYNAKLAR

Kitaplar

Akkaş, S., (Yrd.Doç.Dr.), 1996. İlköğretim Okulları İçin Müzik Ders Kitabı, 1.-8.

Sınıflar, Ocak Yayınları, Ankara.

Ali, F., 1987. Müzik ve Müziğimizin Sorunları, Cem Yayınları, İstanbul.

Altınok, R., 1990. Okul Öncesi ve İlkokul Müzik Kitabı, Esin Yayınevi, İstanbul.

Altunya, Z., (Dr.), 1997. Eğitim Sorunumuza Kuşbakışı Görüş ve Öneriler, Ürün Yayınları, Ankara.

Anabritannica Ansiklopedisi, Cilt 2, 29.

Anderson, W.M., And Campbell, P.S., 1998. Multicultural Perspectives In Music Education, Music Educators Conferance, U.S.A.

Aydın, S., Ve Ş., 1996. İlköğretim Müzik Dersi Kitabı, 1.-8. Sınıflar, Küre Yayıncılık, İstanbul.

Aydıntan, Z. ve Egüz, S., 1980. Türkü ve Şarkılarla Yeni Müzik Eğitimi Ortaokul 1-2-3, Kuruluş Yayınları, Ankara.

Baltaş, A. (Prof. Dr.), 1992. Öğrenme ve Sınavlarda Üstün Başarı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Campbell, P. S., Scott, C. And Kassner, K., 1995. Music In Chidhood, Schirmer Books, New York.

Choksy, L., 1988, The Kodaly Method, II. Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Choksy, L., Abramson, R.M., Gillespie, A.E. And Woods, D., 1986. Teaching Music in The Twentieth Century, Prentice Hall, New Jersey.

Ergün, M. (Prof. Dr.), 1996. Eğitim Felsefesi, Ocak Yayınları, Ankara.

Etike, S., 1995. Sanat Eğitimi Yazıları, Yüksel Matbaası, Ankara.

Fenmen, M., 1991. Müzikçinin El Kitabı, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Fletcher, P., 1989. Education and Music, Oxford University Press, New York.

Fidan, N. (Prof.Dr.) ve Erden, M. (Doç. Dr.), 1994. Eğitime Giriş, Hacettepe

Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

İlkokul Programı, 1968. MEB Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

İpşiroğlu, N. ve Diğerleri, 1990. Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim, Ç.Y.Y.D., İstanbul.

Joan, B., Haines, E. And Gerber, L. L., 1996. Leading Young Children to Music, Prentice Hall, USA.

Kantarcıoğlu, S., 1978. Anaokullarında Method ve Öğrenim, Devlet Kitapları, MEB Yayınları, İstanbul.

Kavak, Y.(Doç. Dr.), 1997. Dünya’da ve Türkiye’de İlköğretim, Pegem Yayınları, Ankara.

Kocaoluk, F. ve Ş., 1998. İlköğretim Okulu Programı, Kocaoluk Yayıncılık ve Sanayi Tic. Ltd. Şti., İstanbul.

Mark, M. L., 1996. Contemporary Music Education, Schirmer Books, New York.

O'Brien, J. P. , 1983. Teaching Music, CBC College Publishing, New York.

Okul Öncesi Programları, 1994. MEB Basımevi, İstanbul.

Özbek , M., 1987. 1986 Programına Göre Müzik Eğitimi Ortaokul 1-2-3, Üner Yayınları, Ankara.

Randel, D. M., 1996. The New Harvard Dictionary of Music, The Belknap Press of Harvard University Press, VII. Edition, England.

San, İ.(Dr.), 1979. Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Say, A., 1992. Müzik Ansiklopedisi, Cilt 3, Ankara.

Say, A., 1994. Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Saygun, A. A., Atatürk Ve Musiki, Onunla Birlikte; Ondan Sonra, Seveda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, No:1, Ankara.

Sözer, V., 1996. Müzik Ansiklopedik Sözlük, 4. Basım, Remzi Kitabevi , İstanbul.

Sun, M., 1969. Türkiye'nin Kültür-Müzik-Tiyatro Sorunları, Ajans Türk Yayınları, No:2, Ankara.

Swanwick, K. and Taylor, D., 1982. Developing The Music Curriculum in

Secondary Scholls, Batsford Academic and Educational Ltd. , London.

Şenel, N.(Prof. Dr.), 1983. Müzik Öğretim Yöntemleri Ders Notları, Marmara Ün.

Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü, İstanbul.

Tanrıkorur, C., 1998. Müzik Kimliğimiz Üzerine, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul.

Türkyılmaz, Ş., 1996. Öğretim Metodu ve Uygulama, Milli Eğitim Bakanlığı

Yayınları, Ankara.

Uçan, A.(Prof. Dr.), 1994. Müzik Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik

Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Uçan, A.(Prof. Dr.), 1996. İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi, Müzik

Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Ürfioğlu, A., 1989. Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Müziğin Gelişimi, Ya-Pa

Yayınları, İstanbul.

Yıldırım, S., Akkuş, B. ve Tanrıkorur, C., 1994. Ortaokullar İçin Müzik 1-2-3,

Miili Eğitim Basımevi, Ankara.

Yönetken, H. B., 1952. Müzik Öğretimi ve Öğretim Metodları, Milli Eğitim

Basımevi, İstanbul.

Tezler

Yüksel, E. D., 1996. Okul Öncesi Kurumlarda Müzik Eğitimi, *Yüksek Lisans Tezi*,

İ.T.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sürekli Yayınlar

Campbell, P. S., 1995. The Making Musicians And Musical Audiences in Thailand,

International Society Journal Of Music Education, **25**, 25.

Mc Carthy, M., 1997. The Role Of ISME in The Promotion of Multicultural Music

Education, *International Society Journal Of Music Education*, **29**, 82- 87.

MEB, *Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, 1986. Milli Eğitim

Basımevi, **2208**, 134-135.

Miyoshi, T., Music Education a Comprasion between East (Japan) and West,

International Journal Of Music Education, **29**, 62.

Mukuna, K., 1997. The Universal Language of all Times?, *International Journal*

Of Music Education, **29**, 50.

Yönetken, H. B., 1950. Ortaokulda Ses Değişimi, *Müzik Görüşleri Dergisi*, **18**, 2.

Yönetken, H. B., 1951. Okul Şarkıları, *Müzik Görüşleri Dergisi*, **18**, 2.

Yönetken, H. B., 1952. Okulda Çoksos Eğitimi, *Müzik Görüşleri Dergisi*, **33**, 2.

Yönetken , H. B., 1952. Okulda Çalgı Sorunu ve Çalgısal Müzik Etkinlikleri,

Müzik Görüşleri Dergisi, **36**, 2.

Yuen Fuen Ng, F. and Morris, P., The Music Curriculum in Hong Hong

Secondary Scholls; intentions and constraints, *International Journal Of Music*

Education, **31**, 41.

Bildiriler

Dinçer, M., 1988. Türkiye’de Okul Öncesi Öğretim, İlköğretim ve Ortaöğretim

Kurumlarında Müzik Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, *I. Müzik Kongresi*, Kültür ve

Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Ergin, S., 1989. Türk Ulusal Musikisi Çağdaşlaşmanın Neresindedir, *Türk*

Müziğinde Çağdaş Eğitim Çağdaş İcra Sempozyumu, İstanbul Kültür Vakfı

Yayınları, İstanbul, s. 445.

İsmihan, A., 1993. Okul Öncesi Dönemde Müziğin Gelişimi, *Ya-Pa Okul Öncesi*

Eğitimi Yaygınlaştırma Sempozyumu, Ya-Pa Yayıncılık, Ankara, s. 235.

Kamacioğlu, F.(Doç. Dr.), Çağdaş İnsan Eğitiminde Müziğin Önemi, *5. İstanbul*

Türk Müziği Günleri, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, Kültür Bakanlığı

Yayınları, No: 2225, Ankara, s. 3-5.

Kavcar, C.(Doç. Dr.), 1983. Güzel Sanatlar Eğitimi, Cumhuriyet Döneminde

Eğitim, MEB Bilim Ve Kültür Eserleri Dizisi, MEB Basımevi, İstanbul,

s. 509.

Mertoğlu, E., 1993. Okul Öncesi Eğitimde Müziğin Gelişimi ve Eğitimi, *Ya-Pa*

Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma Semineri, Ya-Pa Yayıncılık, Ankara,

s. 250.

Okyay, E., (Dr.), 1989. Müzik Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar, *Türk Eğitim*

Derneği VII. Öğretim Toplantısı, Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi

ve Sorunları Sempozyumu, Türk Eğitim Yayınları, İstanbul, s. 59.

Tura, Y., 1999. Türkiye’de Müzik Eğitiminin Güncelleştirilmesi, 5. *İstanbul Türk*

Müziği Günleri, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, Kültür Bakanlığı

Yayınları, Ankara, s. 65-68.

Uçan, A.(Prof. Dr), 1989. Türkiye’de Müzik Eğitiminin Tarihsel Gelişimi, *Türk*

Eğitim Derneği VII. Öğretim Toplantısı, Ortaöğretim Kurumlarında Müzik

Öğretimi ve Sorunları Sempozyumu, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara,

s. 9.

Ünal, S., 1988. Türkiye’de Müzik Eğitimcisi Yetiştirmenin Dünü ve Bugünü, *I.*

Müzik Kongresi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 481.

Internet

Education, 2000. [Http://www.music.indiana.edu/kodaly.htm](http://www.music.indiana.edu/kodaly.htm)

Kinnunen, R., 2000. ISME Finland, in English, [http ://www.iyu.fi/musiikikasvatus/isme/english.Htm](http://www.iyu.fi/musiikikasvatus/isme/english.Htm)

Krize, S., 2000. MENC, [http ://www.menc.org](http://www.menc.org)

Music Education Council, 2000. [http ://www.mec.org.uk/](http://www.mec.org.uk/)

Roberts, B. A.(Dr.), 2000. CMEA, <http://www.ucs.mun.ca/cmea>

Smeonidis, P., 2000. GSME, <http://users.forthnet.gr/the/eeeme/e/gsme.htm>

Smith, E., 2000. ISME, [http ://www.isme.org/](http://www.isme.org/)

Those, G., 2000. NZSME, History Of NZSME, www.nzsme.org.nz

Watson, A., 2000. About ASME, [http ://www.asme.edu.au](http://www.asme.edu.au)

Kişisel Görüşmeler

Çatana, P., 2000. Kişisel Görüşme.

Ergin. S., 2000. Kişisel Görüşme.

Günay, E.(Prof. Dr.), 2000. Kişisel Görüşme.

Şenel, N.(Prof.), 2000. Kişisel Görüşme.

Toz, A., 2000. Kişisel Görüşme.

Tura, Y. (Prof.), 2000. Kişisel Görüşme.

EKLER

Ek 1: Müzik Eğitimcileri ve Konuyla İlgili Uzmanların Görüşü Alınmak Üzere Hazırlanan Anket Örneği

1. İlköğretimde müzik eğitiminin rolü sizce ne olmalıdır?
2. İlköğretimde müzik eğitiminde sizce nasıl bir yol izlenmelidir?
3. Sizce ülkemizde, dünyada yaygın kullanım alanı olan müzik öğretim metotları yeterince tanınıp, uygulanmakta mıdır?
4. Sizce müzik eğitiminde, müzik öğretmeninin rolü nedir? İyi bir müzik öğretmenin özellikleri neler olmalıdır? Ülkemizdeki durum nedir?
5. İyi bir müzik eğitim-öğretim programı nasıl olmalıdır? İlköğretim müzik öğretim programımız hakkında düşünceleriniz nelerdir?
6. İlköğretimde müzik eğitiminde kullanılan araç ve gereçler neler olmalıdır? Şu anda kullanılmakta olan ders kitapları hakkında görüşleriniz nelerdir?
7. Sizce, ilköğretim müzik derslerinde kullanılan şarkı dağarcığı nasıl oluşturulmalıdır? Ülkemizdeki durumu değerlendiriniz..
8. Müzik eğitiminde uluslar arası yaklaşımlar ve işbirliği konusunda görüşleriniz nelerdir?
9. Sizce, ülkemizde müzik eğitimiyle ilgili bilimsel çalışmalar ne düzeydedir?
10. Sizce, ilköğretimdeki müzik eğitimimizin başlıca sorunları nelerdir? Müzik eğitimimiz nasıl geliştirilebilir?

Ek 2: Cevaplayan: Prof. Yalçın Tura (İ.T.Ü. T.M.D.K. Öğretim Üyesi)

1. Kuşkusuz çok önemli bir rolü vardır.
2. Herşeyden önce çocukların müziği sevmelerine, müzikal duygularının gelişmesine yardımcı olmalıdır. Bu süreçte iyi müziği sevdirmek , müziğin önemini kavratmak amaçlanmalıdır.
3. Pek sanmıyorum.
4. Çok önemli bir rolü vardır. İyi bir müzik öğretmeni yukardaki eğitimi gerçekleştirebilecek özelliklere sahip ; çocuk ruhunu ,müziğin önemini kavramış biridir.
5. Yukarda bahsedilen amaçları sağlamalıdır. Şu an kullanılan müzik öğretim programı hakkında görüş bildirecek bilgiye sahip değilim.
6. Müzik yapma ve dinleme araçları olarak özetlenebilir. Bunlar dünyanın her yerinde bilinen şeylerdir. Ders kitaplarını yeterince incelemedim.
7. Çocukların yaşlarına, ilgilerine, kültürel durumlarına , ses sınırlarına uygun biçimde hazırlanmış olmalıdır. 1970-1990 yılları arasında benimde içinde yer aldığım, bazı besteciler konu üzerinde çalıştılar. Bugünkü durum hakkında yorumda bulunamam.
8. Konuyla ilgili çalışmalarda ulusça geri kaldığımızı söyleyebilirim. Başka uluslar aya gitti biz yaya kaldık.
9. Aslında ülkemizde, bilimsel , çağdaş müzik eğitiminin nasıl yapıldığını bilen az sayıda eleman var. Fakat bu eğitimcilerden yararlanılmadığı için etkili olamamaktalar.
10. Temel sorun, müziğin insan eğitiminde ve genel eğitimde rolünün kavranmamış olmasıdır. Ülkemizde, bugün müzikle uzaktan yakından ilgisi olmayan şeyler müzik olarak algılanıyor. Medya bu şekilde pop müziği yaydıkça, sağlıklı bir müzik eğitimi yapılamaz.

18 Nisan 2000

Ek 3: Cevaplayan: Sabahattin Ergin (İ.T.Ü. T.M.D.K. Öğr. Görevlisi)

1. İnsana, en geç, doğuştan itibaren öğretilebilecek tek disiplin müziktir. Estetik yönü ile, aynı zamanda, bir felsefi disiplin de olan , müzik eğitimi sayesinde; her bireyin doğuştan sahip olduğu müzik zekası (beyni) veya müzik yeteneğinin eğitilmesi suretiyle zihinsel gelişmesi , sağlıklı bir şekilde başlatılabilir. Bu nedenle; anaokulu ve ilköğretimde müzik eğitiminin rolü;
 - a. Bireyi müzik okur-yazarı olarak yetiştirmek(müzik dilini öğretmek)
 - b. Müzik eğitimi yolu ile bireyin entellektüel gücünü, duyarlılığını ve insancılığını geliştirmek,
 - c. Zekanın erken gelişmesi suretiyle kültürel gelişmeyi hızlandırmak ve dehaya yolu açmak olmalıdır.

Çünkü; müzik bu rolü başaracak güce sahiptir ve her birey de sahip olduğu bu gücünü tanımak hakkına sahiptir. Dolayısıyla kültürel ve toplumsal gelişme ve kalkınma, giderek artan bir hızla sürdürülebilir.

2. Anaokulu+İlköğretim için “grade” esasına dayalı ve bugün uluslar arası geçerli olan yollar, müzik öğretmenlerinin takdirlerine göre izlenmelidir. 1994’ten itibaren ISME’nin tavsiyesine uygun olarak hazırlanıp, çokkültürlü müzik eğitimi için yayınlanmış kitaplar, izlenecek yollara ışık tutmaktadır.
3. Genelde HAYIR. Bu konuda ancak istisnalardan söz edilebilir.
4. Müzik öğretmeni müzik öğretendir. Bu kişi, en az, yüksek lisans (aslında doktora) düzeyinde müzik ve pedagojisi görmüş, müziğin çağdaş işlevini benimsediği için müziği öğretmekten heyecan ve zevk duyan ve bu zevki aktarabilecek güce sahip bir müzisyen olmalıdır. Ülkemizde bu nitelikteki müzik öğretmenlerinin ilköğretimde var olduğunu söylemek olanağına ve bu amaçla yapılmış bir araştırmaya sahip değilim. Sadece yüksek lisans mezunu bir öğrencimin , Işık Lisesi İlköğretim okulunda, müzik öğretmeni olarak, çok beğenildiğini ve başarılı olduğunu, çeşitli kaynaklardan işitmişim.
5. Bu sorunun cevabı, 4 ncü soruya verilen cevaptan çıkarılabilir. Çağdaş bir müzik eğitimi programı için, sizce malum olan; O’Brien’in ve daha yeni basımlı kitapların, iyi bir müzik öğretmeni için, yeterince yol gösterici olacağına inanıyorum.Bana göre; halihazır, ilköğretim müzik müfredat programını (curriculum), tam çağdaş bir program olarak düşünebilmek olanaksızdır.
6. Bu soru da 4 ve 5 nci sorularla bağlantılı olup, yanıtı; her iki soruya verilen cevaplarda mevcuttur. Son yıllarda basılan kitaplardan, müzik öğretmenlerimiz, belli bir ölçüde, yararlanabilirler.
7. Yukarda değinmeye çalıştığım ve pek çok ülkede kullanılan müzik eğitimi kitaplarında, estetik amacı; bireyi müzik okur-yazarı olarak yetiştirmek olan bir müzik eğitimi programı ve bunun için gerekli organizasyon, araç ve gereçler, ayrıntılı biçimde, açıklanmıştır. Müzik eğitiminde kullanılan, müzik

malzemeleri içinde, yaşamsal bir önem ve değer taşıyan ve 21 nci yüzyıla yönelik sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde, kritik bir işlevi de başaracak olan; her tür şarkılar, her grade için, sınıf ve ders konuları ile ilişkili olarak, özenle yazılmış ve bestelenmiştir. Eğitim amacıyla kullanılacak şarkılarda, hiçbir kusura, ayrıca ve özellikle dil kusuruna yer verilmez. Bu nedenle, müzik eğitimi şarkı sözü yazarlığı ve bestecilgi, günümüzde çok önemli ve hassas bir alandır. Anaokulundan itibaren çocuğun şarkı dağarcığı, sistemli bir şekilde oluşturur. Hızla zenginleştirilen bu dağarcık, çocuğa; genel kültür, düşünme ve hayal gücünün kaynağını sağlayacak olan; giderek genişleyen bir sözcük hazinesi ile birlikte; özgürlük, kişilik ve duyarlık ile; dünya insanının özellikleri, değerliliği ve farklıya olan gereksinim ve sevgi anlayış ve duygusunu güçlendirerek, kendisini, tek bir aile olan insanlığın, ayrılmaz bir parçası olarak algılaması olanağını kazandırır. Tabii, müzik eğitimi ile ilgili olarak belirtmeğe çalıştığım bu hususlar, o ülkede egemen olan dünya görüşü ve ulusal öngörüyü de yansıtan ve çağdaş kültürel düzey için bir ölçüt sayılan ; müzik eğitimi felsefesinden kaynaklanır. Ülkemizde müzik eğitimi felsefesi, yeterince , gelişmediği ve dolayısıyla müziğin çağdaş işlevi tam kavranamadığı için, müzik eğitimimiz, gelişmiş ülkelerin belirlemiş oldukları çağdaş amaçları gerçekleştirmekten uzaktır. Bu durum, çağdaşlaşmayı, bir an önce, başarmak zorunda olan bir toplum için, büyük şanssızlıktır. Bununla beraber, globalleşen dünyamızda, çağdaşlığın zorlayıcılığı, bu konudaki ihmalinizin , çok büyük kayıplara neden olmasını önleyeceği umulur.

8. 20 nci yüzyılda yaşanan ve bir insanlık suçu olarak görülen 2 nci cihan savaşından sonra , insanlık, birlikte hareket etmeyi ilke olarak benimsemişti. Bütün toplumların bu ilke doğrultusunda hareket etmeleri ve mevcut düşünme tarzlarını değiştirmelerinde işbirliği yapmalarını sağlamak amacıyla kurulan UNESCO, Birleşmiş Milletlerin Dünya barışı idealini gerçekleştirmede, müziğin evrensel bir işlevi başaracak güce sahip olduğu inancındadır. Daha sonra kurulan Uluslar arası Müzik Eğitimi Derneği (ISME), çokkültürlü müzik eğitimi yolu ile UNESCO'nun, bu alandaki işlevini, bağımsız bir örgüt olarak üstlenmiştir. Halen dünyamızın, ABD'den Japonya'ya kadar, hemen hemen, bütün devletleri ISME'ye üyedir. Türkiye'nin , bu üyelikteki gecikmesi henüz sona ermemiştir. ISME ile olan münferit ilişkiler, ülkemiz için gerekli yararı sağlayamamaktadır. Bu nedenle, bu derneğe bir an önce üye olmak, hem dünya ile bütünleşmekte hem de, ulusal bütünlüğü güçlendirmekte, önemli katılar sağlayacağı inancındayım.
9. İTÜ TMDK'nın 1986'da hazırlanan "Amaç ve Görevler" belgesinde, bir "Uygulama ve Araştırma Merkezi, UYGAR MERKEZİ" kurulması öngörülmüştür. Bununla ilgili olarak hazırlanan Yönerge Rektörlüğe, birkaç kez gönderildiği ve takipte edildiği halde, onaylanması mümkün olamamıştır. Halbuki ARAŞTIRMA olmadan, hiçbir alanda ilerleme ve başarı sağlanamaz. Dünyamızın iddali ulusları, Yabancı Araştırmalar Üniversiteleri, Güzel Sanatlar ve Müzik Üniversiteleri, çok sayıda araştıma merkezleri ve gerçek bilim adamları sayesinde, dünyasal çaba ve gelişmeleri izleyerek ve gereğine göre, onlardan da yararlanarak, amaçladıkları geleceğe doğru hızla ilerlemektedirler. Geleceğin dünyasının, ancak, araştırma ile yaratılacağı gerçeğine olan inancın, önünde sonunda, İTÜ TMDK UY-GAR

MERKEZİ'nin açılmasını sağlayarak , bu kurumdaki çalışmaların tam anlamıyla bilimsel bir yön kazanacağına inanıyorum. Zaman zaman yapılan konferans, seminer ve sempozyum gibi bilimsel etkinlikler ve çeşitli düzeydeki öğrenci bitirme ödevleri ve tezleri de, mutlaka yararlı iseler de, bütün bunları da eleştirecek ve sorgulayacak ve öngörülen amacını gerçekleştirecek bir UY-GAR Merkezine olan gereksinimi, Türk Müziğinin geleceği için, yaşamsal derece de önemli görüyorum. Müzik eğitimi ile ilgili bilimsel çalışmaların düzeyi ; ancak, bu amaçla açılıp faaliyete geçecek araştırma-geliştirme ve eleştiri kurumlarının çalışmaları değerlendirilmek sureti ile belirlenebilir.

10. Diğer sorulara verilen cevaplar, sanırım, bu sorunun nasıl yanıtlanması gerektiğini , açıkça, ortaya koymuştur. Eğitimin amacı; bir toplumu geleceğe en uygun biçimde değiştirmektir. Bu değişimin gerçekleşmesi; toplumun bütünü veya hiç değilse onun önderleri ve özellikle yöneticilerinin, müzik eğitiminin, milli eğitimimizdeki oynayacağı rolü kavramalarına bağlıdır. Bana göre; müzik eğitimimizdeki asıl sorun da budur. Bu sorun aşıldığı zaman, müzik eğitimi, çağdaş ülkeler eğitim sistemlerinde olduğu gibi, Milli Eğitim sistemimizdeki yerini alıp işlevini gerçekleştirmeye ve toplum da , müziğin değerini hissetmeye başlar. Zira, bir toplumu değiştirmek için, temelinde müzik ve sanatın yer aldığı bir eğitim dışında, başkaca, çağdaş bir araç mevcut değildir ve böyle bir aracın keşfedilmiş olduğu, henüz, işitilmiş de değildir. ("Bir toplum eğitim yolu ile istenen bir çağa götürülebilir." John DEWEY), ("Kültür olmadan müzik olabilir. Fakat, müzik olmadan, asla, gerçek bir kültür olmaz." Kurt PAHLEN)

15 Nisan 2000

Ek 4: Cevaplayan: Perihan Çatana (Yunus Emre İlköğretim Okulu / Kartal)

1. Çocukların sosyal ve kültürel gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır.
2. Koro ve enstrüman çalışmaları yapılmalı, çevrede ki kültürel etkinlikler takip edilmelidir. Genel müzik kültürünün yanında nota, solfej çalışmaları yapılmalıdır. Şarkılar önceleri kulaktan, daha sonra nota ile öğretilmelidir.
3. Hayır, uygulanmamaktadır.
4. Çok önemlidir. Çocuk sevgisi, meslek sevgisi taşınmalıdır. Enstrümanına hakim olmalı, ses yeterliliği bulunmalı, müzik kültür ve bilgisini verecek kapasitede olmalıdır. Yorum yapmam yerinde olmaz.
5. Mevcut program daha geliştirilebilir. Uygulama öğretmenin durumuna bağlıdır.
6. Kitaplar yeterli değildir. Seviyeler uygun parça çok az. Öğretmenler kaynak sıkıntısı çekiyorlar.
7. Çocukların gelişim seviyelerine uygun olmalı ve çeşitli müzik türlerini içermelidir.
8. Bu konuda yeterli bilgiye sahip değilim.
9. Bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Ancak bunların sonuçları uygulamaya geçememektedir.
10. Ailelerden başlayarak, toplumun her kesiminin konuya gereken önem ve desteği vermesiyle bütün sorunların çözüleceğine inanıyorum.

24 Mayıs 2000

Ek 5: Cevaplayan: Prof. Nihat Şenel;(Marmara Ün. Atatürk Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü Öğr. Üyesi)

1. Çocukları, hangi mesleğe yönelirse yönelsin, müzik kadar sanattan anlayan, çağdaş, yapıcı, uygulayıcı, yaratıcı, kişilikleri oluşmuş bireyler olarak yetiştirmek olmalıdır.
2. Kolaydan-zora, bilinenden-bilinmeyene, kendi müziğimizden-evrensel müziğe gitme şeklinde olmalıdır.
3. Uygulanmaktadır. (Suzuki, Zoltan Kodaly, Carl Orff müzik metotları gibi)
4. Müzik öğretmeni, müzik alanında yeterli olan bir kişi olarak müzik eğitimi amaç ve ilkelerine göre uygulayacak birinci derecede sorumlu kişidir. Ülkemizde yetişmiş olan müzik öğretmenlerimiz genellikle bu rollerini yerine getirmektedirler.
5. Çevreye, örf-adetlere, çağdaşlaşmaya açık olmalıdır. İlköğretim müzik programı genel hatlarıyla ve geniş açıklamalarıyla bu işlevi yerine getirmektedir.
6. Müzik dershanesi, müzikle ilgili çeşitli basılı kaynaklar, mahalli ve evrensel çalgılar, vb. Ders kitapları genel hatlarıyla kullanılabilir durumdadır. Zaten bu kitaplar çeşitli aşamalardan geçtikten sonra, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulunca onaylanmaktadır.
7. Ağırlıklı olarak halk ezgileri, Türk okul şarkıları (Muammer Sun, Yalçın Tura gibi bestecilerimizin, Hicâz, Kürdî, Çargâh dizilerinde kendimize öz ritimlerle bestelediği şarkılar), özgün öykünme (Majör-minör tonda, sözü-müziği bize ait şarkılar), ve adapte şarkılardan oluşmalıdır. Ülkemizde müzik öğretmeni yetiştiren, özellikle eğitim fakültelerinin, müzik eğitim bölümlerinde buna özen gösterilmektedir.
8. Değişik zamanlarda özellikle programlar konusunda, dış ülkeler uzmanlarıyla birlikte çalışmalar yapılmaktadır. Son olarak ilköğretim müzik eğitimi konusunda; M.E.B.-Dünya Kalkınma Bankası ve Y.Ö.K.'ün organize ettiği iki yıllık bir çalışma yapılmıştır. Bunun sonucu "Müzik Öğretimi" adlı kitap hazırlanmıştır.
9. Özellikle akademik olarak, eğitim fakülteleri, müzik eğitim ana bilim dalları sık sık müzik eğitimiyle ilgili paneller ve sempozyumlar düzenlemektedir.
10. İlköğretim müzik eğitiminde, özellikle (1-5 sınıflar) bu ders sınıf öğretmenlerince değil, uzman müzik öğretmenlerince yönetilmelidir. Araç-gereçlerde M.E.B.'nın kesin katkısı olmalı, her okulda başta piyano olmak üzere, derslerde kullanılabilir blok flüt, Orff çalgıları, yerel çalgılar (bağlama, kemençe, sipsi vb.) kesin olarak yer almalıdır.

25 Nisan 2000

Ek 6: Cevaplayan: Ahmet Toz (Mithatpaşa İlköğretim Okulu / Gaziosmanpaşa

1. Bireyin müzik yapma ihtiyacı ve hakkının karşılanması ilk ciddi basamaktır.
2. Farklı seviyelerin gözetildiği, metodik bir yol izlenmelidir. Öğrenciler müzikten zevk almakla kalmayıp, müziğin yapısındaki matematiği ve genel oranı hissedebilmelidir.
3. Uygulandığını sanmıyorum. Uygulamak isteyenlerde mevcut sistem ve toplum algılayışının ters etkileri yüzünden zorluk çekmektedirler.
4. Bütün müzik eğitimi yönlendiren işinin ehli müzik öğretmenidir. Mesleki bilgisi tam, gelişime açık, çocukları ve işini seven, müziği öğretmede en etkili yolları devamlı araştırıp geliştiren bir kişiliğe sahip olmalıdır. Maddi olanaksızlıklar yüzünden ülkemiz öğretmenleri büyük sıkıntı içindedir. Bu yüzden çağı takip edememektedirler. Toplumun ciddiyetsiz yaklaşımı, görevlerini tam anlamıyla yapmalarını engellemektedir.
5. Müzikle ilgili araç ve kaynakların sınırsız olarak kullanılabilirdiği, sosyal aktivitelere ve branşlaşmaya yol verici bir sistem gözetilmelidir. Elimizdeki program ana okulundan itibaren başlamalıdır ve ardıllık göstermelidir. İlköğretim programımızda aşırı konu yoğunluğu vardır. Öğrenilen konularla bir bütünlüğe ulaşılamamaktadır.
6. Her şeyden önce bir müzik odasının bulunması gereklidir. Öğrencilerin çalışmalarını sergileyebilecekleri bir gösteri salonu olmalıdır. Kullanılan ders kitapları öğrencilerin anlayabileceği bir seviyede değildir. Müzik kendi bütünlüğü içinde öğreilmekten uzaktır.
7. Öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişmeleri göz önüne alınarak oluşturulmalıdır. Müzik literatüründe yer alan, önemli ve çocukların seviyelerine uygun eserler, eğitimde yer almalıdır.
8. Öz değerlerimizi koruyarak, sistem ve metodlar hakkında yardımlaşma olumlu sonuçlar verecektir.
9. Yapılan bilimsel çalışmaların sonucu eğitim sistemimizde katkı getirmede gecikmektedir. Teori ile uygulama arasında kopukluk vardır.
10. Toplumun genel müzikal seviyesi çok düşüktür. Medyada yer alan müzikler, toplum tarafından gerçek sanat eserleri sanılmakta, ve gerekli ayırım yapılamamaktadır. Bu yüzden müzik eğitimi konusu gereken ilgiyi ve ciddiyeti görememektedir. Müzik odası oluşturulması konusunda çalışmalar ve çalışmaların sonuçları yetersizdir. Çeşitli maddi imkansızlıklar sonucu müzik eğitimi için gerekli ortam oluşturulamamaktadır. Konuya gereken önem verildiğinde, sorunlar hafifleyecektir.

23 Mayıs 2000

Ek 7: Cevaplayan: Prof. Dr. Edip Günay, (Marmara Üns. Atatürk Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü Öğr.Üyesi)

1. Müzik eğitiminin genelde iki önemli rolü vardır. Birisi "müziği sevdirmek"tir. Bu, müziğe yaklaşım biçimine bağlı olarak, herhangi bir müzik çeşidine herhangi bir müzik türüne ilişkin bir sevgi uyandırma olabilir. Ancak eğitimin gereği olarak, hangi yaşta olursa olsun, insanların en seçkin müzik yaşantılarına doğru yönlendirilmeleri gerekir. Her müzik çeşidinde en seçkin yaratılara.

Müzik eğitiminin diğer önemli rolü ise; "müzik aracılığı ile eğitim"dir. Müzik sevdirmeli ki eğitimde kullanılabilinsin. Bu bir anlamda; müziğin bir eğitim aracı olarak düşünülmesi, daha yalın bir deyişle, araç olarak düşünülerek işe koşulması anlamına gelmektedir. Böylece, eğitimcinin bilgi ve becerisine bağlı olarak öğrencilere, insanı insan yapan değerler kazandırılmaya çalışılır. Yaratıcılığı geliştirilir.

Müziğin ilköğretimdeki daha başka rollerine gelince; işlenen ünitelerin bütünleştiriliş, öğrenmenin eğlenceli bir biçimde pekiştirilmesi ile, birlikte söyleme, tek söyleme alışkanlıklarının verilmesi, öğrenciye sesini sevdirmek, kendindeki müzikle ilgili değerleri keşfetmesini sağlama, dinlenme, okul dışı müzik yaşamına hazırlanma v.b. sayılabilir.

2. İlköğretimin ilk yıllarında; daha nota bilgisine girmeden, şarkı söyleme, müzik dinleme, müziği oyunla birleştirme, çocuk folklorundan yararlanarak tekerleme, sayışmalarla dersi işlemek doğru olur kanısındayım. Nota öğretimine geçilince, dersi kuramsal bilgi ve nota öğrenme çabaları ile boğmamak gerekir. Müzikten uzaklaştırabilecek her çeşit davranıştan kaçınmak gerekir. Bir okul çalgısı ile dersi zenginleştirmek ve son üç yıl için önceden yatırım yapmak doğru olacaktır. Çünkü beşinci sınıfta, belki daha önce, ve daha sonra ki sınıflarda, dersi çekilmez ve başarısız duruma düşürebilen "mütasyon" dönemi başlamaktadır. Bu yüzden, öncelikle erkek öğrencilerde seslerini kullanma zorluğu görülmektedir. Ses renklerindeki farklılıklar, sesi kullanmada ve temiz ses çıkarmadaki zorluklar eğitimcileri bu yıllarda daha çok kuramsal bilgilere doğru itmektedir. Fakat bu gidiş hem eğitimciler ve hem de öğrenciler için doğru değildir. Çare; müzik sevgisini zedelemekten, çocukları küçük düşürmeden ders işlemek ve derste ağırlık merkezlerini; çalgı çalma (blokflüt), müzik dinleme, müzik zevkini yüceltme, müzik hakkında düşünme ve tartışma alanlarına kaydırma olabilir.
3. Kullanılan "müzik öğretim metotları"nın şu alanlarla özetleyebiliriz. Müziğe sesle veya çalgı ile seslendirme demek ki ses eğitimi ile çalgı öğretim metodları söz konusudur. Hangi çalgı öğreniliyorsa onunla ilgili öğretim yollarını kapsayan kitaplar (metot, fakat antolojilerde kullanılır) ve bunları tanıyan ve başarılı bir biçimde uygulayabilen öğrenciler gereklidir.

Müzik dinlemenin öğrenilmesi (zevk eğitimi) müzik yaratıcılığının geliştirilmesi.

Kuramsal her çeşit bilgilerin verilmesi.

Okuma, yazma, konsere gitme, arkadaş gruplarında çalma, söyleme...gibi diğer davranışların kazandırılmaları.

Sonuç: Müzik eğitiminin okul dışına taşabilen, veya okuldaki etkinliklerde uygulanabilecek öğretimin metodları, öğretim alanlarına görelidir, ve zengindir.

Ülkemizde uygulama biçimleri, tanımlanacak araştırmalarla saptanabilir.

Bence bu alanda en yetkili kişiler Milli Eğitim Bakanlığı müfettişleridir.

4. İyi bir müzik öğretmeni ?

A) Müzik;

- Daha öğrencilik yıllarında çalgısında iyi (?) gelişimi, çalgılarındaki başarıları aracılığıyla; toplu müzik (orkestra, her çeşit oda müziği) yapabilmiş, çalabilmiş gene çalgıları yoluyla müziği tanımış olmak.
- Müzikle ilgili; çalgıları, tanınmış seslendiriciler (tarihte ve zamanımızda) ile ilgili, form bilgisi, müzik tarihi, armoni, kontrpuan müzik estetiği, müzik sosyolojisi, müzik psikolojisi ile ilgili...Bilgileri ilgi alanlarına göre az veya çok kazanmış olmak.
- Kendisine, hayatta geliştirmeyi düşündüğü, çalışma-gelişme alanı (olanları) seçmiş olmak.
- Müzik yaratıcılığı konusunda kendisini denemiş olmak.
- Dünya müzikleri konusunda bilgi sahibi olmak, ülkesindeki müzik çeşitleri ile bunların seslendiricileri hakkında bilgi sahibi olmak.

B) Eğitim;

- Eğitim ve müzik eğitimi konularında kendilerine sorulan bilgileri özümlemiş olmak.
- Öğretmenliğe kendi kişisel çalışmaları ile de hazırlanmaya çalışmış olmak. (Kitap, metot, şarkı-türkü dağarı, çalgı, çalgı için araç-gereç, toplu müzik dağarı gibi hazırlıklarının yanında; öğretmenliğe gittiği yerde karşılaşacağı sorunlar ve duyacağı ihtiyaçlar için öğrenim gördüğü okulda çevre edinmiş olmak.
- Kendisini yetiştirirken, gelecekteki öğrencilerini de düşünmek. Öğrenirken, nasıl öğretilbileceğini de öğrenmek.
- Eğitim ve genel kültür konularında daha geniş okumak.

C) Meslekte;

- Çalgısını sürekli ilerletmek. Müzisyen kalmak.
- İyi bir eğitimci olma çabasında olmak.

- “Müziyenliği gitmiş, çalgısını unutmuş, eğitimciliği kalmış” (doğal ki kötü eğitimcilik) olmamak.
 - Zaman zaman kendisini deşeyici, ilgi ve hevesini açtırıcı etkinliklerde bulunmak, bu çeşit etkinliklere katılmak.
 - Ülkemizdeki durumu kimse masa başında bilemez!
5. Program, kazandırılacak hedef davranışlara dönük olmalı. Sürekli olarak, değişen ihtiyaç ve koşullara uygun olarak geliştirilmelidir. (Bilgi için. Selahattin Ertürk, “Eğitimde Program Geliştirme” kitabına başvurulabilir.)

Elimizde ki program, birçok eğitimciye yabancı gelebilir. Çok ayrıntılı ve “uygulanamaz” olarak görülebilir. Ancak, bu programdan elde edilebilecek çok bilgi vardır. O bir rehberdir. Öğretmen, seçmeler yapacak, sınıfa göre uygulayacak, kendi mesleki bilgi ve görgüsünü işe katacaktır. Her sınıfa, her okula, her öğrenciye göre program üretmek olası değildir. Öğrenciler, mevcudun içinden, kendisi ve öğrencileri için en uygun olanı seçip, seçkin oluştan taviz vermeden ve kendi katkılarını da ekleyerek eğitim etkinliklerini gerçekleştirmeye çalışacaklardır.

6. Ders kitaplarını; doğruluk, düzen, örneklerin seçkinliği ve orijinallliği, müzik sanatının özüne uygunluğu gibi başlıklarla değerlendirmek olasıdır.

Ders kitaplarına hayat verecek olan gene öğretmenlerdir. Yanışları bulabilmeli, tanımları başka kaynaklara veya kendi bilgilerine güvenerek düzeltebilmeli, örnek şarkıları, solfejlere seçerek verebilmeli ve başka kaynaklardan, onların seçkin örneklerinden yararlanabilmelidir.

Araç ve Gereçler. Her çeşit vurma çalgılar. Metalofon, Silofon, çelik üçgen, davul, trampet, dümbelek, zil, maşa, kasdânyet, maşa-kaz, kaynana vızıltısı, küçücük destiler (+su), çan...gibi. Bunları her yaştaki öğrenci, nota bilsin bilmesin kullanabilir. Müzik yaratıcılığı için kullanılabilir. Ezgi çalgısı olarak ise; mandolin (neredeyse unutuldu) flüt (blokflüt) kullanılabilir. Parmak yapısına ve ilgiye göre gitar, bağlama kullanılıyor. Burada önemli nokta: Okul için-hayat için aynısını. Flüt, ülkemizde, okul bitirdikten sonra veya ...çocuk büyüyünce bırakılıyor. Karma çalgılar genelde ders etkinlikleri içinde kalıyor. Oysa müzik dersi okulda kalmamalı. Okul dışında ve okul bittikten sonra da çalgı yeni aşamalarda zevkle kullanılabilirdi. O zaman kendisi ile sanat yapılabilen çalgılar bu yüzden önem kazanıyor: Keman, piyano, gitar gibi öğretmen kendi sanat çalgısını sürekli geliştiriyorsa, öğrencilerine de yararlı olabilir, okulda veya okul dışındaki özel çalgı derslerinde. Sanat merkezlerinde, ailece...

Öğrenilen bunca müzik bilgileri (nota ve diğer...) ve çalgı okul bitince bir kenara atılacaksa yapılan öğretim boşa gitmiş sayılabilir.

Batıda insanlar okuldan sonra veya belli bir yaştan sonra, okul dışındaki oda müziği gruplarında çalışıyorlar, koroda söylüyorlar. Blokflüt unutulmuyor, blokflüt ailesi çalgılarla flüt kuartetleri yapılıyor. Müzik seçme ve dinleme konsere, operaya gitme, okuma, tartışma ile okulun verdiği emekler değerlendiriliyor. Biz

de bırakın öğrencileri, müzik öğretmenleri bile müzisyen olarak kaybolup gidebiliyor.

7. Bu soruyu, konudan biraz uzaklaşarak yanıtlamak istiyorum. Bir kere, müzik dersi “şarkı öğrenme dersi” değildir. Neden böyle yazıyorum çünkü daha okul bitmeden yapılan uygulama çalışmalarında bile genç müzik öğretmeni adaylarının, verdikleri derslerde, böyle bir hataya düştüklerini görüyorum. Her dersin bir “ağırlık noktası” vardır, olmalıdır. Bu bazen bir şarkı olabilir ama bir dersi ve her dersi uzun ve sıkıcı bir biçimde şarkı öğretmeye adanmak çok büyük bir hatadır”.

Bu bakımdan böyle bir araştırmada özel olarak, bir madde halinde şarkı sunulması bana anlamlı/anlamaz geliyor.

Fakat şarkı seçiminin birkaç ölçütü vardır ve bunlar kaynaklarda sazdır. Araştırmacı kendisi bunları amaçlar, ülkeler halinde listeleyebilir ve ayrıca örneklendirebilir.

Kitapların ise, şarkı öğretme merkezi olmasını da olumsuz bir davranış olarak düşünüyorum.

8. Müzik eğitimimizin; hem kendi birikimlerimizle ve hem de başka ülkelerdeki atılımlardan, görüş ve buluşlardan yararlanarak geliştirilmesi çok yerindedir.

YÖK/Dünya Bankasının Türk Milli Eğitimi Geliştirme Projesi içinde müzik eğitime de yer verilmişti. Proje geçen yıl sona erdi. Bu proje uyarınca İngiliz Müzik Eğitimsi David Dawson başkanlığında bir yıl çalışarak kitaplar yazıldı, 1996. Bu çalışmalar çok faydalı olmuştur, ancak yaygınlaştırma, tanıtma çabaları yeterli olamamıştır.

Orkestra (İstanbul) Dergisinin 217 ‘nci sayısında bu uluslararası yaklaşımlar konusunda bilgi bulabilirsiniz.

Uluslar arası yapılan toplantılara katılmak gerek. Bunun için ilgili kuruluşlara üye olmak ve ilgilenmek gerek. Yabancı dil bilmek ayrıca önem kazanıyor bu konuda.

Bu konuda Prof. Özer Sezgin (Viyola, Mimar Sinan Üni. Devlet Kons.), ve Prof Dr. Ali Kaçan (Gazi Üni.Gazi Eğt. Fkl. Müzik Eğt.Bl.) sizi bilgilendirebilirler

9. Müzik Eğitimi ile ilgili çalışmalar, iki alanda incelenebilir.

İlki, Üniversitelerimizde. Öğretim elemanlarının ürettikleri makale, ders notu, araştırmalarla, öğrencilerine yaptırdıkları tezler.

Öteki:Yapılan bilimsel toplantılar. Panel ve konferanslara ulaşmak zordur. Ancak Kongre ve Sempozyumlar daha bir yıl önceden planlanıp duyurulduklarından katılma olanakları vardır. Ayrıca bildirilerin ve tartışmaların toplandığı kitap yayınları vardır.

Hatırlayabildiğim ilk sempozyum, “Birinci Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu, 7-8 Mayıs 1984-İzmir”dir. Konu: Türkiye’de Müzik Eğitiminin 60.Yılı. Daha sonra içinde müzik eğitimi ile ilgili konuların bulunduğu veya doğrudan müzik eğitimi için yapılmış Kongre ve Sempozyumlar var. Ankara’da I. Kongre, İstanbul’da İTÜ ve Marmara, Çanakkale’de Üni.’de, Bursa Uludağ Üni.’de v.s. Ayrıca Folklor kongrelerinde de müzik eğitime değinilmiştir. Bunları araştırıp tam liste yapmak gerekir. Dergilerde çıkan, müzik öğretmeni yetiştirmekle ilgili makaleler önemli. Orkestra dergisi taranmalı. Örnek. Orkestra Sayı: 187+300 +256 gibi. Araştırmalarda yapılması gerek kitaplık çalışmaları, dergi, gazete daşamaları vardır , bilirsiniz.

Mayıs sonlarında İTÜ’de (17-19 Mayıs 2000), gene Mayıs 24-25 gibi Bursa Uludağ Üniversitesi’nde iki sempozyum var. Dinleyici olarak katılmanızda yarar var diye düşünüyorum. Uludağ Üni. Güzel Sanatlar Bölümü, Müzik Eğitimi Dalı’nın Başkanı Doç. Adila Sağlam. Telefon edilebilir, bilgi alınabilir.

10. Sorunlar. Sorun kaynakları şunlar olabilir:

- Öğretmen (iyi yetişmiş. Mesleğine bağlı,..) veya olumsuz.
- Öğrenci (ilgi-mütasyon-yetenek...)
- Uygulanan öğretim metotları, öğretim teknikleri
- Eğitim araç ve gereçleri. (çalgıdan, kitaptan.... CD’ye)
- Eğitim mekânı. (Müzik dersliği, akustik, kalabalık sınıflar.)
- Eğitim çevresi

Okul çevresi.(Okul yönetimi, Haftalık programların yapılışı, diğer öğretmenler, ders dışı etkinlikler, provalar ve dinletiler)

Okul dışı çevre. (Veliler, komşu okullar, halk, medya olanakları)

Sorunlar, bu liste geliştirilerek incelenebilir.

Müzik Eğitimimizin geliştirilmesi yukarıdaki problem kaynakları üzerinde çalışılarak gerçekleştirilebilir. Bunun için içte elbirliği, iletişim (haberleme olanakları) gerekli. Başka ülke örnekleri de incelenmeli. Gelişme çabaları çok yönlü ve sürekli olmalı.

21 Nisan 2000

ÖZGEÇMİŞ

1972 Yılında İstanbul'da doğdu. İlkokul, Ortaokul ve Liseyi sırasıyla İkbaliye İlkokulu, Dr. Ahmet Sait Darga Ortaokulu ve Kadıköy Ticaret Lisesi'nde tamamladı.

1990 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Temel Bilimler Bölümüne girdi. 1996 yılında mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün Yüksek Lisans sınavını kazandı. Halen Yüksek Lisans öğrenimi yanında İ.T.Ü. Dil ve İnkılap Tarihi Bölümü Sosyal Aktiviteler Merkezi'nde enstrüman eğitmeni olarak çalışmaktadır.

